دەزگای رۆشنبیری وبڵاوكردنەوەی كوردی

بەڕێوەبەری گشتی وسەرنووسەر

مصلح مصطفی جەلالی

● پێنج شەممە ١٢/٨/١٩٨٢ ژمارە ٦٤٩ ●

● الخميس ١٩٨٢/٨/١٢ العدد ٦٤٩ ●

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوكاری

التضامن

رۆژنامەیەكی هەفتانەیە

٨ لاپەڕە

٥٠ فلس

لەم ژمارەیەدا

● كۆبوونەوەكەی مامۆستا طه محی‌الدين لە كوردستان ل٢ ·

● ئاسۆی هونەر شانۆو٠٠ هتد ل٤ ·

● ئەدەبو رۆشنبیری ل٣و ل٦ ·

● هەمەچەشنەو جیهانی رەنگاو رەنگ ل٨ ·

موهیب روكن صدام حسین بۆ جەنگاوەرانی دووپات دەكاتەوە :

شەرەفمەندی بیروباوەڕو بەهاكانیتان پاراست

بەڕێز سەرەك موهیب روكن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەكدارەكان دووپاتی كردەوە كە ناكرێ رەوشتو خووو هەڵسو كەوتی رۆژانە لە بیروو باوەڕ دابڕێ ، كێ رەوشتو خوو هەڵسو كەوتی باش بوو بیروباوەری باش دەبێتو كێ رەوشتو خوو هەڵسو كەوتی خراپو لەرێ لادەرانە بوو ئەو بنەڕەتەی لێبوەی هەڵسو كەوت دەكات خراپو لەرێ لادەر دەبێت ·

بەڕێز سەرەكی فەرماندە لەو ووتەیەی ئاراستەی كۆمەڵی جەنگاوەری پاڵەوانمانی كرد لە كاتی بەخشینی مەدالیای ئازایەتیدا پێیان وتی : لەسەرنانە سووربن لەسەر هەڵویستی مرۆڤایەتی چونكە رێگای راستەقینەیە لە مامەلەكردن لەگەڵ بەدیل گیراوەكانی ئێران، لەسەرمانە كەدەردەست دەكرین بەهەمان بەتەنەوەهاتنەوە مامەڵەی لەگەڵ بكەین وەك لەگەڵ سەربازی عیراقی دەكەین تا بیروباوەرمان لەسەر ئەم رێگەیە دووپات بكەینەوە وەك لەسەر رێگاكانی تر كردمانە ·

برایان :

ئەوان مێژوویان هەیەو ئێمە مێژوومان هەیە ، ئەوان بیروباوەڕیان هەیەو ئێمە بیروباوەرمان هەیە ، ئەوان دینیان هەیەو ناڵێم ئیسلامەتیان هەیە ، ئێمە دینو ئیسلامەتیمان هەیە ، هەرلایە نوێنەرایەتی ئەو رێرەوە دەكات باوەڕی پێیەتی ، سلوك ، واتە رەوشتو خووو هەڵسو كەوت ناكرێ لە بیروباوەر دابرێ ، كێ رەوشتو خوو هەڵسوكەوتی چاك بێ بیروباوەری چاك دەبێو كێ رەوشتو هەڵسو كەوتی خراپو لەرێلادراو بوو ئەو بنەرەتەی لێبوەی هەڵسو كەوت دەكات خراپو لەرێ لادەر دەبێ ، ئەمانە باسای گشتین ، لەوكاتەوەی

بروانە ل : ٧

بەرێزی وتی : برایان، گرنگ ئەنجامی ئیستاكێ نیە بەڵكو ئەنجامی مێژوویی سەرجەمی كاری كاروانەكەمانەو گرنگ دوا ئەنجامە كە بەهاو نموونەی بالای پێ پێوانە دەكرێ ·

ئەمەش دەقی وتەكەی بەرێز سەرەكی فەرماندەیە :

دوورۆژ لەمەوبەر خومەینی وتاریكی هەبوو كە سەرنجمدا ئەركیزی كردبوەو دژی بەربەرەكانی كاری ئیرانو دژ بە رژێمەكەیان لەناوەوە دەڵێن رژێمەكەیان ئیسلامی راستەقینە نیە ، خۆی وەڵام دەداتەوەو دەڵێ رژێمەكەی ئێمە نوێنەرایەتی ئیسلامی راستەقینە دەكاو ئەوان واتە بەربەرەكانی كارانی ئێران نوێنەرایەتی ئیسلامی راستەقینە نائەن ، ئەو ئەگەر خوێندنەوەو نووسینی بزانیایە ، پێمان دەوت دوای خوێندنەوەو نووسین ، پێمانی نالێی كامەیە ئیسلامەتیە راستەقینەكەت؟ ئەو نموونە كەمانەی لە دەیان بەڵكو سەدان نموونە باسیان دەكەین روویان شەرمەزار كردو لە ژیانی ئەم دنیا بەر لە ئەو دنیا رووی رژێمەكەتی ئەمرۆو هەتایە شەرمەزار كردوە ، پێی دەڵێین هەڵویستی مرۆڤایەتی عیراقیەكانت بیستووە نوێنەرانی ئیسلامی راستەقینە لەم وڵاتە مەزنەدا ، چۆن مامەلە لەگەڵ دیلەكانتان دەكەن · ئەم هەلویستانە شایانی رێزو شانازی دەبێ نەك بۆ مرۆڤایەتی لەم سەردەمەدا بەڵكو مێژوو تۆماری دەكات تا ماوەیەكی دوورودرێژ كە نیشانەی شەرەفو نیشانەی راستی‌یە لەسەر ئەو بیروو باوەرەی كە هەمانە ·

سەرەكی فەرماندە چاوی بە باڵوێزی جەزائیر دەكەوێت

● سەبارەت بە جەنگ لەگەڵ ئێراندا دەمەتەقێیەكی ئاشكراو بەكەڵك

سەرلەبەیانی (١٠)ی ئەممانگە بەرێز سەرەكی فەرماندە صدام حسین پێشوازی بەرێز احمد طالب ابراهیمی وەزیری دەرەوەی جەزائری كرد ·

لە گفتوگۆیەكی ئاشكراو كەلكداردا باسی شەری نێوان عیراقو ئێرانو پەیوەندی دووقۆڵی برایانەی نێوان عیراقو جەزائر كرا ·

بەرێز سەرەكی فەرماندە صدام حسین چوونەپێشەوەی ناكۆكی عیراقو ئێرانو دەستپێشكەری‌یە باشەكانی عیراقی دەربارەی ئەو ناكۆكی‌یەو پەیوەندی پێشكەوتووی دووقۆڵی نێوان عیراقو جەزائری بۆ وەزیری دەرەوەی جەزائر شی كردەوەو پێشوازی‌یەكەش بەرێز عزة ابراهیم جێگری سەرەكی ئەنجوومەنی سەركردایەتی شۆرشو بەرێز ئەندامانی ئەنجوومەنی

بروانە ل : ٧

جێگری سەرەك كۆمار چاوی بە ئەندامی سەرەكایەتی یوگسلاڤیا دەكەوێت

جێگری سەرەك كۆمار پێخۆشحاڵی خۆی بۆ نوێنەرانی یۆگۆسلافی دەربەبڕیو دووپاتی سووربوونی عێراق ئەكاتەوە بۆ پێشخستنی بزوتنەوەی بێلایەن ·

بەرێز ئەندامی ئەنجوومەنی سەركردایەتی شۆرش دووپاتی ئەوەی

بروانە ل : ٧

رووداوەكانی رۆژانی رابردوو

● منامه :

پێری شیخ حمد بن عیسی ئال‌خلیفە ئەمیری بەحرین باوەڕنامەی باڵوێزی نوێی عیراقی لای دەوڵەتی بەحرین وەرگرت ·

● كویت :

ئاژانسی دەنگوباسی كوێت بڵاوی كردەوە كە ژمارەی پێویست بۆ دەستكردنەوە بە بەستنی كونفرەی بەرزی عەرەب لە فاس تەواوەو دوا دەوڵەت ئامادەیی پیشان داوە صۆمال بوو كە رەزامەندی خۆی ئەیاند بە مغرب ·

● پاریس :

كلود شیسۆن وەزیری دەرەوەی فەرەنسا گەشتەكەی بۆ رۆژهەڵاتی ئاسیا تۆنایی پێهێناو گەرایەوە بۆ پاریس ·

● لندن :

رۆژنامەی كیهانی رژێمی ئێران رای‌گەیاندوە كە ژمارەی تلیاك خۆرەكانی ئێران لە دوو ملیونو نیو زیاترن ·

● نەیرۆبی :

پولیسی كینی یەكێك لە ئەندامانی پەرلەمانی گرتوە بە تۆمەتی ئەوەی پەیوەندی بەو هەوڵی كودەتایەوە هەبوو لەم دواییەدا رووی داوە ·

لوبنان گڕل بەرپرسی داگیركاران دەكات

رۆژی (٩)ی ئەممانگە بیروت پێكدادهەلپژانێك لەنێوان هێزی زموتكاری زایۆنی‌و هێزە هاوبەشەكانو هێزی نیشتمانی لوبنانی‌و هێزی بەرگری فەلەستینی‌دا بینیوەو سەرچاوە فەلەستینی‌یەكان باوەڕیان وایە كە دوژمن ئەیەوێ هێرشێكی سەرجەم بكاتە سەر كەرتی گەمارۆدراو ··

ئێزگەی رەسمی بێروت بڵاوی كردەوە كە نزیكەی بیستو دوو گەرەكی كەرتی باشوورو ئەو كەنارانەی بیروت كە لە بەشی رۆژئاواوە كەوتوونەتە سەر دەریا رۆژی نۆی مانگ لە لایەن زایۆنی‌یەوە بۆردوومان كراونو تۆپو دەبابەو بەلەمی دەریایی‌یەكانی زایۆنی لەم بۆردوومانەدا بەشداربوونو ئاگرێكی زۆریش لە كەرتی باشوورو راڕەوی مۆزەخانەكە كە بەسەر كێلگەو شەقامی سەرەكی بیروتی خواروودادە‌ڕوانێ كەوتۆتەوەو دەبابەو تۆپێكی زۆری زایۆنی لەسەر شەقامی دمشق بەتەواوی كەرتی بیروتی رۆژهەڵاتی لە بیروتی رۆژئاوا جیاكردۆتەوەو دەبابەیەكی زۆری زایۆنی دووبارە لە نزیك شەقامی فۆاد شەهابەوە وەستاون كە بەشی رۆژهەڵاتی پایتەخت بە بەشی ناوەراستەوە ئەبەستێ ·

وەزیری جەنگی زایۆنی ئەرییل شارون كاتێ كە بە درێژی نەخشەكەی لە لایەن نێرراوی ئەمەریكایی فیلیب حەبیبەوە رۆژی (٨) ئەم مانگە پێگەیشتووە وتوویەتی كە هێشتا لەسەر كشانەوەی جەنگاوەرانی فەلەستین رێنەكەوتوون بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا سەرچاوەیەكی فراوان وتوویانە كە گفتوگۆ

بروانە ل : ٧

پاڵەوانەكانی سوپای عیراق خەونی چاوچنۆكی دوژمن گۆڕ دەكەن

ئەم مانگە ، جەنگی رەوامان ، پێی نایە مانگی ٢٤ هەمی‌و ئەم ماوە دوورو درێژە جەنگاوەرانی سوپای دلێری عیراق سەركەوتن دوای سەركەوتنی مەزن بەدی دەهێننو زیاتر هێزی شەرخوازیو چاوچنۆكی دوژمنی رەگەزپەرست تێك دەشكێنو بەمەش جەنگاوەرەكانمان، سەربەرزیو سەربەستی عیراق دەپارێزنو سنووری وڵاتی ئازیزمان دەكەنە گۆرستانی دوژمنو ئاڵای سەربەرزی ئابرومەندی عیراق لە جەنگی شەرەفمەندانەیدا هەتا دێ هەر زیاتر بەرز دەشەكێتەوە·

لە ماوەی هەفتەی رابووردوودا ، بەپێی بەیاننامەكانی سەركردایەتی گشتی هێزە چەكدارەكان لە ژمارە (٨٠٠)وە هەتا بەیاننامەی (٨٠٦) ئەوە رادەگەیەنن ، كە هەموو هەوڵو تەقەللایەكی دوژمنی رەگەزپەرستو چاوچنۆك بۆ زەفەربردن بە هێزەكانمان لە سەر سنوورو لە هەموو كەرتەكانی بەرەی جەنگ بە دەستی پۆلایینی سەربازە ئازاكانمان سەركوت كراوەتەوەو نەیتوانیوە زەرەیەك مەبەستی نامەردانەی جێبەجێ بكات بەڵكو بە پێچەوانەوە هەموو رۆژی زیاتر تووشی زەرەرو زیانی سەروماڵی دەبێتو لە ماوەی ئەم هەفتەیەدا ژمارەیەكی زۆر لە سەربازەكانی دوژمن كوژراونو بریندار كراون یان دەردەست كراون ،بێجگە لە تێكشكاندنی ئالەتی شەری دوژمنو خستنە خوارەوەی فروكەو هەڵتەكاندنی دوو نیشانەی دەریایی ·

٢١ دبلۆماسی لە دۆزەخی خومەینی هەڵاتوون

شەڕی توند لە نێوان موجاهیدی خەلق و پاسداراندا

لندن ـ ئا٠د٠ع ـ ئاژانسەكان : سەرچاوەیەكی هێزە بەربەرەكانی كارەكانی ئێران لە لندن نووسینگەی ئا٠د٠ع لەوێ ئاگادار كردوە كە ٢١ دبلوماسی ئێرانی وازیان لە كاری سیاسیان هێناوەو داوای مافی پەنابەریان كردوە لە زوربەی وڵاتانی ئەورووپای رۆژئاواو لە دەست سیاسەتی رەگەزپەرستی‌و خوێن مژانەی رژێمی خومەینی كە دژی گەلانی ئێران دەیكات هەڵاتوون ·

سەرچاوەكە وتی علی اكبر ولایەتی وەزیری دەرەوەی رژێمی ئێران هەفتەی رابووردو باسی ئەم دیاردەیەی لە ئەنجومەنی (شورا) كردوەو داوای ئیعدام كردنی غیابی ئەو دبلوماسیانەی كردوە ·

لە لایەكی ترەوە ، رۆژنامەكانی ئێران دانیان بەوەدا ناوە كەلەشاری ئەحواز شەرێكی توندو خوێناوی لە نێوان هێزێكی موجاهیدی خەلقو پاسدارانی خومەینی رووی داوەو رۆژنامەكان وتوویانە ئەم شەرە لە شەقامە گشتی‌یەكانی ناو شاردا بوەو گوایە پاسداران ٦٠ بنكەی نهێنی موجاهیدی خەلقیان لە شارەكەدا دۆزیوەتەوە بێجگە لە دۆزینەوەی چەند ئەمبارێكی چەكو تەقەمەنی تایبەت بە یەكێتی كۆمونستەكان دۆزراوەتەوە·

ئەمەو لە لایەكی ترەوە رادیۆی تاران بڵاوی كردەوە كە صەیاد شیرازی سەركردەی هێزی پیادەی ئێران رۆژی ١١ی ئەممانگە لە كۆبوونەوەیەكدا ئامادەبووە كە بۆ كاروباری كۆلینەوە بۆ كەلەپاچەكردنی تەواوی بەرهەڵستكارانی رژێمی ئێرانی لە ناوچەی ئازەربایجانی رۆژئاواو كوردستاندا ·

هەروەها رادیۆكە بەزمانی فارسی وتوویە كە كۆبوونەوەكە لە یەكێ لە بنكە سوپایەكاندا كە

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

سەرۆکی فەرماندە لە کاتی بەخشینی مەدالیای ئازایەتی بە جەنگاوەرە دلێرەکانمان

ماموستا طه محی الدین معروف

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە پەیوی نوێ بۆ پیرۆزبایی خەڵکی کوردستان دەکاتەوە و خۆی تەماشای کاروباریان دەکات

ئۆتۆنۆمی شێوەیەکی یاسای دەبڕینی خسوسیەتی نەتەوەیی کوردە

کورد وعەرەب برایەتی خوێن کۆی کردوونەتەوە بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتمان

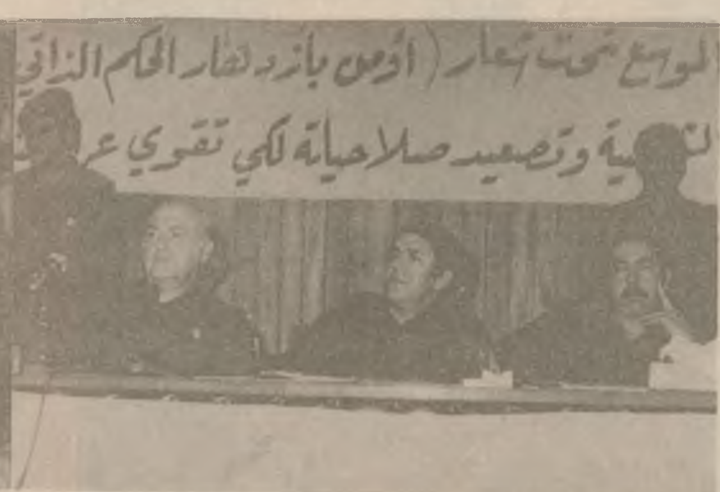

نووسینگەی هەولێر

● لەڕۆژی ٤-٨-١٩٨٢دا لە هەولێر ، کۆبوونەوەیەکی فراوان لەژێرچاودێری ماموستا (طه محی الدین معروف)ی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و جێگری سەرەک کۆماردا کرا ، تیایدا ئەم زاتانە ئامادەبوون :

ماموستا سعدی مهدی ئەمینداری نهینی یەکیمانی صالح ئەندامی سەرکردایەتی نووسینگەی حزب لەناوچەی هەریمایەتی حزبی بەعسی ژووروو . ماموستا بکر عەرەبی سۆشیالیستو محمود رسول وەزیری کاروباری کۆمەڵایەتیو ماموستایان هاشم حسن ئاکرەیی و ارشد زیباریو عبدالله اسماعیل وەزیرانی دەولەتو ، ئەمینداره گشتی یەکانی ناوچەو پاریزگارەکانی سلێمانیو دهۆکو جێگری پاریزگاری هەولێرو بەڕێزان علی حسن المجید بەڕێوەبەری گشتی نووسینگەی سەرکردایەتی هەریمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستو وطبان ابراهیم بەڕێوەبەری گشتی نووسینگەی بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیو یاسادانانی ناوچەی کوردستانو ئەمیندارەکانی نهینی حزب لە سلێمانیو دهۆکو هەولێرو نوێنەرانی پارتی شۆڕشگێڕی کوردستانو پارتی دیموکراتی کوردستانو کاربەدەستێکی دەولەتو چەند پیاوێکی ئاینی بەڕێزو کۆمەڵێ لە هاووڵاتیان .

لەپێشەکی کۆبوونەوەکەدا چەند ئایەتێکی قورئانی پیرۆز لەلایەن ماموستایەکی ئاینییەوە خوێندرایەوە ، ئینجا هەموو ئامادەبووان دەقیقەیەك بۆڕێزگرتن لەگیانی شەهیدانی قادسیەی صدام راوەستان ، دوایی ماموستا طه محی الدین معروف ئەندامی سەرکردایەتی شۆڕشو جێگری سەرەك کۆمار وتارێکی خوێندەوە تیایا وتی :

پێم خۆشە لەم شارەدێرینە دا... لەهەولێری مەڵبەندی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستاندا ئامادەبمو سڵاوی قارەمانی رزگاریخوازی گەل سەرەکی فەرماندە صدام حسین سەرەك کۆمارتان پێ بگەیەنم .

دوایی ماموستا طه محی الدین معروف باسی دەسکەوتە گەورەکانی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەموزی کرد بۆ گەلی عیراقمانو بەتایبەتی بۆ گەلی کوردو دانان بەمافی ئۆتۆنۆمی بۆناوچەی کوردستانو وتی :

گەلی عیراقمان لەرۆژگاری نزیکیداو بەبۆنەی دەستبەسەراگرتنی فەرمانڕەوایەتی لەلایەن حکومەتە کۆنەپەرستو دکتاتورییەکانی پێشووەوە لەوەزعێکی زۆرناڵەبارداژیا ، چونکە ئەو حکومەتانە داواکاریەکانی خەڵکی ئەم وڵاتەیان پشتگوێ دەخستو ، دژی ئاواتو ئامانجە نیشتمانیو نەتەوەیی یەکانی رادەوەستانو گەلی کوردیشمان بەشێ بوو لە خەڵکی عیراق کە بەدەستی ئەو حکومەتانەوە دەتلایەوە .

هەروەها ماموستا طه محی الدین معروف باسی ئەو قۆناخە مێژوویانەی کرد کە گەلی کوردمان پیاڕۆیشت بۆ جێبەجێکردنی مافە نەتەوەیی کانیو ، ئەو کۆسپو تەگەرانەی دەستنیشان کرد کە تووشی بزوتنەوەکەی بوو ،وەوتی :

سەرەڕای ئەو کارە ناهەموارەی بیرورای دوورەپەرێزیو کۆنەپەرستانەکردیانە سەر بزوتنەوەی نەتەوەی کوردو ، سەرەڕای ئەو گیرەوکێشەو نەگبەتیانەی ئەو بیرورایانە تووشی ئەم بزوتنەوەیەیان هێنا .. سەرەڕای ئەمانە گەلی کوردتوانی وێنەی راستەقینەی خۆی وەدەرخاو هەموو ئەوهێزە رەشانەی کە دەیانویست بەرەو نوشوستی بەرن رووت بکاتەوە و بیانخاتە بەردەم جەماوەرو ،بزوتنەوەی گەلی کوردمان وەکو بەشێکی لەداپچران نەهاتوو لەریزی بزوتنەوەی نیشتمانی تێکرای گەلی عیراقدا جێگای خۆی پاراست .

ماموستا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دوپاتی کردەوە کەمەسەلەی کورد لە خەباتکردنیدا بۆ جێبەجێ-کردنی ئامانجە نەتەوەیییەکانی گەلی کورد لەچوارچێوەی کۆماری عیراقدا .. لەم چوارچێوەیەدا ئەم مەسەلەیەبوونی مەبدەئیو واقیعی خۆی دەچەسپێنێو ... هەرلەم چوارچێوەیەدا بەشێکی سەرەکیی بزوتنەوەی نیشتمانی گەلی عیراقە .

ئینجا ماموستا طه محی الدین معروف هاتە سەرباسی مەسەلەی کوردلەپاش شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەموزو دەرچوونی بەیاننامەی ١١ی ئادارو لەدوایدا جێبەجێکردنی ئۆتۆنۆمی لە١١-٣-١٩٧٤دا وتی :

مەسئولیەتمان ، بەرامبەر ئۆتۆنۆمی ، لەگەڵ پتەوبوونو دەولەمەندبوونی ئەم تاقی-کردنەوەیەو بەرەسەندنی دوژمنایەتکاری نەزانو کۆنەپەرستانو دوژمنانی دەرەوە بۆ لەناوبردنی ، زیاتردەبێ .. هەمووش دەزانن کە سەرکردایەتییەکانی دوژمنانچ تەقەللایەکیاندا بۆ لەباربردنی ئەم دەسکەوتەوتاقمە بەکرێگیراوەکان ئێستا لە چ کۆششێکدان بۆ راوەستان دژی ئیرادەی گەلی کوردو ئامانجە نیشتمانییەکانیو بێهوودە هەولی دروستکردنی ئاژاوەنانەوە دەدەن .. ئەمەش هەمووی بە هاندانو پشتگیریکردنی رژێمی رەگەزپەرستی ئێران کە ئێستا هێرشێکی ناڵەبارو کوشەندە دەباتە سەرگەلی کورد لەکوردستانی ئێرانو هەموو گەلانی ئێران دەچەوسێنێتەوە ، ... بڕوامان بەگەلەکەمانو بڕوامان بەشۆڕشەکەمان کە خێوەتی بەسەرهەموماندا هەڵداوەو بڕوامان بە تاقیکردنەوەی ئۆتۆنۆمی .. هەیە ئەمانە هەمووی گەلێ مەسئولیەتی گەورە دەخەنە ئەستۆمان .. مەسئولیەتی بەرەنگاری بوونەوەو راوەستان دژی دوژمانی گەلو شورش لەناوەو لەدەرەوە .

دوایی ماموستا طه محی الدین معروف باسی ژیانی ناڵەباری گەلی کوردی کرد لەئێرانو رایگەیاند کە گەلی کوردمان لە ئەیلولی ١٩٨٠وە لەگەڵ برای عەرەبیدا چەکی شەرەفی هەڵگرتووەو ، خاکی عیراقی خۆشەویست دەپارێزێو ، وتی: سەرەڕای بازی جەنگ شۆڕشی ١٧ی تەموز هەمیشە ویستویەتی وەزعێکی ئاشتیانەو دیموکراتیانە لە کوردستاندا بەرپابکاو گەلی کورد بەتەواوی بە مافەرەواکانی خۆی شادبێ .

ئینجا جێگری سەرەك کۆمار باسی بڕیارەکانی ئەم دواییەی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشی کردو وتی :

بڕوانە ل : ٧

ئەنجومەنی یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان شەممە کۆدەبێتەوە

ئەنجوومەنی یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان رۆژی شەممەی داهاتوو لەخولی ئاسایی خۆیدا کە ئەمساڵ هەیەتی کۆبوونەوەیەکی نائاسایی ئەکات .

ئەنجوومەنەکە لە بەیاننامەیەکدا کە لەم رووەوە دەری کردووە کە ئەبێ هەموو ئەندامەکانی ئامادەبن تاوەکو لە بۆدجەی بەڕێوەبەرایەتییەکانی ناوچەی کوردستان ساڵی (١٩٨٣) بکۆڵنەوەو بڕوای خۆیان بە بەڕێز ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی کشتوکاڵو چاککردنی کشتوکاڵ بدەن.

جەماوەری قەڵادزەو رانیەو دوکان پەیمانی خۆیان نوێ دەکەنەوە

جەماوەرانی قەزای قەڵادزەو رانیەو دووکانی سەر بە پارێزگەی سلێمانی پەیمانی خۆیان بۆ سەرکردایەتی حزبو شۆڕش بۆ بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین نوێکردەوە کە بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتمان هەرسەربازی دلسۆزو سەربازی شۆڕشی ئەمری بەموزبن .

ئەمەش لەو بروسکەیەدا هاتووە کە لقی راسپێردراوی روونکردنەوەی مەوداکانی ئەم بەخشینەی دوایی کە ئەنجوومەنی سەرکردایەتی شۆڕش دەری کردن ئەنجامی کۆتایی هاتنی سێ کۆڕی جەماوەری کە رۆژی (٨)ی ئەم مانگە بەستوونییو کۆتاییان پێ هاتووو بۆ بەڕێز سەرەکی فەرماندە صدام حسینی بەرزکردۆتەوەو.. سڵاو لە سەرکەوتنەکانی سەربازانی قادسیەی دووەم ئەکەن کە دژی ئێرانی جیاکردۆتەوەو دەبابەیەکی دوژمنی نەزان بەدەستهێناوە کە دواسەرکەوتن لە رۆژهەڵاتی بصرەیو .

لیژنەی ناوبراو لەو سێ قەزایەدا بەسەرکردایەتی بەڕێز سیروان عبدالله ئەمینداری گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری ناوخۆی ناوچەی کوردستان سێ کۆڕی بەستووەو شیخ محمد قەرەداخیو حسین ابراهیم دەروێش کە دوو ئەندامی ئەنجومەنی نیشتمانینو جمال جلالو هۆشمەند مصطفی کە دوو ئەندامی ئەنجوومەنی یاسادانانو هاوڕێ نوێنەری سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لقی سلێمانیو نوێنەرانی پارتی دیموکراتی کوردستانیو شۆڕشگێڕی کوردستانی لە پارێزگەکەو لێپرسراوانو بەڕێوەبەرانو سەرەکی لقی ڕێکخراوە میللییەکانی قەزاکان بەشداریان کردووە .

له ماوەی جەنگی قادسیەی صدامی پیرۆزدا

تەواوکردنی ٥٢ پڕۆژەی ئاوەدانی لە ناوچەی کوردستان و باکور بە ٧٧ ملیۆن دینار

راپەراندنی پرۆژەکانی گەشەپێدانو خزمەتگوزاری کە لە پارێزگاکانی باکوورو ناوچەی کوردستانی ئۆتۆنومی تەواو بوون لە ماوەی جەنگی رەوای قادسیەی صدامی پیرۆزدا تەواو بوونو گەلێ پەرەیان سەندوە ، کە ئەمەش بایەخدانی سەرکردایەتی حزبو شۆڕش بە ناوچەکە دەسەلمێنێ . ژمارەی ئەو پرۆژانەی کە لەو شوێنانە تەواو بوون گەیشتۆتە ٥٢ پرۆژە کە تێکرا ٧٧ ملیوین دیناریان تێچووە .

تەواو بوونی ئەم پرۆژانەش لە ئەنجامی پەرەسەندنی چالاکیەکانی کەرتی سۆشیالستیو بزوتنەوەی گەشەسەندنا بووە کە وڵاتەکەمان بە خۆیەوە دەبینێ .

دیارترین پرۆژە لەو پرۆژانەی تەواو بوون نەخوشخانەی هەولیرو تکریتە کە هەر یەکەیان جێگای ٤٤ قەرەوێلەی تیایەو هەر یەکەیان ٢٢ ملیون دیناریان تێچووە .

دیسان تەواوکردنی خوێندنگای تەکنەلوجی لە موسڵو هەولیرو کەرکوك بە ٣٠٧ ملیون دینارو کردنەوەی چەندان خانووی بەشی ناوخۆیی بۆ قوتابیان. هەروەها نەخوشخانەیەك لە دهوكو خانوی سوپای میللی لە هەولیرو قوتابخانەی ئامادەیی حزبی لە سلیمانیو تکریت .

پرۆژەکانی تری خزمەتگوزاری پەروەردە لەو ناوچانە ١١ ملیونین دیناریان تێچووە .

لە شارەکانی کوردستان : بەرێ کردنی جەنگاوەرانی سوپای میللی بۆ بەرەکانی جەنگ

● **سلیمانی :**

جەماوەری شاری سلیمانی دەستەیەکی نزی لە جەنگاوەرانی سوپای میللی بەرێ کرد بۆ سەربازگەیەکی مەشق کردن ، لەم بەرێ کردنەدا کە لە بەردەم بارەگای لقی حزبدا کرا بەرێز سیروان عبدالله ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستانو جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزەری سلیمانیو هاوڕێ ئەمین سری لقی حزبو کاربەدەستە گەورەکان ئامادە بوون .

بەرێز سیروان عبدالله وتەیەکی خوێندەوە تیایدا دەستی رێزی نا لە گیانی خەباتو تێکوشانی جەنگاوەرانی سوپای میللی ناوچەی کوردستانو دەوری پیرۆزیان لە بەدەستهێنانی سەرکەوتنەکانماندا بەسەر ئێرانی دوژمندا .

ئەنجومەنی راپەراندنو احسان هیبەالله جێگری سەرەکی ئەنجومەنی یاسادانانو ئەمیندارە گشتییەکانو پارێزەری هەولیرو هاوڕێیان ئەمین سرو ئەندامانی سەرکردایەتی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ئامادەبوون .

● **هەولێر :**

هەروەها جەماوەری شاری هەولێر دەستەیەکی نوێی جەنگاوەرانی سوپای میللی بەرەو سەربازگەیەکی مەشقپیکردن رەوانە کرد بۆ ئامادەکردنیان تا بەشداری لە جەنگی رەوامانەدا دژی چاوچنۆکی رژێمی ئێران بکەن .

لە بەرێکردنی جەنگاوەرەکاندا بەرێزان جمال حاجی شریف سەرەکی ئامادەبوون .

● **دهوك :**

دیسان لە پارێزگای دهوك لە سەرەتای ئەم هەفتەیەدا دەستەیەك جەنگاوەری سوپای میللی بەرەو یەکێك لە بەرەکانی جەنگ بەرێ کران تا بەشداری شەرەفمەندانە بکەن لە جەنگی قادسیەی صدامدا .

لە بەرێ کردنیاندا بەرێز نامق رقیب محمد پارێزەری دهوكو هاوڕێیانی حزبیو لێپرسراوانی لقی دهوك سەرەك دائیرەکانی پارێزگاکە ئامادەبوون .

Institut Kurde de Paris

بەبۆنەی کۆچی دوایی‌یەوە

تێکۆشانێکی بێ وچان

نەریمان

مانگــــی رابــوردوو نووسەرێکی تێکۆشەرمـان (شێخ مارفی قەراخــــی) کۆچی دوایی کرد ، تەنگەو چەڵەمەی رۆژانەی ژیــان بواری نەدام کتوپڕ شتێکـی لەسەر بنووسم ئەوە بــوو لەپڕ لەرێی دڵســـۆزی خۆیـــەوە کاك (محمـــود زامدار) هات لە نۆو لـۆی بەرهەمەکانیەوە لـــــە رۆژنامەی عیراقدا شتێکـــی لەسەر خوالێخـۆشبـوو نووسی) لە دڵی خۆما ووتم فلآنی نامەردت نەکەن تۆیـە چل ساڵی رەبەق ئـــەم نووسەرە تێکۆشەرەت لــە نزیکەوە ناسیبێت لەسەر ـ تەبەخوێنەرو رۆشنبیرانــی کوردی بناسێنیت ٠

بە لێ سال سالی ١٩٤١ بوو ئەو حەلە لەدوا ساڵـی قوتابخانەی ناوەندی بـووم لە کەرکوك لەگەڵ مامۆسـتا قەراخی کڕینی سەعاتێکـی نوێ رێی بۆ خۆش‌کردیـن بناغەی ئاشنایەتی‌یەکــی دوورودرێژ لەگەڵ شێخ مارف دابرێژێن ئەو ساڵە تـــەواو بوو چوومەبەغدا وبووم بــە مامۆستا پاش هەشت ساڵ بە مامۆستابـــی هاتمەوە کەرکـوك ، شـێخ مارف هەر وەك خــۆی لـــە دوکانەکەیدا کە کەوتبــووە ئەو ســەری شەقامـــی (ئەوقاف)ەوە پێشــوازی ناسیاو برادەرانی ئەکرد ، بەهۆی راستگۆیی خـۆی‌و کارامەیی لە پیشـــەی ـ سەعاتســـازیدا دڵـــی جەماوەرێکی زۆری کێشابوە لای خۆی لەم پەڕو لـــەو پەڕی شارەوە سەدەهـــا کەس روویان تێ کـــردبوو

ئەوی سەعاتی لێ ئەکـــرێ ئەمی سەعاتی لا چا ئەکرد ئەوی تر گوێی لە نوکتـــە خۆشەکانی ئەگـــرت ، دوکانەکەی بەروالـــەت کۆگایەك بوو بەڵام بـــە ناوەرۆك یانەیەك بۆ بـۆ رۆشنبیران دەمەو ئیوارانیش کە بەرەومال ئەگەڕایەوە ئەوا یەك دوو کەســـی لـــەو هاوەلاتـــەی ئەبـردەوە ماڵەوە یان بۆ رابـــواردن‌و شەوچەرە رووی لە مـــال یەکێك لەو دۆســـتـ‌و ناسیاوانەی ئەکرد ٠

هەر کتێبێکی کوردی یا بلاوکراوەیەك بکەوتایەتە بازاڕەوە ئەوا یـــەك دوو ژمارەی لێ ئەکڕی جــار بە جاریکش بــۆ ئەدیبان کتێبی ئەفرۆشــت‌و ساغ ئەکردەوە ٠

دە ساڵی رەبەق رۆژێــك ئەگەر چاومان بە یەکـــتر نەکەوتایە ئەوا بــۆ رۆژی دوایی ئەکەوتینەوە سۆراغی یەکتر لە ساڵەکانی شەست لە بەغداد گیرساینـــەوەو یەکترمان گرتەوە ئـــەوە بوو لە شەقامی کیفاح نزیك بە بارەگای گەیلانی شـــێخ مارف ترنجایە دوکانێکـــی زۆر بچکۆلەوە لە خـــۆی کورسیەکیی ئەدەك بـەولاوە جێی سێ‌هەم کەس تێدانـە ئەبوەوە لەگەڵ ئەمەشـــدا ئەمان‌کردە سەرو بە یەکتـر شاد ئەبووین ، ئـــەوە بوو لە دوا ساڵەکانی هەفتـــا پیری تەنگی پێ‌هەڵچنـــی‌و گۆشە نشیتی بەســــەرا سپێرا تا لەم دوایی‌یـــەدا بێ ئەوەی مال ئاوایی‌یـــان بکات لــــە ناکاو کۆچـــی دوایی کردو بەجیـــــێ هێشتین ٠

بەڵێ ژیان ماوەیەکـــی دیاری کراوەو کەس لــــە چنگی مردن رزگاری نابێـت وەك سالم ئەڵیت «مەرگـو ژین وەکو سێبەرو تاوە : ئەوی باقی‌بمێنێ هەر ناوە »

شێخ مارف پەنجـــا ساڵ پتر هەوڵیداو کۆشـا لە بەرەی دووژن توانـــی بەسەر بەرزی دەستەیـــەك منداڵ بە پاك‌و پوختــــی ـو نیرو تەســـەل پـەوەرـ دەبکات ، باوەر ناکەم دڵـی کەسێکـــی لە خۆ ئیشـان دبێت٠

لە نووسینیشدا لەوساوە من ناسیومە ئەوا چ لــــە دوکان‌و چ لە ماڵەوە چەنـد دەفتەرێکی بە تەنیشتـــەوە بوو دەربارەی زمان‌و مێژوو لە هەر پشوودان‌و فکـــر سافیەکدا چەند دێرێکـــی تۆمار ئەکرد ئەگەر هیـــچ نەبوایە ئەوا نوکتەیەکـــی رەسەنی ئەنووسیەوە لـــە وەختێکدا هات ئەو نوکتانەی هەموو تۆمار کردو زووربـەی زۆری پێشکەش مامۆستـا عەلائەدین سەجادی کرد تا لە ناو نەچن لە رشتـــەی مرواریدا جێی خـــۆیان بگرنەوە ٠ لە بـــارەی مێژووەوە ئەچووە بنـــج‌و بناوانی نهێنی کارەساتەکان تا وەکو بتوانێت بگاتـــە چەند راستی‌یەك وبلاویـــان بکاتەوە لەم بارەیەوە توانـــی کتێبێك بلاو بکاتـــەوە ٠ شێخ مارف سەعاتچـــی بوو بەڵام چونکە لە بناغـــە لە ناو جەماوەری جوتیـــارو لە لادێ چاوی هەڵی هێنابوو ئەو ووشەو زاراوانەی کـــە جوتیار لە مەیدان کشـت‌و کاڵیدا بەکار ئەهێنا هەمووی کۆکردبوەوە لە دوو بـــەرگ کتێب بە ناو (فەرهەنگـــی کشت‌و کاڵ) لە چاپدا ئـەو بوو لە گۆڤاری پاشـــکۆی کشت‌و کاڵ شتێکم دەربارە نووسین ٠

ئەمە بوو پوختەی ژیانـی (شێخ مارف) :ـتێکۆشانێکی بێ‌ووچان ، نان‌پەیدا کردنـی بەشەرەف‌و بەعەرەقـــی ناوچەوان ، هەوڵدان ، کۆڵـ نەدان بە درێژایی ژیان ٠

هەڵبژاردە لە ئەدەبی جەنگ

گەڕانەوە

شیعر : ن٠ص

لە شەوی کپ‌و خامۆشا
لە هەیوە شەودا
شارەکەم ، پڕ بە پێڵوەکانی خۆی ئەخەوێ
ئاشتی لە هەمێز ئەکات‌و
خەون بە خۆشەویستی‌یەوە ، ئەبینێ ٠٠
شاری بەرهەیڤەکەی من
چەندێ دڵگیرە ٠٠
لە سەر کەناری بەرفراوانی دیجلەدا ، ئەکشێت
تا چاو بڕ بکات
لە سەر روبارە نەرمەکە ، دائەکشێت

● × ●

لە گەردوگوڵی بەیانا
ئەستێرەیەکی پڕشنگدار
ئەبچرپاندە گوێچکەی شارەکەم
ـ تۆم خۆش ئەوێ
تۆم خۆش ئەوێ
ئەی پایتەختی ئاشتی

● × ●

لە کاتێکا ٠٠
خۆی ئەشۆرد
شارەکە بە رۆشنایی بەرەبەیان
قارەمانەکان ، لە بەرەی جەنگ ئەگەڕانەوە
تریسکەی خۆر
ئاوێزانی ، ڕوخسارە ماندووەکان ئەبێت ٠٠
شارەکەم :
بە ئاسوودەیی ، هەناسەی هەڵکێشاو
پێشوازی لەو هیواو لەو قارەمانانە کرد ٠٠
لەگەڵ بەهارا
لەگەڵ نیسانی کامەرانیا
مژدەی سەرکەوتن ئەهێنێ ٠٠ !

بیروڕای سەربەست
کۆنە نووسەرو .. نووسەرە فەرمانبەرەکان

ـ محمود زامدار ـ

لەگەڵێ دانیشتنـــــی دووقۆڵی‌و سێ‌و چـــوارو دەقۆڵی‌دا ، گەلێ جار باس دێتە سەرباسی ئەوانـــەی کە (نووســــەر بـوون !)ـ بەهەموو چەشنەکانیەوە ـ کەچی وەزیفە هەر وەزیفەیەك بێت ـ بەتەقاویتیشـەوە ! ـ بۆڕی پێ‌دان‌و کفــت‌بوون‌و داهرکان ٠٠ !!

هەندێ هەن پارساویان ئەدەنەوە ، هەندێ بەرگریان لێ ئەکەن‌و هەندێ هێرشیان ئەبەنەسەرو هەندێ بە شتی سەیرو ناویزەیان لەقەڵەم ئەدەن ٠٠٠ ! لــە هــەر کەللەیێ سەدایی دەرئەچێت‌و کەچی دیاردەکەیش هـەروەك خۆیەتی‌و بەشێوەیەکـــی سەیریش رەگی داکوتاوەو وەك ئەبای دیبــــێ‌و ئەبۆران٠٠!!

کابرا (کۆنە نووسەرەکەش!) یا کە ئەمانەی پێ ئەگاتـەوە ، دەنگ ناکات ، یا فشـــەی پێ‌دێت‌و یا تەکانێ ئـەدات‌و وەك بۆق ســــەرێــك دەرئەهێنێت‌و هـەنـدێ ئاووهەوای لەوناری نێــو کۆڕی رۆشنبیری‌و ئـەدەب هەڵئەمژێت‌و ئەچێتەوە نێـو قەپێلکی جارانی خـۆی‌و چش ٠٠ !

بەڵێ : لەلای ئێمـــەدا ـ کەمێکی زۆر کەم نەبێت ـ کە هەمیشە عەودالــــی (ووشە) ن و (عەشقبـازی) لەگەڵ (ووشە)دا نەبێـــت لەگەڵ هیچی ترا ناکـــەن ، کەچی زووربەی زۆریان کـــە (ئایەو مایەو پایە) یەکیـان دەسکەوت ، یا خەریکـــی (زەوی‌وزارو خانوو خانوبازی) بوون ، یا حەلوەلای (پـارەو مارەو قەمارە) یان کرد ، ئیتر ببرای ببرای ، واز لـــە(ئـەدەب) و (مـــەدەب)و (خوێندن) و (مێنـــدن) و(ووشە) و (مشە) ئەهێنێ‌و خواحافیزو بۆ نێو توونـــی بابا ٠٠ ! وەك بڵێی : پایـەو پارە ، یا سەیارە ، یـــا فیدیۆو میدیـــۆو شتـی سەیرتریش بەسی دنیایەکەی بکات‌و بەس ٠٠ یا (ئەدەب‌و هونەر) جۆرە ئەکرۆپاتیك‌و خۆشگـــوزاری‌و رابواردن‌و فشەکەری بووبێــــت‌و چیتر ٠٠ !!

کوا کۆنە بڕواکە بـــۆ کوێ چوو ؟ تاسە گەرمەکـە بۆ وا ساردبوو ٠٠ ؟ ئــەی قەڵەم بۆ کەوتە شـەرمەوەو چووە بنی هەمبانەوە ٠٠ ؟ئایا لەبەر (گیرفان‌پڕی) یـا (گیرفابــڕی) بوو ، یـــا شتێکی‌تر ٠٠ ؟ یا ئـــەم دیاردەیە تەنیـــا هــــەرسەربەدەستەی رۆشنبیرانـی جیهانی (سێیەمەوە !) هەیەو جیهانی (یەکەم!)و (دووەم!) ناگرێتە خۆی ٠ ٠؟ یـــا پێوەندی بە (بـــارودۆخ) و (بەهرە) و (هەولــــدان)وشـــتی تـــرەوە ٠٠ ترەوە ٠ ٠ تـــرەوە ٠ ٠هەیە ٠٠ !؟ دەیەها پرسیارو وەلامی پەدەرپەی لــــەم چەشنانە ٠٠ ! لەوانەیشـە هەندێ لەو (کۆنەنووسەر)و (کۆنە مـــومزەفانـــــە) بروبیانووی خۆیان بــــۆ گەلێ پرسیار هەبێـــت‌و تارادەیەکیش شیاو بێت٠٠!!راستە ٠٠ ! لەهەنـــدەران لەولاتە پێشکەوتووەکاندا ، گەر بەوردی لاپەڕەی ئەدیب‌و نووســـەرو شـــاعیروهونەرمەندانیان هەڵدەیتـەوە ـ لەکۆن‌و نوێدا ـ ئەبینـــی گەلێ لەو کەلەنووسەرانـــە ، بەرزترین شوێنی وەزیفـــەیان لەدەزگاکانی دەوڵەتا هەبووەو گەلێ لێپرسینـــــەوەی ترسناکیشیان خستۆتـــە ئەستۆو گەلـــێ کاروباری ئاڵۆزو هەمەرەنگەشــــی یەخەگیریان بووەو هەزاران کارەساتی جگەربڕیــــان تووش هاتووەو تووشـــــی جۆرەها شملی شەڕ هاتوون ، بەڵام لەگەڵ (ووشە)دا ، هەر دڵسۆزبوون و ئەوەشیان نەك هەر بۆ نەتەوەکەیان‌و بەس، بەڵکو بۆ هەموو دنیـــاو بەتایبەتیش بۆ (ئەدیبـــەمومزەفەکان) سەلمانـــدوە ، کە پایەو مایە لــــەکاری(ووشە)و (داهێنـــان)ی نەخستوون‌و چراوگـــــە بەرزەکــــەشیان هـــــەر لەدەستایەو بەردەوام ٠٠!

چونکــــە (نووســـەری نووسەر) و (هونەرمەنـدی هونەرمەند) لەهەر بارودۆخ‌و چەرخ‌و رۆژگارو شوێنێکـــا بێت ـ سەرباری هەمـــــوو دەردەدڵ‌و گیروگرفتێکیش ـ هەمیشە کات (کاتــــی فراوانیش) بۆ ئەو عیشـق‌و ئەو بەرگەگرتن‌و ووچان‌نەدانە دەسگیر ئەکات ٠٠ هــەر کاتێ ئەم هەنگاوێك بـــۆ (ووشە) بهاوێـــژێ (ووشە) دەهەنگاو زیاتر بۆی دێتـــە

بڕوانە ل : ٧

نامەی سەربازێکی زامدار لە سەنگەری خەبات و کۆڵنەدان

سوێندم بە خاکی ئەم نیشتمانە
بە بەرزی کێوی ئەم کوردستانە
بە هەندرێن‌و زۆزك‌و مورات
بە گۆڕی شەهید قازی مەهاباد
دەبێ سەنگەریان لێ وێران بکەین
خاکی عیراقیان بەسەردا بکەین
سوێندم بە کێوو شاخە بـــەرزەکان
بە ئاوی دیجلەو قـــەڵای مەریـــوان
سوێندم بە گۆڕی هەموو شـــەهیدان
کە پاراستیان گـــەل‌و نیشـــتمان
دەبێ سەنگەریان لێ وێران بکەیـــن
خاکی عیراقیان لەنێو چاو بکەیـــن
سوێندم بە ووشەی هەموو شاعیران
بە پیرەمێردو بە گـــۆڕی گـــۆران
سوێندم بە گیانی لاوو نوسەران
بە دەست‌و پێنووس وەك تاج‌و قەلان
دەبێ سەنگەریان لێ وێـــران بکەیـــن
بە شیعرو پێنووس چاویان کۆر بکەین
سوێندم بە کاوەو بە چەکوچەکانـــی
بە بیرو بـــاوەڕ ڕەوشـــتی جوانی
سوێندم بە کـــەعبەو بە صـــخرەالله
سوێندم بەو کەسەی بەردەکـــەی دانـــا
دەبێ سەنگەریان لـێ وێران بکـــەین
بە پەنجەی دەستان چاویان دەربکـــەین
بە دارو درەختی ئەم کوردستانـــــە
کە نیشتمانی گەلـــەك پێ جوانـــــە
سوێندم بە شێخی مار لە سلێمانـــی
بە گۆڕی شـەهید محمـود کاوانـــی
دەبێ سەنگەریان لێ وێران بکـەیـــن
بە دەست‌و خەنجەر لەت لەتیان بکـەین
بە کوریکی سۆرو زەردی نیشـــتمان
بە ئاوی لێل‌و کێوی کـــــوردستان
سوێندم بە گـــۆڕی بابی پیرەکـــا
کە باوو ئەزرە لە پشت دەردەکـــا
دەبێ سەنگەریان لێ وێران بکەیـــن
بە نووکی خەنجەر جەرگیان کون بکەیـن
سوێندم بە تاڤگەو کانیە ئاوەکـــــان
بەرەشو ڕووتی خەلکی کوردســـــتان
سوێندم بە غەوسی مار لە بەغایـــــە
بە گۆڕی ئەوەی نەخشـــــەی کێشایە
دەبێ سەنگەریان لێ وێران بکـەیـــن
بە سەدو هەزار ئەسیریان بکـــەیـــن
سلاو بۆ گیانی هەمـــوو شەهیـــدان
سلاوی گەل‌و ســـوپای قارەمـــــان

سید جلال سید حسن
برزنجی
هەولێر

چلەی ماتەمی مامۆستا صادق بهاالدین

ل ئێڤـــاریا (٢٦ـ٧ـ ل باغچیت یانا «الحقوقــین » ل دهوکێ ئێکەتیا نڤیسەڤانا شەهینا بۆرینا چـــل رۆژا سەر مرنا نڤیسەرێ کـــورد ـ سەیدا صادق ئامێدی گێـرا نوینەرێت لقا سلیمانــــی‌و هەولێرێ کۆ ئەپ بەرێــــزە بوون کەریم شادمزا سەروکێ لقێ ئێکەتی‌یە ئۆ نافـــع ئاگرەی جێگرێ سەروکـــی‌و سەیدا عیزمدین قیضی ژ لقێ هەولێرێ ئچ ژ لقێ سلیمانی‌یە سەلام مەنمی جێگـــــری سەرەکی‌و حمـــە سەعیـد حسەن‌و طاهر ـ وز ئامـــادە بوون ٠

سـەیدا «عبدالرحمـــن مزوری » رێفەبەرێ ئاهەنگێ بناڤێ هەمیا سۆپاســــیا پارتا بەعســـا عـــەرەبیا سوشیالست کر کۆ دەرڤەتـــا گێرانا ڤێ ئاهەنگێ دای‌و ئـۆ سۆپاســـیا ئاگارگیـــــرا روشنبیریا جمعـــاوەری ل دهوکێ کر بۆ یارمەتیا وان٠

سەیدایێ دکتور عیزمدیــن مستەفا رەسوکی سەروکـــێ ئێکەتی‌یە پروفیســـــورێ زمانێ کوردی ل زانستگـــا بەغدا دەستیرا خۆ خاســـت کۆ نەشیا ئامادە بیت جنگی وەغرکرە بۆ دەرڤی ولاتـــی کاغەزەك‌و گۆتارەك هفـــار دبۆ ئۆ غەمین خو تێدا دیـــار کر بوون بۆ خودێ لـــێ خۆشی بووی رێفەرێ ئاهەنگێ لیشارتا ڤێ چەندێ کر ٠

هەر چەندە لقێ دهوکـــێ دەستەکا کوردی ل کــــورێ زانیاری عیراقێ‌و ئێزکەهـا کوردی‌یا بەغدا خاند بـوون بەلێ مخابن نیتەرێت هـــەر هەر دوو دەستگەهێـــت نافبری ئامادە نەبوون :

سەعەت هەفت دەست ب ئاهەنگێ کر ب ئامادەبینـــا چێکرێ پارێزکەرێ ودگـــەل یارەیدرێ وی دگەل چڤاتەکا مەزن ژ ئەدەب‌و نـــەدەب ئچ ژ ٠ ژن‌و زەلام‌و ئـــۆ خزم‌و کەسی‌و کارێت خودێ لێ خۆشبووی ٠

ل پێستێ گۆتارێ لقێ دهوکێ خاند ژ لایێ سەیـدا ئەحمەد عەبدلـــلا زەروی سەروکێ لقی تێدا گۆت ٠

«ل پیشی ب خێرا هاتنـا هەوە دکەین ب ناڤێ هەمـی ئەنداماو ب ناڤێ خێزانا خودێ ژێ رازی « صادق ئامێدی » دڤێ بشکداریا وە ژبو بیرهاتنا « چلێ » دمشەخبوونـــا ئەندامەکێ مەزن یێ ئێکەتی‌یە٠

سەیدا زەرو بێتە چۆ گۆت٠ وەکی ناڤێ صادق بهــاء دینی تێت‌و بیرو هزرێــت کەڤنە سالا ب تایبەتـــی ل سالت یێنچی‌یە دگـــەل رونامی‌و هەتا چۆنا وی لبەر دلۆڤانیا خودێ دشین بێژین دەستەکێ درێژ هەبــــو دداریتنا بەرهەم‌و نڤیسێنت خچ د زۆربەی گــــۆڤارو رۆژنامێت کــــوردی ل عیراقی‌دا ٠

هەر هۆسا شارەزایەکــێ زمانی بۆ کارەکێ مەزن دیار کر دبزاڤا خودا دیســـان پشکداری یا گەلەك کۆنگرو کۆمبەستێت ئەدەبی‌و زمانـی وبەروەردەی ل دیماهی‌یـــە سەیدا ئەحمەدی ئارـــام‌و تەنامی بۆ خێزان‌و کەس‌و کاریــــن وی خاســـت ٠ ل دیڤدا گـــۆتارێ لقـــێ هەولیرێ خانـــد ژلایـــێ سەروکێ لقی سەیدا کەریم شارەزای تێدا گۆت :

« بەرێزان ٠٠٠ ماتەمگیران ٠٠ بە ناوی خچم‌و ئەندامانی یەکێتی‌ی نووسەرانــــــی کورد لقی هەولێـــرەوە پرسەی گەرممان پیشکەشــــی بە کەس‌و کاری ئەدیبی ناو داری کورد خوا لێ خۆشـــی بوو مامۆستا صادق بەهائەدین ئامیدی‌و نووسەرانی کورد ل پارێزگای دهۆك دەکەین »٠٠

ئۆ سەیدای ل گۆتارێ خۆ گۆت ٠٠

« هەر چەندە مامچستای ئەمر سەیدا صادق لـــــە بەر چاوۆمان ئەماوە بـــەلآم هەردەم لە ناو دلماندا دەژی‌و کتێب‌و بەرهەمە زمانەوانـــی یەکانی ل ناو میشـــك‌و بیرماندا دەژین ٠

بەرێزان ٠ خوا لێ خۆشـی لە مادەی ژیانی خزمەتێکـی زۆری گەلی عیراق بە گشتـی وگەلی کورد بە تایبەتـــی کردوە ٠

دیف دا مامۆستا شارەزای نیشارتدا دەورێ خودێ ژێ ژێ رازی ل گـــۆتەرێ مامۆستایان ســـالا ١٩٥٩ ل بەغدا ئۆ ســـالا ١٩٦٠ ل شەقلاوا ٠

بشتی هنگێ گۆتـــارێ لقێ سلیمانی‌یە خاندە ژ لایێ سەیدا سەلام مەنمی جێگـرێ لقی تێدا گۆت ٠

« مامۆستا صادق ئامێدی دلسوزی وشەی کـــوردی بوو قەلەمەکەی هەمیشـــە لە چەنگینی‌دا بــوو بـــچ پارێزگاری ئەدەب‌و سامانی نەتەوەکەی هەول‌و تەقەلاکانی جێگەی شانازی ئێمە بـوون وابزانم لاپەڕەی گۆڤـــارو رۆژنامەکـــان بەوپەڕی دلسوزی‌یەوە نکووکی لـەوە ناکەت‌و شایەتن‌و ئەلێـــن مامۆستا ئامێدی بەشــــی کردنەوە لیدوانی شیعرەکانی خانی‌و جەزیری ئەفقـــی ئەێران‌و نالبەند رازانبووە ٠

دیماهی بە سەیدا سەلامـی گۆتی ٠

یەکێتی نووسەرانی کـورد لقی سلیمانی پرسەو ســـەر خوش لە گەلی کوردمـــان ئەکات بەبۆنەی ئەو زیانـــە گەورەیە کە لیسی کـــەوت ئەو ماڵ ئاوایی‌و دوا کۆچی مامۆستای مـــــەزن بـــوو مامۆستای ئەدەب پەروەردە٠

بشتی هنگێ ســـەیدا جەمیل بهاء الدین »ی گوتارێ بنەمالا خودێ لێ خۆشـــی بووی خاند ٠ تێدا گـــۆت « بناڤێ بنەمالا خـــودێ لێ خۆش بوی سەیدایـــێ»

بڕوانە ل : ٧

تیپی شنروێ لە دیدار فیستڤاڵی هونەرو رۆشنبیری کوردیدا

ئامادەکردنی
محمد صالح عبدالکریم

تیپی شنروێی مۆسیقاو گۆرانی هەڵەبجە ، تیپێك بوو لەو تیپانەی کە جێگای رێزو شانازی بوو لەلای جەماوەر ، خەڵکی بە پەرۆشەوە بوون بۆ گوێگرتن‌و چەپڵەرێزان . . . لە ئێوارەی دووەمی بەشی ئاوازو گۆرانی فیستڤاڵەکەدا ئاهەنگێ لە گەرمەی کۆرەکەدا هاتە سەر شانۆکەو ووتی .

● **لە بناری لوتکە بەفرینەکانی هەورامانەوە لە ئامێزی چیای سەرکەشی شنروێوە لە شاری ئەحمەد موختارو بێخودو گۆرانەوە هاتوون‌و ئاوازی سیاچەمانەو هۆرەی جافی بە لوتکەی سەفین‌و شاری هەولێری لاوك‌و حەیران بئەیەنن . . .**

بەڵێ بەم ووشە سادەو رەنگینانە تیپی شنروێ لە پەردەی شانۆوە وەدەرکەوتن . . تیپەکە کۆمەڵێ لاوی تازە پێگەیشتوی کورو کچ . . . روح سووك‌و حنجیلانە . . .

ئێمەش کە ئەو دیمەنە رەنگینەمان بینی‌و ئەو ئاوازو گۆرانی یە خۆشانەشمان گوێ لێبوو ، بە پەرۆشەوە بووین بۆ بە یەکگەیشتنێك‌و گفتوگۆ دەربارەی ئاوازو گۆرانی کوردی‌و پێناسینی تیپەکە بە خوێنەران ، لە سەرەتادا وتو وێژەکەمان لەگەڵ کاك (ئازاد صالح)دا کردەوە کە رێکخەری تیپەکەو کەمانچەژەنی – مایسترۆ –یە

پ : کاك ئازاد باسێکی سەرەتاو دامەزراندنی تیپەکەمان بۆ ناکەی ؟

و : سەرەتاو دامەزراندنی تیپەکەمان وەڵامی پرسیارێکی کۆمەڵێ لاوی خوێن گەرم بوو کە ئەیان ووت (ئایا ئێمەش توانامان هەیە وەکو شارەکانی دی کوردستان تیپێك پێکەوە بنێین بۆ خزمەتی ئاوازو گۆرانی کوردی) بەڵێ سەلمێنرا کە توانا هەیەو تیپەکە دامەزراو وا ئێستاش ئەبینن خزمەت دەکەین‌و ئەمەش یەکەمجارە بەم دەنگەو لە فیستڤاڵێکی وا گەورەداو لەگەڵ تیپە گەورەکانی وەکو دهۆك‌و هەولێرو کۆیەو رەواندوزدا بەشداری بکەین ، خاڵێکی دی دەمێنێتەوە حەز دەکەم بیخەمە پێش چاوی لێپرسراوان ، ئەویش ئەوەیە یارمەتیمان بدرێ‌و گۆرانی‌و ئاوازەکانمان بگاتە خەڵکی ، کە ئەمەش بەهۆی تەلەفزیون‌و رادیۆوە دەبێت .

پ : کاك ئازاد چۆن دەڕوانیتە ئاوازو گۆرانی کوردی ؟

و : بەرای من ئەدەبی کوردی بەتایبەتی لایەنە ویژدانی یەکەی لە پێشکەوتن‌و تازە بونەوەدایەو هیچی وای لە ئەدەبی گەلانی تر کەمتر نی یە هەروەها سروشتی ولرفێن‌و هەستی ناسك‌و بارو دۆخی خولقێنەری ناوچەکە کارێکی وای کردووە کە ئەم هەنگاونانە لە هونەرو گۆرانی‌و مۆسیقاش‌دا دەنگ بداتەوە .

پ : کاك ئازاد وەك بینیمان زۆربەی ئاوازەکانتان فولکلۆری‌و ئامێرەکانتان تازەن حەز دەکەم چۆنێتی مامەڵە کردنتان لەگەڵ ئەو ئامێرانەدا باس بکەیت ؟

و : فۆلکلۆر سەرچاوەیەکی لەبن نەهاتووە بۆ ئەدەبو لقە جۆر بەجۆرەکانی ، هەر نەتەوەیەش عادات‌و تەقالیدی تایبەتی خۆی هەیە ، گەلی کوردیش یەکێکە لەو نەتەوانەو زۆر دەوڵەمەندە لە فۆلکلۆرداو ، فۆلکلۆری کوردیش بە گوێرەی ناوچە دەگۆڕێ ، ئەمەش شتێکی سروشتی یە ، ئینجا ئێمەش ئەگەر بێین‌و پشت بەم سەرچاوەیە ببەستین نەك تەنیا هەر کز نابین ، بەڵکو ئەرکێکی نەتەوەییش بە ئەنجام دێنین کە بریتی یە لە خستنە روو پاراستنی بەشێك لە یەکێ لە بنەماکانی نەتەوەکەمان کە ئەویش کەلەپوورەو بێگومان لە کەلەپووریشەوە پەل ئەهاوێژرێ بۆ پەرەسەندنی بنەمایەکی دی کە زمانە. ئینجا هەر لەم خاڵەوە کە مامەڵە لەگەڵ هەر جۆرە ئامێرێکی مۆسیقادا بکەین خۆماڵی بێ یان بیانی ئەبێ بە شێوەیەك بێ لە خزمەتی زیاتر گەلاڵەکردن‌و کۆکردنی بەرهەمە فۆلکلۆریەکەدا بێت، ، بە جۆرێك زەوقی سەردەمی بدرێتێ‌و رەسەنی یەکەشی بپارێزرێ .

● لە هەمووی سەیرترو ناخۆشتر ئەوە بوو کە هونەرمەندی گۆرانی بێژ (سیروان علی رضا) بە ماوەی دوو سەعات پێش دەستپێکردنی ئاهەنگەکە نەخۆش کەوت‌و بردیانە خەستەخانەو ئینجا هاتەوە هۆڵەکەو بەو نەخۆشی یەشەوە گۆرانی خۆی هەر ووت .

پ : کاك سیروان وەکو گۆرانی بێژێك حەز لە چ گۆرانی یەك دەکەیت ؟

و : حەز لە گۆرانی یەك دەکەم کە ناخم بهەژێنێ‌و وام لێبکات کە هەست بکەم لە (خوڕەی ئاوو خوێندنی بولبول‌و هاژەی باودوندی چیاو سپی بەفرو قاسپەی کەو)ەوە هاتوتە بەرهەم ، بە ووتەیەکی دی حەز لە گۆرانی‌و ئاوازی رەسەنی فۆلکلۆر دەکەم ،هەر لەبەر ئەوەشە ئەو جۆرە گۆرانیانە هەڵدەبژێرم بۆ ووتن .

● پاشان روومان کردە لای کاك (حمە کەریم) ناسراو بە حمە لامەرکەزی‌و لێمان پرسی :

پ : کاکە حمە لامەرکەزی لە کام دەرگای دەشتە کاکی بە کاکی یەکەی شارەزوورەوە هاتینە تیپی شنروێ‌وەو چەند گۆرانیت ووتووە ؟

و : لە زۆر زووەوە لە ناوچەی شارەزووردا گۆرانی دەڵێم ، بە واتەیەکی ئاشکراتر لە ساڵی ١٩٧٢وەوە دەستم کردووە بە گۆرانی ووتنی هەڵپەڕکێ شایی کە بەبێ مۆسیقایەو نزیکەی ٥٠ گۆرانیم ووتووە ، لەم دوایی‌یەشدا برادەران کاك ئازاد صالح‌و کاك حمە قوتوو داوایان لێکردم بێمە تیپی شنروێ‌وەو منیش بە جوانم زانی‌و داواکەیانم پەسەند کرد ، ئەم بەشداربوونەشم لەم فیستڤاڵە گەورەیەدا زیاتر چاوی کردمەوە بۆ گۆرانی‌ووتن ، بێجگە لەوەی کە یەکەمجاریش بوو شتی ئەوها بەخۆمەوە ببینم‌و جەماوەر بێن بە دەنگمەوە .

● هەر کە بە پەستەك‌و مشکی‌و گاڵۆکەکەیەوە هاتە سەر شانۆ ، دەیان قوڕگ‌و سەدان دەست هاوارو چەپڵەیان بەرز بۆوەو بە یەك دەنگ (حەمە قوتوو ، حەمە قوتوو ، کاکە حەمەیە)·

پ : کاکە حەمە بە چ گیانێکەوە لەگەڵ ئەم تیپە لاوەدا بەشداریت کرد ؟

و : وەکو دانیشتوویەکی ناوچەکە بە کردنەوەی تیپەکە چاوم کرایەوەو هەرچەندە تیپەکە تازەیەو تۆزێ بێدەرەتانە بەڵام من وەکو هونەرمەندێك بە روحێکی پاکەوەو خۆم بە بەختیار دەزانم بەو چوونەمەوەو هەموو هەوڵ دەدەین تیپەکە زیاتر پێش بخەین .

پ : کاکە حەمە ئەو دەنگە خۆشە غەریبەی تۆ کە زیاتر گۆرانی شێوەی هەورامی پێدەڵێی ، من بەرای خۆم حەز دەکەم ئەگەر خوێنەواریت هەیە نەك هەر تەنیا ووشەی فۆلکلۆری بەڵکو شیعریش بە گۆرانی یەوە بڵێیت ، بۆ وێنە : خۆ ئەگەر شیعرە جوانەکەی گۆرانی نەمر (گەشتی هەورامان) بە دەنگی تۆ بوترێ ، ئەوەندەی تر بەها ئەداتە شیعرەکە ، یاخود شیعرەکانی شاعیری گەورەی کورد مەولەوی ، جا نازانم تۆ دەڵێی چی ؟

و : بەخوا دەستی شکاوم بۆ خوێنەواری ، بەڵام راکەت جوانەو هەر چۆنێ بێت ، ئەگەر بەهۆی تەسجیلیشەوە بوو بێت هەوڵ ئەدەم کۆمەڵێ لەو شیعرانە لەبەرکەم‌و بە گۆرانی بیڵێم، بێگومان لەم کارەمدا دەبێ تیپە مۆسیقی‌یەکان یارمەتیم بدەن .

پ : ئەی باشە کاکە حەمە ئیشت چی‌یە ؟

وەڵڵا قوربان شۆفێرم ، بەڵام خۆزیا دەزگایەکی رۆشنبیری یاخود هونەری وازی لە هەموو شتێك پێدەهێنام‌و ئەوسا هەر گۆرانی پێبووتمایە . . . .

پ : بەهرەی هونەرمەندی لە منداڵەکانتدا بەدی دەکەی؟

و : بەڵێ ، بەڵام پێویستیان بە دەستگرتن‌و هاندانە ، بێگومان منیش کەمتەرخەمی ناکەم .

پ : لە گۆرانی بێژە هەورامی یەکان کامیان زیاتر کاری تێکردوویت ؟

و : نەك وەك هونەرمەندێ، بەڵکو وەکو مرۆڤێکی ئاسایی (حسەشا)و (عوسمان کەیمنەیی) لە ناخمدا ئەژین‌و دەنگیان زاخاوی گوێم ئەدەنەوە .

چەند سەرنجێك لە دوا پێشانگای هونەرمەند «علی کەریم»

نووسینی قادر میرخان

پێش ماوەیەك هۆڵی مۆزەخانەی سلیمانی پێشانگای تایبەتی عەلی کەریم کە لە ژێر ناوی (زریان) دابو بە حوومدی ، ئەویش رۆشنبیری جەماوەر بە جێبەجێکردنی هەڵسا بوو، ئەمەش دووەمی پێشانگای هونەرمەندەو لە ژێر هەمان ناونیشاندا .

بیست تابلوی رەنگاو رەنگی ئاوی قەبارە (١٦ر٧٥سم x ١٨ر٧٥سم)ی پیشاندابوو جگە لە ژمارەیەکی وێنەی فوتوگرافی رەنگاو رەنگی تابلوکانی پێشانگایی یەکەمی .

بو تێروانینی ئیشەکانی کاك عەلی دەبێ بەرهەمەکانی پێشانگای یەکەمی لە بیر نەکەین ، وەك خۆشی ئەمەی سەلماندوە ، بەهۆی پیشاندانی ئەو کومەلە وێنە فوتوگرافیەوە ، چونکە سەرەتای دەستپێکردنی ئەم شێوازی ئیشکردنەی دەگەڕێتەوە بۆ ئەو کاتە وپەیوەندی نێوان بابەتەکانی هەردوو پێشانکاکەی .

هونەرمەند : بەشی تەشکیلی ئەکادیمیای هونەری بەغدای تەواو کردوە یەکێك بووە لەو قوتابیانەی ئیشەکانی (فائق حسن)ی ماموستای کاری تێکردوە چ وەك رەنگ چ وەك دارشتن . گومانی تێدا نیە دور کەوتنەوەی لەو دەوروبەرە بەهۆی تەواوکردنی خوێندنەوە ووردە ووردە بەرەو کەمبونەوە رۆشتووە ئەگەر چی تاکو ئێستاش ناتوانین بڵێین کە نەماوە .

شکاندنی یاساکانی سەردەمی قوتابێتی لەو گۆڕانکاریانەوە دەست پێ ئەکات کە بەسەر بابەتەکانیدا هات ئەوەتە تا ئێستاش زرنگانەوەی پێشانگای یەکەمی لای ئەم هەر دەنگ دەداتەوەو تەمەن درێژە . ئەوەی لەمەشس دلنیامان ئەکات ناونیشانی پێشانگاکەیە (زریان) . گەرانەوەیەکی خێرا بە پیشانگای یەکەمی‌دا بە گواستنەوەیەکی نەوعی چاك

دلنیا دەبین چ وەك دەرك کردن بە دارشتێکی پڕ بە پڕی بابەتەکان ، چ وەك بۆ چون بۆ هەمان بابەت ئەمەش زەمینەی بیری هونەرمەندی زیاتر فراوان کردوە ، کە هونەرمەند نەتوانێت هەر وردەوردە بەرەو لە یەخەی بێتەوە .

بەرهەمەکانی خەون‌و خەیالی پیرۆزی هونەرمەندن بۆیەش هەڵچونەکانی هاوکێشە نین . دەمێك بە کۆمەڵێك رەمزی چڕو هەر وەك تابلۆی (چاوتێبرین) کە گەلێك لەو رەمزانە حەقیان پشت گوێ خراوە لەسەر حیسابی هەندێکیان . یان هەڵبژاردنی توخمی جیاواز (کونتراست) وەك رەمز ، کە دەبێتە هۆی ئاڵۆز کردنی بیری تەماشاکەرو رێتمی (ایقاع) تێڕوانینی چەواشە دەکات ، بەرەو جیهانی نادیارو تەمو مژ دەیبات کە ئەمە ویستی هونەرمەند نیە .

کەچی جاری واش تابلۆی وەك (دایکایەتی) کە توخمەکانی نرخی بۆ شاییان دروست کردوەو بۆشاییش گیانی بە بەر توخمدا کردوە . دەبینین جارێك هونەرمەند شتی زۆر لێکردنە بووە لە توانای تابلۆکەی . جاری واش هەیە واتە حالەتی وەك تابلۆی (فریشتە) رەمزەکانی زۆر بە پیتو تێرو تەسەل هاتۆتە پێش چاو ، ئەویش بە پەنجە درێژکردن بۆ چەند رەمزێکی کەم بە زەمانێکی دوورو درێژی ئاشنا کردوین

لە وەڵامی پرسیارێکدا هونەرمەند ووتی : گوایا ئەو تابلۆیانە (سکیچ)ن واتە مسوەدەی تابلۆی گەورەترن ، ئەمەش کۆمەڵێك شتی لەلام سڕیەوە کە لەم حاڵەتەدا ناکرێ باسیان لێوە بکرێ . لەگەڵ ئەو پیرو رایەشدا کە گەلێك جار (سکیچ)ی تابلۆیەك هیچی لە تابلۆکە کەمتر نیە. دەموسیت بلێم تابلۆی (سڵەمینەوە) زەمینەی گەورەتری گەرەکە واتە قەوارەی زۆر بچوکترە لەو مشت‌و مڕە گەورەیەی وا لە نێوان توخمەکانی تابلۆکەدا چونکە توخمەکان . . . ئەسپ . . . کێل . . . ئاسمان . . . سێپا . . .هتد نین بەلکو ویستو واقعن .

بەستنەوەی مەسەلەی نێوان بیرو هۆش‌و خەونەکانی هونەرمەند سیمای گشتی عەلی کەریم – ن چاوڕوانی (زریان)ێکی ترین .

شانۆی نێو شەقام

لێکۆڵینەوە

ئامادەکردنی
دلاوەر شریف قەرەداخی

ئامانجی سەرەکی شانۆی نێوشەقام ئەوەیە کە بەرهەمەکانی بە چاکترین شێوازو بە ناوەڕۆکێکی بە پێزەوە بەو جەماوەرە بناسێنێ کە لە سەرجادەو ناو کارگەو خەستەخانەو چایخانەو هەموو ئەو شوێنانەدا هەن کە شانۆ ئەتوانێ دەورە کۆمەڵایەتی‌یە پێشڕەوەکەی خۆی تیا بەدی بێنێ .

بەم جۆرە ئەو نامە مەزنەی ئەستۆی دەگەبەنێ کە لە پێناوی‌دا دروست بووە . . ئەمەش بەوەی لە ناو هەست‌و نەست‌و سۆزی جەماوەرا ئەتوێتەوەو – تەنگ‌و چەڵەمە کۆمەڵایەتی یەکانیان بە چارەسەرکراوی پیشان ئەدات . کەواتە بۆ ئەوەی ئەم شانۆیە نرخە ڕەسەنەکەی خۆی لە دەست نەدات پێویستە بێکهاتن‌و بەکگرتنێکی قووڵ لە نێوان خۆی‌و جەماوەردا هەبێت . گومانی تیا نی یە کە کاری شانۆیی جەماوەرێکی فراوان ئەیبینێ . . . . لێرەدا جەماوەری ناو هۆڵ‌و جەماوەری سەرجادە لە کاتی تەماشاکردنی شانۆگەری‌یەکدا جودا دەبنەوە ، بەوەی جەماوەری سەرجادە لە کاتی بینینی شانۆیی‌یەکدا لەو حەوانەوەیە بە دوورە کە جەماوەری ناو هۆڵ بە هۆی توانا هونەری‌یەکانی ناو هۆڵەوە دەستی دەکەوێ .

لێرەدا دەوری گرنگی هونەرمەندانی ئەم شانۆیە لە گەڕانی بەردەوامیاندا بۆ پێك‌هێنانی جەماوەرێکی نوێ بۆ مەسەلەی شانۆ دەردەکەوێ ئەمەشس ماندووبون‌و هەوڵدانێکی فرەو کارێکی بە کۆمەڵی گەرەکە بۆ ئەوەی ئەو جەماوەرە بخولقێنن‌و داواکاری‌و داهێنانەکانی پێشکەش‌کردنی شانۆگەری لەو شوێنانەدا بە دەست بێنن کە بۆ ئەم مەبەستە دەبێ دەرهێنەری شانۆگەری‌یەکانی ئەم جۆرە شانۆیەش زیرەکانە مامەڵە لەگەڵ ئەو شوێنانەدا بکا کە لە پێداویستی‌یەکانی وەك پرۆجکتۆرو تەختەی شانۆو . . . . هتد دوورن‌و بزانێ چۆن شانۆیەیەکەی لەگەڵ ئەم جۆرە بارودۆخانەدا ئەگونجێنێ .

لەم خاڵەوە زیرەکی‌و کارامەیی دەرهێنەری شانۆی سەرجادە بە دیار دەکەوێت . دەرهێنەر پێویستی بە چەند هۆکارێك ئەبێ بۆ ئەوەی لە کاتی کارکردنیدا بەکاری بێنێ‌و بە ئەنجامێکی سەرکەوتووی بگەیەنێ .

(ووردی‌و داهێنان‌و هەڵبژاردن) ئەو سێ شتەن کە دەبنە یاریدەدەرو پێویستی سەرەکی – دەرهێنەری شانۆی نێوشەقام ، لە دەرهێنانی کارە شانۆیەیەکەیدا

لێگرتنەوە (اقتصاد) لە ئامرازەکانی وەك ئێسوارو دیکۆرو رووناکی بە پێویستی – یەکی گرنگ داتەنرێت ، دیارە ئەمەش لەبەر ئەوەیە کە هەڵگرتن‌و گوێزانەوەی ئەو ئامرازانە ئەندامانی تیپەکە ماندوو نەکات‌و بتوانن بە ئاسانی لە شوێنێکەوە بچن بۆ شوێنێکی دی ، ئەمە جگە لەوەی کە ئەم تیپانە لە هات‌وچۆیەکی خێراو بەردەوامدان بۆ ئەوەی بە هەموو چینە جیاوازەکانی جەماوەرا بگەن .

کە ناوی ووردی‌و داهێنان‌و هەڵبژاردنمان هێنا ، مانای وایە کە کاری دەرهێنان کارێکی خێراو دیراسەنەکراو نی‌یە . . لەنەك کەمی توانا هونەری‌یە بەکارهێنراوە – کانیشا پێویستە داهێنانی هونەری هەر روو بدات. . لێرەوە یاسای (ساکاری‌ی خولقان) دێتە کایەوە . . ئەو یاسایەی کە وەك ئامرازێکی فرە گرنگ‌و جەوهەری لە گشت کارێکی هونەری‌دا – ئەمێنێتەوە .

دەرهێنەر پردێکی گەیەنەری نێوان نووسەرو ئەکتەرە ، هەول ئەدات زیاتر ئەکتەرەکان لەسەر ناوەڕۆك ڕابێنێ . . . بۆ ئەوەی زیاتر لە ناو کێشەکانا قووڵ بنەوەو بە ڕاستگۆیی‌یەوە چارەسەری مەسەلەکان بکەن . ئەمەشس لەسەر ووزەی ئەکتەر واتە هێزی ئیسنا وەستاوە بۆ دەبڕینی تەنگ‌و چەڵەمەو هیواو ئاواتەکانی جەماوەر

ئەبێ لە نووسینی دەقی شانۆیی‌یەکانیش‌دا ووریایی‌و زیرەکی‌یەکی زۆری تیادا بەکار بێ . . هەر وەك ئەوەی تەنگ‌وچەڵەمەکان لە ناو جەماوەری سەرجادە خۆیانەوە هەڵقوڵابێ‌و خۆیان لە رووداوو کێشەکان

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

لە لێدوانێکی بەرێز ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆیی بـــۆ ((هاوکاری)) :

٤٢ پرۆژەی نوێ لە ناوچەکەدا کە ملیۆنەها دیناری تێ دەچێت

ـــــــــ نووسینگەی هەولێر

لە ئەمێنداریەتی گشتی کاروباری ناوخۆیی ناوچەی کوردستاندا ، وەك هەمـــوو دەزگاکانی تری وولات ، کار بەردەوامە بۆ بەجێ گەیاندنی چەندان پرۆژەی جۆراوجۆری ئاوەدانی کە ملیۆنەها دیناریان بۆ تەرخان کرداو لە ماوەیەکی کورتدا ئەم پرۆژانـــــە تەواو دەبن .. لە سەردانێکی رۆژنامەی ((هاوکاری)) بـۆ ئەمێنداریتی یەکە بەرێـــز ماموستا سیروان عبداللە جاف ووتی :

● ئەم ئەمێنداریتی یە بە هاوکاری کردنی زۆربـــەی بەرێوەبەرایەتی یـــە ناو ـ خۆییەکانی تری ناوچەی کوردستان بەردەوامە لـــە نواندنی تەقەللای خـــۆی بۆ زیاتر بایەخدان بـــە رووی ئاوەدانی شارەکانـــی کوردستان ، لەم ماوەیەشدا ئەمێنداریتی گشتی کاروباری ناوخۆیی « ٤٢ » پــرۆژەی نوێی بەدەستەوەیە لــــە نەخشەی خۆیدا ، ئــــەم پرۆژانەش دابەش کراون بـــە پارێزگاکانی ناوچـــەکە ، واتە ـ ١٠ ـ پرۆژە بـــۆ شاری هەولێـــرو ـ ١٤ ـ پرۆژە بۆ شاری سلێمانـیو ـ ١٨ ـ پرۆژەی تر بـــۆ شاری دهۆك ، وەهەموو ئـەو پرۆژانەش زیاتر لە پانـــزە ملیۆن دیناریان تـێدەچـێو چەندان لایەنی خزمەتگوزاریو ئاوەدانی دەگرێتەوەو بڕیـــار وایە ئەم نەخشەیە تا کۆتایی ساڵ تەواو بکرێن .

● لە لایەکی تـــــرەوە ئەمێنداریتـــی کـــاروباری ناوخۆیـــــی خەریکـــــی جێبەجێ کردنی چـــــوار پرۆژەیە لە کەرتی گواستنەـ وەداو ئەم چوار پرۆژەشـــ زیاتر لە سێ ملیۆن دیناریان تێدەچێو یەکێ لەوانـــــە تەواوبوونی گەراجێ کە بە شێوەیەکی رێكوپێك کـــــە بە شێوەیەکی راستەوخـــۆ لە لایەن دیوانـــــی ئـــەم ئەمێنداریتی یە خۆیـــــەوە جێبەجێ دەکرێت ، هەڵبەتـە ئەم گەراجەش دەتوانـــێ تا رادەیەکی زۆر کێشـــــەی گواستنەوە چارەسەر بکـات بەتایبەتی لە پارێزگـــــای هەولێرداو ئەوەش بە کڕینی «١٠» ئوتوموبێلی گــــەورە بە نرخی ١٠٠ هەزار دینـارو (١٦) ئوتوموبێلـــــــی گواستنەوەی شتومەك بـــە ٥٠٠ هەزار دینارو جگە لـــە دروستبوونی ژوورێکـــیـ فراوانی چـــاك کردنـــەوەی ئوتوموبێلو کڕینـــی (١٨) ئوتوموبێلی ئاگر کوژێنـــەوە بە نرخی (٤٠٠) هـــــەزار دینار بۆ پڕ کردنەوەی ئـەو بۆشایییانەی لـــەم رووەوە هەستی پێدەکرێ .

پیاوانی ئاینی وئەرکی هوشیار کردنەوەی جەماوەر

هاوکاری سەردانێکـــــی لە بەڕێوەبەرایتی ئەوقاف لـــە هەولێر کردو ئەم گفتوگویەی لەگەڵ بەڕێوەبەرو چـــەند پیاوێکی ئایینی کـــە لــــە بەڕیوەبەرایتی کە ئامادە بوون کرد .

لە وەڵامی پرسیارێك کە دەربارەی جموجۆڵیو چالاکی بەڕێوەبەرایتی کـــــە بوو ماموستا رؤوف محمد صالح بەڕێوەبەر وەڵامی داینـــــەوە ووتی :

بەڕێوەبەرایتی ئەوقـــاف لە هەولێر لەم ماوەیـــــەی دواییدا بە دروست کردنـــــی چەندەها مزگەوتی قەشەنگو رێـــكوپێـــكو ئاوەدان کردنەوەی چەندەها تەکیـــەو خانقاو دروست کردنـــــی چەندەها کوشکی نیشتەجـــی کردنو ئوتێلی سیاحـــــیو کردنەوەی دەورەی فێرکردنی قورئانی پیروزو گێڕانـــــی ئاهەنگ بە هۆ ئاینییەکانەوە هەلساوە .

ئیستاش هەوڵو کوششمان تەرخان کردوە بۆ کردنەوەی پیشانگای قورئانی پیروز کە قورئان پیشان هاوولاتیـــــان دەدریو بویان هەیە کـــــە بیبشی کڕن .

ئەمەو لە چالاکیەکانـــــی ساڵی ڕابوردووو یـــەك دوو قورئان خوێنمان چوونـــــە دەرەوەی وولات بە مەبەستـــی کورد بە خەلکی ناسینو چەند بە تەنگ موسلمانانەوە هەنو چۆن پەیڕەوی ئاینی پـــاكو پیروزی ئیسلام ئەکـــــەن نوینەرەکان بـــۆ یــــۆتان ، تورکیا ، صۆماڵ ، جیبۆتیو یەمەنی شمالی وە هەروەهـــا یەکیك لە قورئان خوێنەکان لە هەولیر سالی پار تێردرا بۆ (تایلاند) بۆ خویندنـــــی قورئانی پیروز بە هۆیمانگی رەمەزانی پیروزەوە ئـــــەم روون کراوەتەوە کــــــە هاتنەکایەو پەرەسەندنـــی، چەکی ئەتۆم وابەخێرایـــــی بوونەتە هۆی هاتنەکایـــەی چەند تیۆرێکی سوپایی ... بۆنموونە لەسەرردەمـــــی ئەتۆمدا ... وولاتێك کـــــە ئەتۆمی هەبێ دەتوانـــــێ بەکوتوپڕی هێرش بکاتـــــە سەر وولاتێکی ترو شارەکانی وێران کات کەئەم کـــــارە لەشەڕی سەردەمی پێشـــــ پەیدا بوونی ئەتۆمـــــداوا بەکوتو پڕیو خێرایـــــی ئەنجام نـــــەدەدرا ... لەسەرەتادا وولاتان نیازیـــان وابوو چەکی ئەتۆمیش وەکو هەموو چەکێکی تر لەهەمـــوو وولاتێکدا هەبێو بفرۆشرێو بکڕرێ .. بەلام پاشـــــی لێکۆلینەوە لـــــەم کارەو زیانـــــەکانـــــی چاویـــــان بەوڕایەدا خشانـــــدەوەو ئێستا هەولی بەربەست کردن ـــو قەدەغەکردنی ئەم چەکـــە کوشندەو دڕندەیە دەدرێ.. بەلام لەگەڵ ئەوەشـــــدا دەولەتە گەورەکانی جیهـــان ئێستا هەریەکەیان لەئاستی خۆیانەوە هەوڵ دەدەن کـــــە لەدەولەتەکانـــــی تـــــر دەولەمەندتربن لەبوونـــــی بۆمبای ئەتۆمدا ئەمبارەشـــ هەڕەشە لەپاشـــــەرۆژی مرۆڤایەتی دەکاتو دوور نیە بەهۆی هەلەی یەکـــــێ لەو وولاتانەوە ســـــەبارەت بەوولاتێکیتر شەڕێکـــــی ئەتۆمی روو بدات ...

ساڵیش یەکیك دەنیرین بـــۆ کوماری (مالدیف) بـــۆ هەمان مەبەست ئەوەی شیاوی باسە کە بەڕێوەبەرێتـــــی ئەوقافو کاروباری ئایینـــی سەرپەرشتی حەج کـــــردن ئەکات لە پاریزگاکـــــەو سەرپەرشتی مزگـــــەوتو خانقاو تەکیە دەکـــــاتو پیویستیان جێبەجێ ئەکات لە کەلوپەلو هەمو شتێکیان بۆ ئامادە ئەکات .

ـ بۆ روونی زانا ئاینـــیو پیاوە ئاینیـــــەکانو بەڕێوەبەرێتی یەکە هەرکەسو لە شوێنی خۆیاندا چیـــان کردوە بۆ دەربڕینی مافـــی رەوامان لە جەنگی سەپێنراودا بە سەر وولاتـــــە خۆشەویستەکەماندا ...

بەڕیوەبەرایتی ئەوقاف لە هەولێر هەر لە سەرەتای ئەم جەنگە نالەبارەی کە رژیمی ئیران سەپاندی بە ســـــەر وولاتمـــــاندا بە چەنـــد چالاکیەك هەلستا بۆ ڕوون کردنەوەی دەوری خیانەتکاری کە رژیمی خومەینی جادووگەر دەی گێڕێ دژ بە ئیسلامو هەمو لایەکی خێرخـــواز لـــــە ناوچەکەمان لە ئیران .

بەرەو کۆنگرەی بەرزی بەغدا

نـــرخو بایەخـــی راگەیاندن ، لە خــــەباتو تێکۆشانی ، ولاتانـــــی بێلایەندا ، گەلێ پێویستو زۆریش گرینگە ، لە پێنـاوی رەگ داکوتانی سەربەخۆیـی سیاســـیو ئابـــوریو ـ کۆمەلایەتیو رۆشنبیری ..

هەر بۆیەشە ، جوولانەوەی بێلایەنی ، بە وردی بیـــری لەم مەسەلـــــەیە کردەوەو هەموو ئەرکو کارێکی بـــۆ خستە گەڕ .. ئەوە بوو لـــە مانگی تەمـــوزی ١٩٧٦دا ، وەزیرانی راگەیاندنی دەولەتە بێلایەنەکان لە (نیودلهـــی) کۆبوونەوەو پێشنیازیان بـــۆ کۆنگرەی بالای پێنجەمـــی جوولانەوەی بێلایەن کرد ، تانووسینگەیەکی راگەیاندن بۆ رێکخستنی کاروباری ئـــەو دەولەتانە دامەزرێنـــێ .. ئەوە بوو ، ئەو کۆنگرەیەش بڕیاری لەسەر داو ئـــــەو نووسینگە بایەخدارە هاتـــەکایەوە ..

ئەنجومەنی ئەم نووسینگەیە لە (١٥) ئەندامی دەولەتـــــە بێلایەنەکان پێك هاتو بـــەم شێوەیە :

١ ـ ئەفریقیا :(٦) ئەندام.
٢ ـ ئاسیا : (٥) ئەندام.
٣ ـ ئاوروپا : (١) یـــەك ئەندام .

عیراقیش یەك لـــــەو دەولەتانە بوو ، کە بـــــۆ ئەنجومەنی ئەو نووسینگەیـــە هەلبژێردرا ، ســـــەرباری ولاتانی : (زایر ـ تۆگـــۆ ـ تونس ـ سۆمال ـ گانـــا ـ مۆزەمبیق ـ بیرۆ ـ کوبا ـ گۆیانا ـ یۆگزولافیـــــا ـ هیندستان ـ ئەندەنوســیا ـ ڤێتنام ـ ئوردون) ..

ئەم ئەنجومەنەش لـــــە رۆژی دامەزانیەوە ، تـــــا ئەمڕۆ شەش دەورەی بینیوە:

١ ـ دەورەی یەکەم : لـــە٢٨ـ٢ـ١٩٧٧ لە تونس .
٢ ـ دەورەی دووەم : لـــە١٧ـ٤ـ١٩٧٨ لە هاڤانا .
٣ ـ دەورەی سێیەم : لـــە ساڵی ١٩٧٩ لە پایتەختـــی لۆمی ـ لە کۆماری تۆگۆدا .
٤ ـ دەورەی چوارەم : لە١٠ـ٥ـ١٩٨١ لە جـــۆرج تاونی پایتەختی گۆیانا .
٦ ـ دەورەی شەشەم : لە١٥ـ٦ـ١٩٨٢ لە مالتا ئەمە لە لایەكو لە لایەکی ترەوە لەلە کۆبوونەوەی ماناگـــۆی پایتەختی نیکاراگوا کە لـــە ئابی ساڵی ١٩٨١دا بەسترا، لێژنەی کاررێکخستنی ســـەر بە (کۆئاژانسەکانی ولاتانـــی بێلایەن) ئەوەی دوپـــــات کردەوە کە پێویســـــتە هاریکاریەکی تەواو لە نێـــوان ئاژانسەکانی ئەو ولاتانـــەدا هەبێت داوایشی کرد یارمەتی(٣٠) دەولەتی بــــێلایەن بدرێت لەم بارەیەوە .. لـــە شوباتی ساڵی ١٩٨١یشدا ، وەزیرانی دەرەوەی ولاتـــــە بێلایەنەکان ســـووربـــوون لەســــــەر ئـــــەو بڕیارە کـــە ئەبـــێ : بـــە هاریکاری هەموو لایـــــەك رژێمێکی تازەی راگەیانـــدن لە نێو جیهانا دابمەزرێـــتو لە هەموو تەئسرێکـــــی ئیمپریالیزمی بەدەر بێت .

کاروان ـم

گولدانی لە پوشیو لاسکـــە گەنم دروست کردوە گولـــی بونداری تێئەخری ئەگـــەر چی رەنگی گول نابینیـــن ئەتوانین بۆنە خوشەکـــەی بکەین حەز لە چی ئەکەی ؟
موسیقا ...

چیتر ؟
سەڤەر
لەبەرچی ؟
بۆ ئەوەی دونیا ببینم .
(ئاواتی پر سوزو پـــر هیوا)
ئەی تـــۆ . . . ئاوت

ئەی گولاڵەی جوان ســـهیر جرجیس .
یەکەمی پولی خومـــم دەرچووم بو چوار ئیـــرەت پێخوشە .

بڕوانە ل : ٧

نابیناکان .. جوانترین شت دەبینن

نەجات رفیق حلمی
نووسینگەی هەولێر

بەچاودیری ئەمینـــداری گشتی کاروباری کومەلایەتـــی چەند میوانیکی بەریـــز کەئامادەبوون پیشانگایەکـــی تایبەت بو منالانی خانـــەیچاودێری کچانو پیشانگـــای تایبەت بو خانەی منالـــە نابیناکانی ئەم دەزگایـــــە کرایەوە لە هـــولی هەردوو خانەکەداو گەلی شتومەکـــی جوانو نایاب کە منالەکـــان بە دەستی خویان دروستیان کردبو پیشان دراپوو وجیگەی ڕیزو ســـەرنج راکیشانـــی بینەران بوو .

نابیناکانی ئەم خانەبـــــەو پەنجەو وردیلانانـــەیـــان کردبویان بە هـــــەستی دەرونێکی پاكو پڕ لـــــە خواستو ئاوات بڕ لـــــە وینەی جوانو شیرین کە لـــە ناخی دەرونیانا کیشابوویان بو پەپولەی رەنگاورەنگـــــی هیوایانو هەلیان ئەفرانن بـــە ئاسوی ئاسمانی شادیـــــدا چاویان بە چەپلەڕیزانـــــی ئەســـــتیرەکان ئەکـــەوت ئافەرینیان ئەکردنو بە بالـــی جریوەی چولەکەدا بویـــــان ئەناردنە خواری .

ئەو سەبەتەو گولـــدانو تەبەقەپوش کارییەی کــــە وەك قەفەزیکی ئەلبەنـــد بە پەنجە وردیلەکانیـــــان دروشیان کردبوون هیـــوای دوا روژی گەورەی ئـــــەو منالە نابینایانەی هەلئەگرتو لەگەل گولی خوشەویســـتی لە هەموو گوچەیەکی وولاتدا ئەیانچاند دوو پەپولـــــەی ئیسك سووکم دی بو لاپەرەی هیوایان ئەگەران لەســـــەر چلی هاوکاری نیشتنـــــەوە دەستی سوزم بۆ دریژکـــردن هێمن بوونەوە .

کاکە زیاد ئیسماعیل لـــە پولی چوارەمی سەرتایـــــی دووەمی پولی خۆیەتـــــی

کچان قەرشی خـوریـیان بەدەستچنی بوو بەرمالـــی نویـــــژو جلوبەرگـــــی شتی دەست کرد هــــوی فەراموشی بوو ، بـــــەلام ئەوی دلفرین بوو ئـــــەو

منـــــالان جێگـــــەی شانازیو کامەرانییە کـــە ئەو ژمارەی ٣٠ ـ ٣٥ منالـــە کچەی کە لەم خانەیـــــەدا پەروەردە ئەکرین ئەمەیان لە دەست بێ کە ئەگەر لیـــرەدا نەبوونایە بێگومان هیـــچ هونەرێك فیر نەئەبوون بەلو ئەبوتە چەند ئەندامیکـــــی بێفـــــەر لە زیان زیاتـــر هیچیان بۆ کومەل نە ئەبوو .

هەرچەندە فەرشـــــو جلوبەركو وینەو گەلـــــی

سەبەتەو ئەبەقو پووشــــ کارییە بوو کە منالـــــە

شارەوانی هەولێرو پرۆژە نوێکانی

نووسینگەی هەولێر

لەم چەند مانگەداو بــــە گوێرەی راسپاردەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لـــــە شارەوانی هەولێردا چەندان پـــــرۆژەی ئاوەدانـــــی ئاوەدانی دەستییێکراوە کە ملیۆنەها دیناریان تێدەچێو بریتییە لە قیرتاوکردنـــــی چەندان رێگاو کردنـــــەوەی گازنێوی نـــــوێو بـــازاڕی هاوچاخو پرۆژەی تر ..

● لە دوانێکـــــــی رۆژنامەنووسیدا بەرێـــــز نوزاد صابر بەریۆبـــــەری شارەوانی هەولێر ئەمـــەی راگەیاندو زیاتر ووتـــــی :

پرۆژەکانمان دەکرێنە دوو بەش کە بریتـــــییە لـــــە راسپاردەکانی سەرۆکـــــی فەرماندە صـــدام حســـینو نەخشەی ساڵانەی خۆمـــان ، لەو پارەیەی کە سەرۆکـــــی فەرماندە بە شارەوانـــــی هەولێری بەخشی ، تا ئێستا زۆربەی پرۆژەکان تەواوبوونو هەندێك لەو پرۆژانەشـــــ لە قۆناغی تەواوبوونـــــدان بەتایبەتی پرۆژەی کردنەوەی شەش بازاڕی هاوچاخ لـــــە کورانو گەرەکی صـــــدامو گەرەکی حەوتی نیســـــان وگەرەکی ئەنجومەنـــــی یاسادانانو ئەنجومەنـــــی جێبەجێ کردن ، هەروەهـــــا

بڕوانە ل : ٧

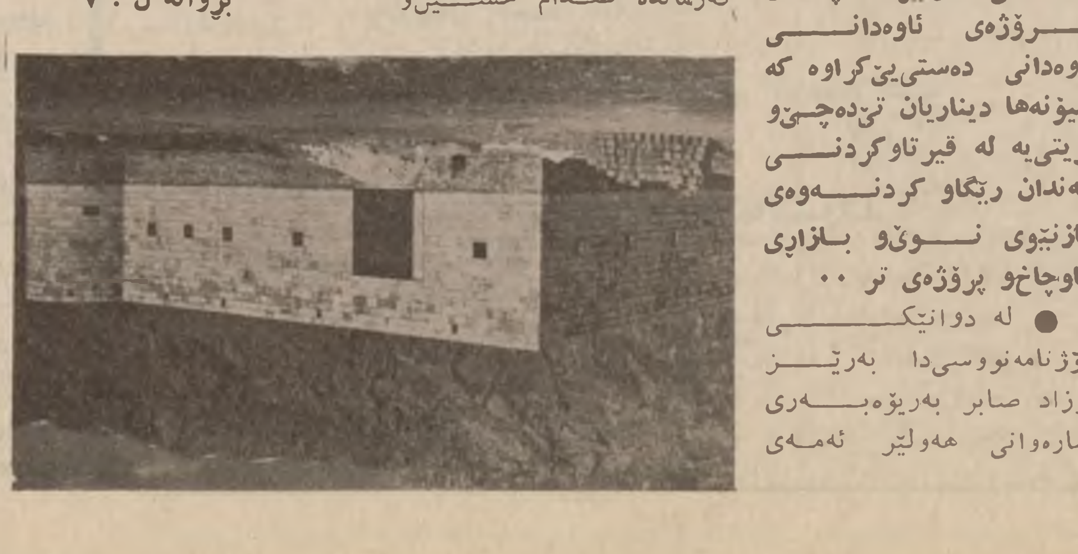

ماڵکۆم سەفیل وچیرۆکی منداڵان

علی جعفر العلاق ئامادەی کردووە جمزا عەلی ئەمین کردوویە بە کوردی

لە ناو ئینگلیزاندا ماڵکۆم سەفیل یەکێکە لە بەناو بانگترین نووسەرانی چیرۆکی منداڵانو لە زور بەشیان نزیکترە بەو دنیایە .. وێڕای ئەوەی گەلێ نووسەر لەو وڵاتەدا بۆ منداڵانو لاوان دەنووسن بەڵام ئەم لە گشتیان بە بەر هەمترەو با بە تەکانی جۆراو جۆرترن .

لە ساڵی (١٩٠١) لە دایك بووەو تا ئێستاش ماوە .. لەو ماوەیەی تەمەنیدا (٨٥) بەرهەمی بۆ منداڵان داناوە ! بریتین لە رۆمانو چیرۆكو دۆزینەوەی سروشتو دەریا .

وەکو : حەوت دەرگا سپییەکان ، رێگا درێژەکە ، دۆزینەوەی دارستان ، گوڵەکانی دەشت ، دۆزینەوەی کەنارو زۆری دیکە .. گەر چی لە تەمەندا پیرە بەڵام بە جمو جوڵەو بە بەردەوامی نامە لەتەك منداڵاندا دەگۆڕێتەوەو ساڵی دەگاتە (٢) هەزار نامە . لە پیشانگای ئەکستەری دووەم کە رێکەوتی (٢٨ـ٣١) تشرینی یەکەم بۆ کتێبی منداڵان ساز کرا بینیم .. رووخۆشیو بزۆزی ئەمەنیان شاردبۆوە .. لەو پیشانگا گەورەیەدا لە گۆشەیەك جێی ببۆوە . کاتێ چاوم پێ کەوت گە لە منداڵێ ئاپوورەیان دابوو .. کتێبەکانی ئەویان پێ‌بوو چاوەڕێ ئەوەیان دەکرد ئیمزاکەی لەسەر کتێبەکانیان بەجێ بێڵێ .

پێم وت :

– چۆن چۆنی ژیانی کار کردنت دەستی پێ‌کرد ؟

ئاخۆ هەر لە زوویەکەوە بایەخت بە نووسینی منداڵان داوە ؟

– تەمەنم حەوت ساڵان بوو لە یەکێ لە کارگەکانی پۆشاك دروست کردندا دەست بەکار بۆوم .. بەڵام پەیوەندیم بە کتێبەوە دەگەڕێتە بۆ زووتریس باوکم کتێبخانەی هەبوو براکەشم ، لە (٤٩ ـ ٥١) سەرۆکی کۆمەڵەی کتێب فرۆشان بووە . وێڕای ئەوەشی حەزم دنیای کتێب فرۆشی نەدەکرد ، لە بریتی ئەوە بەدڵ دەمخواست لە بورای رۆژنامەگەریدا کار بکەم .. یان ئیش کردنم لە گۆڤارە وەرزییەکان پێ چاتر بوو، وەك لەوەی خەریکی کتێب بم .

– ئەدی یەکەم کارت بۆ منداڵان چۆن بوو ؟

– دەگەڕێتەوە بۆ سەر دەمی جەنگی دووەمی جیهانی ، ساڵی ١٩٤٣ کتێبێکم بە ناوی نهێنییەك لەو یچند بلاو کردەوە .. بەختی چاکی هەبوو چونکە یەکەم بەرهەم بوو .. پاشان پەرەم پێ‌داو بە (٢٠) بەش بلاو بۆوەو دوو ملیۆنی لێ‌فرۆشرا .

– پەیوەندیت لەگەڵ ئەو منداڵانەدا چۆنە کە بەرهەمەکانت دەخوێننەوە؟

– تا ئەم رۆژە کە سەردەمی تەلەفزیۆنە چل ساڵە بۆ کوڕو کچان دەنووسم . خوێنەرانم لە رێگای نامەکانیانەوە جا رەزامەند بن یان تا بۆم دەنووسن ... لەوانەوە ساڵی دوو هەزار نامەم پێ‌دەگا . ئەوان هانم دەدەن ، گرنگترین شتێ بۆ توی نووسەر ئەوەیە بڕوایان پێت بێ .

– دەتەوێ وەك نووسەرێ لە ریێ چیرۆكو رۆمانەکانتەوە چییان پێ‌بلیێ ؟

ئەوەی لە کوڕو کچە خوێندەوارەکانم دەوێ ئەوەیە رێك‌وپێکو بە ئەدەب بن ، چێژی جوانیو باشی لەم دنیایە وەربگرن ، بۆ خۆشیو شادی بخوێننەوە، ئاوەڕیشم وایە باوکانو مامۆستابان لەم رووەوە لەگەڵ منداڵان کە خوێندنەوەو دروست‌کردنی کۆمەڵە کتێبێ دەربارەی کەسایەتی رەنگە کەسایەتی دروست کاو ببێتە کلیلێ بۆ هەموو خوێندنەوەیەك .

لە راستیدا لە وشەکاندا جۆرە جادوویەك هەیە ، من پێم وایە خوێنەران زوو دەرکی پێ دەکەن ، کتێبی ماڵەوە یاریدەی منداڵ دەدا لە قوتابخانەدا ، پاشانیش لە ساڵانی ئایندە ژیانی دەوڵەمەند دەکا .

– ئایا لای تۆ پێوانەیەك هەیە بۆ سەرکەوتنو نووسەری منداڵان ؟

– من تا ئێستا لەو بڕوایە دام من نووسەرێکی باشکەوتووم ئەگەر وا لە منداڵان نەکەم بەتاسەوە لاپەڕە بە دوای لاپەڕەدا هەڵدەنەوە تا بزانن دوایی چ باسە .

من لام وایە هیچ نووسەرێ بۆی نیە خوێنەرانی بەرەو وەڕزی بەرێ . خۆ ئەگەر وایان کرد وا وەك نووسەر بە تەمەن نابز .

— لە وەرامێکی دیکەدا ناوی سەردەمی تەلەفزیۆنت هێنا ، گەلێ لەنووسەران رایان وایە تەلەفزیۆنو پاشکۆکانی .. دوژمنێکی کوشندەی کتێبن .. ئەدی بۆ نووسین بۆ جیهانی منداڵان خەتەری چۆنە ؟

– راستییەکەی ڕوانینە تەلەفزیۆن زۆر لە کتێب خوێندنەوە ئاسانترە .. خۆ دیارە (وێنە) هێندە نابا لە بیر دەچێتەوە .

بەڵام سیمری کتێب بە درێژایی ژیان لە مێشکدا دەمێنێتەوە . لە لایەکی دیکەوە کارێکی ئاسایە هەموومان کەسەکانی تەلەفزیۆنمان بەدڵ بێو دەشزانین چۆن دەر دەکەون .

بەڵام ئایا هەموو دەمێ دەتوانین ئەو کەسانە بێنینەوە یاد ئاخۆ چییان وتووە . راستە کامیترا ئیلهام لە شوێنێکەوە وەردەگرێ بەڵام لەو بڕوایەدام تێکرا سیحری وشەکان ماوەیەکی درێژتر دەمێننەوە .

— باسی شوێنت کرد، چیرۆکەکانی تۆ لە چ جێییەك روو دەدەن ، نیازم لەوەیە بلێم شوێنێکی خەیاڵییە ؟

– لەگەڵ ئەوەشدا خەڵکی ناو چیرۆکەکانم خەیاڵین ، بەڵام ئەو جێیانەی چیرۆکەکانی تێدا ڕوو دەدەن راستەقینەن . بەر لەوەی چیرۆکێك دارێژم دەچم ئەو شوێنە دەدۆزمەوە رووداوەکەی تێدا روودەدا . خەڵاتی منیش ئەوەیە خوێنەرانم لە نامەکانیاندا دەڵێن : (وەکو دەیڵێی وەهایە) گەر چی لە ناوچەی باشووردا نەژیاوم بەڵام زۆرم خۆش ویستووە لەتەك خێزانمدا گەلێ جار بۆی چووین ، بۆیە کا شتێکی ئاساییە دووان لە پاڵەوانی رۆمانەکانم لە ناوچەی (داتمور) بن .

– با بچینە سەر ماوەیەکی دیکەی ژیانت .. دوای ئەوەی سەرپەرشتیاری بەشی کتێبی گشتی بوویو کار کەنار کرای ، ئایا جگە لە نووسین پەیوەندیت بەکاری دیکەوە هەیە ؟

– دوای خانەنشینیم گەڕامەوە بۆ رۆژنامە گەرێتی رۆژنامە گەرێتی منداڵان ، پاش ئەوەی (ئیندبلایتون)

بڕوانە ل : ٧

ڕاوکەر

نووسینی یەشار کمال وەرگیرانی لە تورکی‌یەوە احمد محمد اسماعیل

لە نێوان شاخی « هەمیتە »و «ئانەوەرزە»دا دەشتیەکی پانو بەرینە ، چەمی « ساوروون »یشس لە بن شاخۆ ئانەوەرزەدا لەگەڵ رووباری «جەیحون»دا یەك دەگرن لەو ئاستەدا کە چەمەکە تێکەڵ بە جەیحون دەبێ تا دەگاتە دێی « وای‌وایلێ » ژاژو قامیشەڵانە . لە نێوان ئاغجەسازو شاخی هەبیتەو ئەنەوارزەو دێی وای‌وایلێ‌دا هەمیشەو لەسەرخۆ دوکەڵێی بۆر نسبەت بەرز دەبێتەوە ، راستتر وایە بلێین تەمێکی تەنک‌بەرز دەبێتەوە . کە دەگاتە بان ئاغجەساز تەمەکە خەست دەبێتەوە .. تەمەکە هەر دەڵێی دوکەڵە .

چایمان لە نزیك « کەسیك‌کەلەوە » گۆمێکی دیکەی تری پێك دێنێ ، لە نێوان گۆمەکەو چایحاندا دووگەیەکی بچووك هەیە . دورگەکە لە شێوەی مەرمەرێکی لووسدایە . زستانان گۆمەکە سیخناخە لە سۆنەی کێوی ، بە جۆرێك رووی گۆمەکە نابینرێو بەسۆنەکیوملە دادەپۆشرێ . رێگاکانی دەوروبەریشی تۆزو خۆڵە، تا ئەژنۆت دێ . پیرە تۆز وەك ئاسنی داخ‌بووی لێ‌دێ . قامیشەکانی کەنارێ ئاغجەساز تەڕو کەسك دەڕوانن . قامیشەکان پوپە قاوەییەـ کاتیان بەرەو ئاوەکە لاربوونەتەوە، جالجوالۆکەش ئارەزووی خۆی لە نێوان قامیشەکاندا تەونی خۆی ئەنیوە ، ئەستوری تەونەکان بەقەد بەنێکی باریکە . هەنەە زەردباوەکان لانە سەوزو خۆڵەمێشینەکانیان بە قامیشەکاندا هەڵواسرابوو بەسەرەوەیدا دەهاتنو دەچون .

لە کەنارەکانی ئاغجەسازدا خانوبەرە دانامەزرێت ، خانوبەرەش بکرێت کەسی تێدا هەڵ ناکات ناتوانی تیایدا بژێت . پڕە لە مێشو مێشوولەی جۆراوجۆر ، بە درێژایی شەو پیاو توقرە ناگرێ لەبەر گیزەگیزیان . هەندێکیان مرۆڤ تووشی تایەکی بێ‌امان دەکەن . دانیشتوانی دێکانی دەوروبەری ئاغجەساز یەکێکی پەنجا ساڵی‌یان تیادا بەدی ناکرێ .

هەمیشە قۆڵە ئەستوورو رەش‌هەڵگەڕاوەکانی هەڵدەکرد ، بە هاوینو زستان ساچمەکەی هەڵدەگرتو لەو کەناری ئاغجەسازو قامیشەڵانی ئاوی جەیحانە خەریکی راوکردنـ بوو . هەندێ جار هەفتە دوو هەفتە نەدەگەڕایەوە ماڵەوە ، تا جارێکیانیش سێ هەفتەی پێچووبوو ، بەرووی داماڵاوو جەستەی لە قوڕ نیشتووەوە .. دەهاتەوە . ئافرەتەکەی لە دەرگاوەوە رووتی دەکردەوە ئیمجارە دەیهێشت وەژووری بکەوێت . رادەوەستا تا جێگاکەی بۆ رادەخست ئیتر وەك مردوو لێی دەکەوت ، دەست‌بەجێ خەوی لێ‌دەکەوت ، بێ‌ئەوەی جوڵەی بۆ کات شەوێكو دوو رۆژ لەسەر یەك لا بۆی دەکەوت ، رۆژی دووەم بۆ ئێوارەکەی وەخەبەر دەهات ، بۆ ماوەیەك چاوی هەڵدەگلۆفت ، دواجار نانی دەخوارد ، کە لە نان‌خواردن دەبوەوە دەستی بە پاك کردنەوەی تفەنگەکەی دەکرد

لە راو گەڕابووەوە ، لە شیرین‌خەودا بوو ، بۆ کاتی هەڵسانی نزیکەی پێنج سەعاتێکی مابوو . ئافرەتەکە چووە لای نوێنەکەیەوە سوڕێکی خوارد بە دەوریا . دواجار دەستە خۆپەکانی گرتو رایوەشاندن .

– موسلو .. موسلو هەڵسە ، مناڵەکە گیان دەدا بە تۆرەییەوە دەستی بەردا . موسلو وەك مردوو راکشایەوە . ئافرەتەکە گەڕایەوە لای مناڵەکەو بەسەر سەریەوە کروشکەی کردو بە چاوی پڕ لە فرمێسکەوە پێیدا دەیڕوانی ، خۆی پێ نەگیرا پرمەی لە گریاندا ، دەنگی گریانی بەرز بووەوە ، هەڵی‌گرتو خستیە باوەش، هەڵی‌گرتو بردییە دەرەوە ، دەرەوە جۆشا بوو ، گەرمیەکە وەکو قوڕقوشم هەناسەی سوار دەکرد ، نەیتوانی لەبەر گەرماییکەدا خۆی راگرێ ، هات‌وڕۆیی ، لە حەژبەتا هەنگاوەکانی گورجتر کردەوە کردییە گورگە لۆقە . یەك دوو ئافرەت لە ماڵەوە مابووتەوەو نەچووبوونە کێڵگە هاتنو بردیانە ژوورەوە ، دوای دڵدانەوەی بەجێ‌یان هێلاَ، مناڵەکە جارێکی دی تای لێهات ، لە حەژبەتا هەمدیس لە باوەشی گرت ، بۆ ماوەیەك بەپێوە راوەستا ، دایناپەوە ، گەرمایی لەشی تالێهاتووی کاری دەکردە دەمی بوبووە بەڵاس ، بە تورەییەوە هەستا . هاتو تا توانای تێدا بوو هەردوو دەستی موسلوی راتەکاند ، دەمی نا بە گوێیەوەو هاواری کرد .

– موسلو موسلو موسلو.. مناڵەکە لە گیانەڵاودابە هەستە موسلو .

ماوەیەك بانگی کرد . . کرد .. دواجا دەنگی خاو بووەوە .. نە خاوتر دواجاش پچڕ پچڕ بانگی دەکرد .

مناڵەکە لەسەر پارچە پەرۆیەك درێژ بوو بوو . فێ لێهاتوو چۆن کەف دەچڕێنێو دەلەرزێ بەو جۆرەشس مناڵەکە کەفی دەچراندو دەلەرزی .

ئافرەتەکە ووتی ..

– کاتێ خواستمت دەت‌گوت : بە شیری مەل بە خێوت دەکەم . ساڵانو مانگان چاوت لە رێگام بڕی. باوکم منی پێ نە ئەدای . موسلو من بۆ تۆ دەستم لە باوكو برا هەڵگرت . تۆم لە جێگای باوك برا دانا . ساڵ کەم نییە موسلو ١٥ ساڵە تۆ دوای ئەم کەوتووی. کارو فرمانم خستۆتە سەرشان . گێرە منم ، شەنکردن هەر من چوونە بازار هەر منم . ١٥ ساڵە ساردیو گەرمیت بە خۆوە نەدیوە . تەماشا بەم تەمەنە قژم سپی بووە. رۆژێ لە رۆژان بە بیرمسا نەهات بەجێت بهێڵم . شەوانی زستنتان کە تۆ دەکەوتیتە دوای سۆنەکان من دڵم سێو دووی دەکرد خەو نەدەچووە چاوم ، تا بەیان وەنەوزم دەدا ، بیرم هەر لە لای تۆ بوو . بۆ تۆ گریام موسلو .. . سلیمانم مرد چاوت بە جەنازەکەی نەکەوت . دەرویش مرد ، چاوت بە جەنازەکەی نەکەوت ، لەشی هێشتا سارد نەبووبووەوە تفەنگەکەت هەڵ‌گرتو بۆ راوی خۆت چووی ! هەمدیس بێ‌دەنگ بووم ، ووتم با موسلو دڵ‌تەنگ نەبێ ، تەم دایە رووت . موسلو .. مناڵەکە وادەمرێت هەڵسەو پێم بلێ چ بکەم ؟؟

موسلو کەمێ جوڵا ، ئافرەتەکە گەڕایەوە دیار مناڵەکەو کروشکەی کرد . مناڵەکە کەوتە بارێکی تری : دەمی کەفی دەچری ، دوای ماوەیەك بای خۆیدا ، ئیمجا خاو بووەوە ، مردنی سلێمانیش هەر وابوو . ئافرەتەکە دەستی خستە ژێر سەریو خۆی داوەیانیا ، دەنگی دەرتەدەچوو ، چاوەکانی وشکی کرد ، لە دێکەدا کەس نەبوو یارمەتی‌بدا . ئێوارە داهات ، کە ئێوارەش داهات موسلوش لە کاتو ئانی خۆیدا هەڵسا ، تاوێك چاوی هەڵگلۆفت .

– موسلو مناڵەکە مرد موسلو .

بە ترسێکی بێ شومارەوە ئەمەی لە دەم دەرچوو ، لێوی دەلەرزی ... موسلو هەر وەك هیچ رووی نەدایێ بەو جۆرە هەستا تفەنگەکەی هەڵگرت ، دەستی‌بە پاك کردنەوەی کرد ، بێ ئەوەی ئاوڕ بداتەوە رووی کردە ئاغجەساز .

ئافرەتەکە بێ‌دەنگ بوو، هیچی نەووت ، دەیزانی هەر وا دەکات ، ئەمەی لێ چاوەروان دەکرد . عەلی اونباشی دراوسێ‌یان کە بە عەلە زەرد بە ناوبانگ بوو، تازە لە کێڵگە گەڕابوەوە . چووە لای پاڕایەوە .

– مناڵەکەمان مرد .. چ بکەین .

عەلی ماندوو بوو، هەستاو دێی ئاگادار کردەوە ، ئافرەتەکان تەرمەکەیان

بڕوانە ل : ٧

ئاوێنەی بەخت

● سامیە محمد ●

ئازیزەکەم
لە کەلێنی زانی خەما ،
خونچەیەکی ئەرخەوانم بۆ بڕوێنە ...
چونکە گیانە ، تاکو دوێنێش
چاوەڕوان بووم ..
بۆنی گوڵی زەردەخەنەی سەرلێوت کەم ..

● × ●

بۆ بزەو خەندەکەی جاران ،
لەسەر لێوە فەریکەکەت نابینمەوە ..
ئازیزەکەم
ئاوێنەی بەختو تەمەنم ،
بەدەست دەگرم ...
تاکو ، چیتر سەرگەردانی ئەم ئارەزووە شێتە
نەبم ..
ئەوە نەرمە بای ئەوینە ،
خۆی لە قەدی داربەڕووەکان هەڵدەسوێتو
بەسەر ئاوی زەریاکاندا ،
خەریکی گەشتو گوزارە ...
تۆش ، هێندە شۆخێکی جوانیت ..
تەمو مژی چی‌زستانە ،
لەچاوانتا دیار نامێنێو ،
دنیا رۆشن دەبێتەوە ..

مەیج ژ سترانا کوردی دڤێت

سگڤان عبدالحکیم

(سترانبێژ وەك ئافێ یە .. ئەم بپیاڤە سەر دچین بەلێ ئەم دپەرێسین ژی) هەر هۆ دڤیا مللەت چاڤێ خۆ بدەتە رێکا هونەرێ کوردی دا درستیا چاڤدێریێ نیشا هەمی کورێت مللەتی بدەن دا ئەو ترسو شەرم نەمینتو رۆژ بۆ زۆژێ خەلكو ستران نێزیك ئێك ببنو سترانێژ ژی دێ هشیار بیتو ئێتە پالڤەدان چنکو دێ ژ گازندا ورەخنەی ترسیتو بەرهەمێ جوانو هێژا دێ جودابیت ژ یێ نەخۆش وکرێت وچەند سترادبێژ بهەژییتو بێتە شلقاندن هند دێ زیرەك بیتو برسا مللەتی بۆ گیانێ ژیارێ تێرکەت چنکو ستران دبیتە یان خۆ دکەتە ئەزمانەك جیهان هەمی مرووڤ تێدگەهن وەك زاناو تێگەهشتیا ئەکانی (گراڤیاس) گوتی (داخازا من ئەوە دەست بدرست‌کرنا کومەلەکێ بکەم سترانێن هەمی مللەتێت جیهانێ ژبەر بکەن دا تێکەلی حوکم تر لێ بێن لناڤ بەرا واندا) دەنگە .. هوزانە ..ئاوازە .. دەنگ ڤەدەت زویتر ژ گەلەك لایێ دی هەر دسا بلەز دگەهتە خەلکێ زاناو نەزانو دلوڤانی لێ پەیدا دبیت دەمێ بەلاڤەدبیت . . دەمێ جواهر لال نهرو لسالا ١٩٥٠ رابوی بسەرەدانەکێ بو ئەکانیا فیدرالی هندەك ژ کومەلا (گرڤیاس) لبەرا هیکا وی بۆن وسترانینـ هندستانێ ژێرا گوتنو ژ هۆزانێن هۆزانڤانێ هندستانی یێ مەزن (طاغور) ـ ی بون سترانێ هۆسا خو دیارکر کو رێکەی پەروەردەیە وئەخلاقەو نیاسینە وەك (ئەفلاطون) دبێژیت (ستران پەروەردەکدنا مللەتانەو رێکەکە بۆ فێرکدنا مللەتا) .

وچەند سترابێژ بئەزمانێ خەلکی باخڤیت هند دێ حۆ نێزیك وان‌کەتو مەژێ کرن لڤێرە خویا دبیت کا چەوا دێ سترانێژ ئاوازو هوزانا هەلبژێریت دا برسا هیڤیاو ئەڤینا گوهدارا تێرکەتو دابێتە نیاسینو مللەتێ خۆژی بێ بدەتە نیاسیس هەر وەك زانەیەك دبێژیت (مللەت تێنە نیاسین بسترانێن خو) وبرناردشو دبێژیت (هونەر پارچەکە ژ ساخلەمیا جفاکێ) ژبەر هندێ ئەم دبینین حەمو بێنەکرن سترانێو سترانبێژا گەلەك هاتە گوهورین لڤان سالا داو قوناغەك ورێکەك نوی دیتو وەرگرت ژ بو جهـگرتنا خۆ درێفەچوونا دویرو درێژ لژیانێ . ومەژی دڤێت سترانا کوردی پاسڤە نەمینیتو دگەل سترانا پێش‌کەفتی لجیهانێ رێڤەبچیتو لناڤدا تێکەل ببیت .

رووداو بە وێنە

لوبنانی خۆڕاگرتوو

ئەوە ماوەیەكی دوورو درێژە زایونی دوژمن گەمارۆی بەیروتی پایتەختی لوبنانی داوەو بەشی رۆژ هەلاتی شارەكەی داگیر كردوەو هەموو رۆژی بەشی رۆژئاوای تۆپ و گوللە باران دەكات

بزوتنەوەی بەرگری فەلەستین و هیزە نیشتمانیەكانی لوبنان مەردانە خۆیان راگرتوە بەجۆری هیزە داگیر كارەكانی زایونی توقاندوە گەمارۆی برسیەتی و بێ ئاوی و خوێن رشتن نەیتوانی چۆك بەبزوتنەوەی بەرگری فەلەستین و گەلی لوبنان بەربدات بە پێچەوانەوە رۆژ لەدوای رۆژ هیزە زایونیەكان روو بەرووی خۆراگرتنی زیاتری گەلی لوبنان و فەلەستینی دلێر دەبنەوە .

موهیب روكن صدام حسین پاشماوە

مرۆڤایەتی هەبووە بیرو باوەری پێ پێوانە دەكرێ بە چاكو خراپیەوە ، جا بۆ برایانم جەنگاوەرانی عیراق نەك هەر ئەوانەی لەم هولەدان ، بەڵكو لە هەموو شوێنێ لە بەرەكانی جەنگ ، پێیان دەڵێم ، نەكەن ، سەرپێچی كەر موحاسەبە دەكەم ، نەكەن بەوە هەڵچن كە دەربارەی هەلویستی خراپی دەستەكانی خومەینی بیستوتانە ، لەسەرتانە سوور بن لەسەر هەلویستی مرۆڤایەتی ئەوەی ئەمرۆ لە جەنگاوەرانتان بیست چونكە ئەوەیە رێگای راست لەمامەلە كردن لەگەڵ بەدیل گیراوە ئێرانیەكان ، لەسەرمانە مامەلەمان لەگەڵ گیراوە ئێرانیەكان كە دەكەونە بەردەستمان بەهەمان بەتەنگەوە هاتنی مامەلەكردن لەگەڵ سەربازی عیراقدا تا بیرو باوەرمان بسەلمێنن لەسەر ئەم رێگایە هەر وەك لەسەر رێگاكانی تر سەلماندمان .

لەبیرتان بێ برایان ، گرنگ ئەنجامی ئیستا نیە گرنگ سەرئەنجامی میژوویی كردەوەیە لەسەر تێكرای كاروان و گرنگ دوا ئەنجامە كە بەهاو نموونەی بەرزی لەسەر پێوانە دەكرێ .

ئەگەر ئیمامی عەلی (كرم الله وجهه) بیویستایە پێنج سالی تر بژی یان دەسالی تری زیادە ، هەرچەند تەمەن بەدەست خوایە ، بەلام خوای گەورەو مەزن لە كتێبەكەیدا باسی وریابوون و خۆ پاراستن و شتی تر دەكات ، لەوانەبوو پێنج سالی تری بخستایەتە سەر تەمەنی بەلام لەوانەبوو ناڵایەكی بالاو رەمزێكی مەزن نەبوایە وەك ئیستە وایە ، بەلام لەبەر ئەوەی بەبیرو باوەری بەرزو رەوشتی بەرز هەلس و كەوتی كرد كاتێ نوێژی دەكرد كوژرا .

ئەگەر عمری كوری خطاب بیویستایە پینج سالی تری زیادە بژی لەوانەبوو بەسەرنجدانی كورتی شوێن و پایەی وا نەدەبوو كە ئیستا هەیە ، ئەمەیە میژووكەمان و ناوی رۆون هەر لەسەر چاوەی روونەوە دێت بەری چاك لەدرەختی چاكەوەو بە پێچەوانەشەوە ئاوی لێل لەسەرچاوەی لێلەوەو بەری خراپ لەدرەختی خراپ .

نموونەی ئێمەو نموونەی ئەوان وەك نموونەی مردو زیندوو زیندو مردو وایە ، ئێمە زیندوین ئەگەر مردیشین ئەوان مردون هەتا لەژیانشدا بن ، چونكە ئێمە نموونەی خیرو نموونەی بەرزین لە مانای ئاینە - كانداو لە بەهای بەرزو ئەوان پێچەوانەی ئەمەن .

پیروزبای خواتان لێبێ ئەی جەنگاوەرەكان لەم شوێنەداو لە هەركوێیەك جەنگاوەری عیراقی لێیەو ئازایانە دەجەنگن وەك نموونەی میژوویی نە بە تەنیا بەلكو دەجەنگن بە ئازایانەی شەرەفمەندی بەرزو بیرو باوەری بالا بە پلەی یەكەم .

پیرۆزبایی خواتان لێبێ ئیوە بیرو باوەرو بەهای مرۆڤایەتی بەرزدەكەنەوەو میژووی عیراق و بەلكو میژووی نەتەوەی عەرەب دەنووسنەوە لە ماوەی ئینتماتانەوە لەگەل ئەو هەلویستە گران و نالەبارو لەخۆبابیەی شەرخوازو تاوانكاریەی رژیمی ئیران كاری پێدەكات ئێوەی نموونەی خۆنان و پارێزكاری شەرەف و بیروباوەرو بەهای بیروباوەرتان كرد چونكە نەك تەنیا بەرگری لە ئیستا دەكەن بەلكو بەرگری لە میژوو دەكەن بە بەهای بەرزیەوە نەخشەی میژوو دەكیشن لەپاشەرۆژدا لەسەر ئەساسی بەهای بەرز ، ئەمەیە شەرەفی بەرزمان و بیروباوەرمان ئەوەش ئاینیانە سەرشۆڕیان بۆماوەتەوەو سەركەوتن و سەربەرزی پشت بەخوا بۆ ئێمەیەو هیوای سەركەوتنتان دەخوازم و سوپاستان دەكەم .

لە ئاهەنگی بەخشینی مەدالیاكاندا بەرێزان فریق روكنی یەكەم عدنان خیرالله جێگری فەرماندەی گشتی هیزە چەكدارەكان و بەرێز خالد عبدالمنعم رشید سەرەكی دیوانی سەرەكایەتی كۆمار ئەمین سری ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش بەوەكالەت و فریق روكنی یەكەم سەرەكردەی ئەركانی سوپا ئامادەبوون .

سەرەكی فەرماندە - پاشماوە

سەركردایەتی شۆڕش طه یاسین رمضان جێگری یەكەمی سەرەك وەزیران و طارق عزیز جێگری سەرەك وەزیران و فەریق روكنی یەكەم عدنان خیراللەی جێگری سەرەك وەزیران و وەزیری بەرگری و دوكتور سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو بەرێز خالد عبدالمنعم رشید سەرەكی دیوانی سەركردایەتی كۆماری و رازگری گشتی ئەنجومەنی سەركردایەتی شۆڕش بەوەكالەت و بالوێزی جەزائر لە بەغدا ئامادەبوون .

جێگری سەرەك - پاشماوە

كردەوە كە سەردانی میوانەكان لە بەیەك گەیشتن و راوێژكردنی هەمیشەییدا لە نێوان هەردوو ولاتدا بەشداری گەشەسەندنی ئەو پەیوەندیانەی هەیە ئەكەن بەجۆرێ كە حزمەتی هەردوو گەلی دۆست بكات و یارمەتی دەوری بزوتنەوەی بێلایەن بدات بۆ وەدیهێنانی ئامانجە مرۆڤایەتییە فەرداوەكەی .

بەرێز طه محی‌الدین معروف ئامادەیی عیراقی نیشاندا بۆ میوانداری كردنی كۆنگرەی حەوتەمی بزوتنەوەی بێلایەن و ئامادەكردنی هەموو پێویستی- یەك و دووپاتی ئەوەشی كردەوە كە عیراق هەرگیز لە بیروباوەرەكانی بزوتنەوەكە لانادات و سوورە لەسەر پتەوكردنی ئەو دەورەی كە لە كۆمەلگەی دەولەتاندا هەیەتی بە مەبەستی وەدیهێنانی ئەو ئامانجانەی كە بزوتنەوەكەی لەسەر بنیات نراوە .

بەرێز میا نوفیتش پێخۆشحالی خۆی دەربڕی بەوەی لە سەری لە ولاتەكەمان داوەو ئەم سەردانەش دووپاتی پێشخستنی ئەو پەیوەندیانە ئەكات كە لە نێوان عیراق و یۆگۆسلاڤیادا هەن و كە بریتیە لە ئاشكرایی و دلسۆزی برواى نێوان هەردوو ولاتی دۆست . بەیەكتری لە پێشوازی كردنەكەدا كە بەرێز عصمت كەتانی جێگری وەزیری دەرەوەو بالوێزی یۆگۆسلاڤیا لە بەغدا ئامادەبوون باسی پەیوەندی دووقۆلی هەردوو ولاتی دۆست و شێوەی پێشخستنی ئەو پەیوەندیانە كرا بەجۆرێك كە خزمەتی قازانجی هەردوو لاو ئەو دۆخەی لەناوچەی عەرەبی و دەوری بزوتنەوەی بێلایەن و چونیەتی پتەوكردنی بۆ ئەوەی بەكارە مرۆڤانەكانی بەرامبەر كۆمەلگای دەولەتان و خزمەتی ئاسایش هەلسێ كرا .

نابیناكان - پاشماوە

ئەی چون وەك مالی خومان بی وایە دەستە خوشكی وەك خوم هەیە كە لە دەرز خویندن بووینەوە بەیەكەوە یاری ئەكەین .

نەتەوێ ببی بەچی لە دوا رۆژا ؟

نازانم ! ..

لەبەرچی : ؟

چونكە دوارۆژ نازانرێ بەلام تۆ بەم زیرەكی و دلنیاییەتەوە دوا رۆژت روشن ئەبێ .

. . .

چاوە گەشە گەورەكانی ئەتروكاندو زەردەخەنەی سەر لیوی نابینایی پیوە دیار نەبوو كراسیكی پەمپەیی لەبەرا بوو وگولیكی گەشی لە قژە رەشەكەیدا بوو .

چۆن ئەم شتە جوانانەت دروست كردوە ؟

ماموستامان هەیە : ..

ماموستا ، واتە هەموو شتتان فێر ئەكا ؟ .

نەخێر : ماموستای فیركردنی ئەم كارە دەستیانە جیاوازە ..

مامۆستا طه - پاشماوە

سەرەك كۆمار هەڤال صدام حسین لاپەڕەی نوێ بۆ ژیانی خەلكی كوردستان دەكاتەوەو خۆی لەكاروبارو گیروگرفتی ناوچەكە دەپرسێتەوەو ..وتی :

بڕیارەكانی ئەم دواییە هەلێكی تر دەخەنە بەردەم ئەو هاوولاتیانەی سوودیان لێ‌بینی بۆ ئەوەی رێگەی راست بگرنەبەر و لەگەل كۆمەلانی خەلكی ناوچەكەدا یەكدەست بەرگری لە نیشتمان بكەن و رێ‌رەوی دروستكردن و پەرەپێدان و پێشكەوتن بچەسپێنن .

لەپاشدا مامۆستا بهاءالدین احمد جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی نیشتمانی و مامۆستا احسان هیبةالله مفتی جێگری سەرۆكی ئەنجومەنی یاسادانان و مامۆستا جمال حاجی‌شەریف سەرۆكی ئەنجومەنی راپەراندن سەرو وتارێكیان خوێندەوە .

ئینجا مامۆستا محمد امین محمد احمد ئەمینداری رۆشنبیری و لاوان تەواوی بڕیارەكانی ئەنجومەنی سەر- كردایەتی شۆڕشی ئەمدواییەی خوێندەوە .

لەپاشدا ، ئامادەبووان ، بەگیانێكی دیموكراتیانە كەوتنە لێكۆلینەوەی ناوەرۆكی ئەو بڕیارانەو هەروەها چەند مەسەلەیەكی تریش كە هەر پەیوەندی بەناوچەی كوردستانە وەهەبوو باس كراو مامۆستا طه محی‌الدین معروف و هەڤالانی وەلامی هەموو پرسیارەكانیان دایەوەو بڕیار درا چەند لیژنەیەكیش پێك‌بهێنرێ بۆ بەسەر كردنەوەی كاروباری ناوچەكەو لەناوبردنی هەموو كەم و كوڕیەك .

شارەوانی - پاشماوە

قیرتاو كردنی گەرەكی مفتی و مەنتكاوەو كوران و بەستە پیازەو گەرەكی حەوتی نیسان و شەقامی شەستی و دروست كردنی شوورەی گۆرستانەكان و دروست كردنی دوو پرد ..

● لە لایەكی تر شارەوانی هەولیر بەردەوامە لە جێبەجێ كردنی نەخشەی پرۆژەكانی خۆی ، بەرێز بەرێوەبەری شارەوانی زیاتر ووتی :

لەم ماوەیەدا چەندان پرۆژەی نوێ تەواو دەكرێن هەر وەكو پرۆژەكانی دروست كردنی گازینۆیەك لە باخچەی گلكەندو گازینۆیەكی فراوان لە نزیك دانیشگای تەكنەلۆجی و قیرتاوكردنی شەقامی ئازادی و رێی مەخمورو هەولیرو شەقامی شۆڕش و گازێنوی شاری یاری كردنی مندالان و قیرتاوكردن شەقامی تەیراوەو رێی كەركوك و قیرتاوكردنی شەقامی مەنتكاوەو ئیسكان و سیتاتان و رووناكی و دروست بونی چوار بازاری هاوچاخ لە شاری هەولێرداو لە ١٥٠ی ئەم پرۆژانەش لە قۆناغی تەواوبووندان بۆ ئاوەدان كردنەوەی شاری هەولیرو بایەخ پێدانی فراوانتر بۆ هاوولاتیان .

ماموستاو هاوریكانم و سەروكی مەزن تیكوشەر صدام حسین .

یادگاریكی - پاشماوە

أ - گولی خوێناوی : لە نووسینی ماموستا ئوران و نواندنی كاك حمە صالح دیلان و مەحمودی حمەی لەیلی و عبدولا رەشید (سالار) .

ب - دوكتۆری دێم ! لە نووسینی (حەمە بۆر) .

ج - قژكالی لێوئالی .

جا ئاواتەخوازم میژووی شانۆی كوردیمان سەرنجی هەموو دلسۆزان راكیشێ و بەهۆی هەول و تێكوشانی رۆشنبیرانی كوردمانەوە خۆی ئاوێتەی هەموو لایەنەكانی تری ئەدەب بكات و هاتنەدی ئاوات و خواستەكانیش تەنیا بە خوزگە نایەتە دی .

ئێران - پاشماوە

لەم دوواییەدا بۆ ئەم مەبەستە لە ناوچەی ئازەربایجانی رۆژئاوادا كراوە بە ئامادەبوونی ژمارەیەك لە سەركردەكانی پاسەوانانی رۆژئاوادا كراوە بە ئامادەبوونی ژمارەیەك لە سەركردەكانی پاسەوانانی خومەینی بووە .

رۆژی ١٠ی ئەم مانگەش محسن رضائی سەركردەی پاسەوانەكانی خومەینی وتوویە كە هێزێكی گەورەی پاسەوانەكانی خومەینی بۆ بەرەنگار وەستانی هێزی بەرهەلستكاری چەكدارانە لە هەرێمی كوردستانی ئێراندا كۆكراوەتەوە .

لە لوبنان - پاشماوە

سەبارەت بە كشانەوەی ناوبراو هەیەو هەروەها فیلیب حەبیب رۆژی (٨)ی ئەم مانگە كۆبوونەوەی بە سووپایەكانی لوبنانی و فەرەنسایی و ئەمەریكایەكان كرد بۆ رێكەوتن لەسەر هەموو كارێكی هێزەكانی دەولەتان كە بەرەو بیروت ئەچن و نێزگەی بیروت وتویەتی بالوێزی فەرەنسا لە لوبنان وتوویەتی كە حكومەتی لوبنان خوازێكی رەسمی بۆ ناردنی هێزەكانی فەرەنسایی و ئیتالیایی و ئەمەریكای بەرەو بیروت پێشكەش ئەكات .

دیسانەوە كاربەدەستانی لوبنان وتوویانە كە رێكخراوی ئازادیخوازی فەلەستینی لەگەل نێرراوی ئەمەریكاییدا گەیشتونەتە ها رێكەوتنێ كە لە ماوەی (١٥) رۆژدا جەنگاوەرانی فەلەستینی بكشێنەوە بەلام جیاوازی لە چ كاتێكدا هێزی دەولەتان دێن هەیە كە ئەم هێزانە ئەچنە جێگای جەنگاوەرە فەلەستینییەكان دوای كشانەوەیان و هەروەها رادیۆی بیرووت بە رەسمی بلاوی كردۆتەوە كە ئەمەریكا بەوە قایلە كە هێزی دەولەتان بچنە بیروت و جەنگاوەرانی فەلەستینی بكشێتەوە كە چاوەروانی كشانەوەی یەكەم كۆمەلیان (١٣)ی ئەم مانگە نەكرێ .

شیسون وەزیری پەیوەندی دەرەوەی فەرەنسا وتوویە كە لوبنانییەكان چەند هەفتەیەكە داوایان كردووە كە بەشداری هێزێكی جیاكار بكەن و بەلام فەرەنسا بەچەند مەرجێ بەرەو پیری ئەم خواستە دێ كە یەكێ لەوانە ئەوەیە رێكخراوی ئازادی خوازی فەلەستینی داوای ئەوە لەفەرەنسا بكات .

ماركۆم - پاشماوە

بڕیاری راوەستانی سەرپەرشتی كردنی گۆڤاری حەفتەیی مندالانیدا كە ناوی چیرۆكە خۆشەكان بوو ، ئیستا بۆ خۆم ئەركی سەرپەرشتیم وەئەستۆ گرتووە . ئەو گۆڤارە ئەوەی بۆ رەخساندم هەمیشە لە خوێنەرە لاوەكانەوە نزیك بم .

- ئەو ئاقی كردنەوە تازەیە شتێكی دیاری كراوی فێر ، كردی ؟

- ئەوەی لێ فێر بووم (خوێنەرانچ جەماوەرێكی سەر سامكەرن) .

كۆنە نووسەرو - پاشماوە

(ووشە) بهاوێژێ (ووشە) پێشەوە .. ! چونكە ئەزانێ ، ئەدەب پەیامێكی پیرۆزەو سەرباری هەموو هۆو كارەساتێك ، ناكرێ مهوری و بێباكی دەرهەق بكرێت .. !

نازانم ..! (كۆنەنووسەرو .. نووسەرەفەرمانبەرەكان) چی ئەلێن .. ! ؟

ئەم دیاردەو ئەم گۆمەمەنگە پێویستی بەشلەقاندن هەیە .. ! ! ئەی وا نیە..!!

چلەی ماتەم - پاشماوە

« صادق بهاء الدین »ی و بنایێ كورو برایێت وی سپاسیا هەمی برایێت بەركەفتی دكەین ئەوێن بشكدار بووین دڤێ ئاهەنگا بەهیا بیرهاتنا بورینا چل رۆژا لسەر مرنا خودێ لێ خۆشی بوی وبتایبەتی سپاسیا نیكەتیا نڤیسەڤانێت كورد لدهوكێ دكەین لسەر رەنجا كێشای بۆ پێك هاتنا ڤێ ئاهەنگێ هیڤیا مە ئەوە قەلەمێت وان هەر لكارێن بۆ رەوشەن بیریا كوردێت مللەتی نۆ سۆپاسیا ئامادە بوونا هەوە دكەم .

د. مەسعود كتانی سەیدایێ زانكویا میسلێ بیرهاتنێت خۆ دگەل ئامێدی ئەگیران : - گوت « بەری« ٣١» سالا ئەز سەیدا «ئامێدی» بۆینە هەڤال و هۆگر من هۆزانێت خۆ ژێرا دخاندن ل سەر كانیێت ئامێدییە بن دارێت گیزا .

چەند سالا ئەم هۆسا ماین بشتی هنگێ ئەز چۆمە ئەلمانیا رۆژ ئاڤا بۆ خاندما بەرز پیوەندیت من دگەل سەیدا « صادق »ی نەهاتنە برین نۆ كاغەز لناڤ بەینا مە دهاتن و دچۆن من من هۆزانێت خۆ ژێرا دهنارتن ئەو ژی لەنكی و سستیا وان دوروست دكرن و بۆ من زڤراندنەڤە د. كتانی گۆت نهۆ بیسست كاغەزێت خودێ لێ خوشی بوی لبا من هەكە دەرفت كەتێ دێ بەلاڤەكەم .

انور محمد طاهر
نڤیسینگەها دهوكێ

Institut Kurde de Paris

دروشمی فیستیڤاڵەکە

فیستیڤاڵی هونەرو ڕۆشنبیری کوردی ١٩٨٢

هونەرمەندێک لە تیپی دهۆک

هونەرمەند نەجات عبدالمسیح : – ئەم فیستیڤاڵە لەهەموو فیستیڤاڵەکانی تر ڕێکوپێکترو سەرکەوتووتر بوو .

– هونەری مۆسیقای کوردی هەنگاوی بەرەو پێشەوە دەهاوێ .

عبدالوهاب تاڵەبانی
نووسینگەی هەولێر

● کێ بێ گوێی لەگۆرانی «نیرگز»ی کیژۆلەی زاخۆیەیە ناسکۆلەکەی تیپی مۆسیقای دهۆک نەبووبێ‌و ، مەستی دەنگ‌و ئاوازە سیحراویەکەی نەبووبێ؟

● نەجات عبدالمسیح عزیز ، تەمەن ١٦ ساڵ ، خاوەنی ئەو دەنگ‌و سیمایەیە کە ئەو ئاوازە ڕەسەنە کوردیە دەڵێ ...

ناکرێ فیستیڤاڵ تەواوبێ‌و «هاوکاری» دەمەتەقێ‌یەك لەگەڵ ئەم میوانە ئازیزەیدا نەکا ...

– فەرموون ئامادەی وەڵامدانەوەی پرسیارە کانتانم . ئەمەی وت ، کاتێ کە کاغەزو قەڵەمەکەی بەدەستمەوە بینی ...

● خەڵکەکە گۆرانی‌یەکەتیان زۆر بەدڵە ، ئایا شتێکت دەربارەی مۆسیقا خوێندوە ؟ یان هیچ ئامێرێك بەباشی لێ‌دەدەی ؟

– سوپاستان دەکەم ، بەڵام بەداخەوە تائێستا بۆخوێندنی موسیقا نەچوومەتە هیچ ئامۆژگایەك‌و ، بەباشی هیچ ئامێرێکیش نازانم لێ‌بدەم .

● باشە چۆن بەو هەستە ناسك‌و تێکەڵاوبوونە لەگەڵ ناخی موسیقادا گۆرانی‌بەکت دەڵێی ؟

– من گوێگرێکی باشی مۆسیقام‌و هەستی پێ‌دەکەم‌و لەمۆسیقای ڕۆژئاوادا چەشەی دونیایەکی زۆر ڕەنگین دەکەم‌و لەمۆسیقای کوردی خۆشماندا ڕازاوەیی‌و جوانی خەڵك‌و خاك دەبینم‌و .. ئێستا مۆسیقای کوردی هەنگاوی چاك بەرەو پێشەوە دەهاوێ .

● رات بەرامبەر ئەم فیستیڤاڵە ؟

– من لەزۆر فیستیڤاڵی تردا بەشداریم کردوە ، بەڵام هیچیان وەکو ئەم فیستیڤاڵەی دەزگاکەتان ڕێکوپێك‌و سەرکەوتوو نەبوە . . . شتێکی جوانە هونەرمەندانی کوردستان لەجێگایەکدا کۆبکرێنەوە وپێکەوە گۆرانی‌و سروود پێشکەش بکەن .. ئەوی لەم فیستیڤاڵەدا پێشکەش‌کرا مایەی شانازیمانە .

● سوپاس .

یادگاری شانۆی کوردی و سەرنجێك

حسن تەنیا

ئاوڕدانەوەی دلسۆزانەی خوێنەرانمان بۆ مێژووی شانۆی کوردیمان ئەوە دەرنەبڕێ کە شانۆمان خاوەنی مێژووی ڕوونی خۆیەتی‌و لاڕە خوێنەرمەکانی سەردەمی پێشوو بە مێشك‌و بازووی توانایان نەخشەیەکی نەوتۆیان بۆ شانۆ کێشا کە مایەی شانازی‌و خۆشی‌یەو مێژووی ئەم شانۆ بەپیویستی بە ئاوڕدانەوەیەکی دلسۆزانە هەیە بۆ ڕوون‌کردنەوەی ئەو سەر چاوە ڕۆشنانە کە بناغەی شانۆی ئەمرۆی داڕشت‌و بووە بنکەی ڕاپەرینی بزووتنەوەی هونەری پێ‌گەیشتووی ئەمرومان ئەمە لە کاتێکا کە سەرەتای جم‌و جوولی هەر لایەنێکی ئەدەبی‌و هونەری لە یەکەم هەنگاوی پیرۆزی ڕۆشنبیران‌و ڕۆڵە هەست پاکەکانی میللەتەوە دەست‌پێ‌ئەکاو پەرە ئەسێنێ بەرەو بەرزی لووتکە .. هەر لەم هەلوێستەوەو بۆزانینی ئەو سەردەمەی کە لاوانو- دلسۆزانی میللەتمان قۆلی کارکردنیان لێ‌هەڵمالی هونەر بە شتێکی (سەیر)دا ئەنراو نەخشەی سەرەتای قوناغێکی نویان لە مێژووی ڕۆشنبیری‌و زانیاریدا ئەنەخشاند .. بۆ ماوەی نزیکەی هەشت ساڵ بەم لایەنەوە خۆم خەریك کردو تا ڕادەیەکی زۆر توانیم بگەمە ئەنجامێك کە شانازی پێوە بکەم‌و وا هەست بکەم- سەرەرای سەدان کێشەو تەگەرەی کە هاتە بەردەم لە چاپدانی - کە پیویستی پیرۆزی سەرشانی خۆم جێ‌بەجێ کردوەو دەرگایەکی فراوانم بۆ ئەم مەبەستەیە- کاڵاکردۆتەوە ، بە مەبەستی پڕکردنەوەی ئەو کەلێنە گەورەیەی کە لە کتێبخانەی کوردی‌یا دیارە ..

بەهەر حاڵ زۆرم پێ‌خۆشبو کە لە ڕوژنامەی هاوکاریدا باسیکم لەم بابەتە بەرچاو کەوت‌و بۆ ڕوون‌کردنەوەی هەندێ لەم‌و کوڕی باسەکە ئەم چەند خاڵە ئەخەمە ڕوو بەو هیوایەی کە ڕاستی وون نەبێ‌و شانۆی کوردیمان لێ زویر نەبێ ...

١ - باسەکە لە دوا لاپەرەی ڕوژنامەی هاوکاری ژمارە (٦٤٥) ڕوژی ٨-٧-١٩٨٢ لە ژێر ناوی (یادگارێکی شانۆی کوردی بە وێنەیەکی شانۆگەری (لە ڕێی نیشتیمانا) ڕازا بوەوە .

٢ - زۆر سەرم سووڕما کە لەسەر وێنەکە نووسرا بوو (١٩٤٩) واتە لە ساڵی ١٩٤٩دا پێشکەش کراوە ، لە کاتیکدا کە هەموو ئەو سەرچاوانەی پەیوەندیم پێوە کردون - وەك ماموستا حمە صالح دیلان‌و ماموستا کامەران موکری‌و کاك فایەق چالاك‌و ڕوژنامەی برایەتی (کە ژمارەکەیم لە بیر نیە)- ئەوە ئەسەلمێنن کە ئەم چیرۆکە لە ساڵی (١٩٤٦)داو بۆ باربووکردنی لێقەوماوانی بوو مەلەرزەی پێنجوین‌وە لەگەڵ شانۆگەری -یەکی ترا بە ناونیشانی (گوڵی خوێناوی) لە نووسینی ماموستا گۆران لە شاری سلێمانی پێشکەش کرا ودوایش هەر لە هەمان ساڵ ئاهەنگەکەیان بردە هەولێرو سەرکەوتنێکی باشیان بەدەست هێنا .

٣ - مامۆستا نوری وەشتی سەرەڕای ووردی‌و کارامەیی خۆی ناوی هەندێ لەو برایانەی لە بیر چووە کە بەشداری ئەو کارە هونەری‌یە بوون‌و مافی ناو هێنانی لێ زەوت‌کردوون کە ئەم بەرێزانەن :

أ - ئەحمەدی دادی .
ب - سەلاحی حاجی قادر.
ج - توفیق حەسەن دەوڵەت .
د - حەسەن فەلاح .
ه - نوری میرزا عەفوور. عومەر کەریم .
و - خوالێخۆشبو ماموستا
ز - تەها حاجی مەلا محی‌الدین .

کە ئەبوایە ناوەکان بە تەواوی ساغ بکرانایەتەوە پیش بلاوکردنەوەی نووسینەکە .

٤ - باسەکە لە سەرەتادا ئەوە ئاشکرا ئەکا کە مێژووی هونەری کوردی دەتوانرێ ببێتە سەرچاوەیەکی بە کەڵك بۆ پێداچوونەوەو هەڵسەنگاندنی مێژوویی .. من لێرەدا هانا بۆ هەموو ئەو بەرێزانە ئە بەم کەلەم بارەیەوە توانایان هەیەو دلسۆزی مەسەلەکەن کە بچنە بنجوبناوانی سەرەتای دەست‌پێ‌کردنی هونەرمانەوەو بیکەنە دیاری بۆ هەموو کورد بە گشتی‌و هونەرمەندان بەتایبەتی ، تا ببێتە سەرچاوە بۆ قوناغەکانی داهاتوو ، ئاواتە خوازیشم ئەرکو هیلاك بوونیان وەك ئەنجامی هەوڵ‌و تەقەلاکەی من نەبێ .

٥ - شیاوی باسەکە ئەوەش بلێیین ئەم شانوگەری -یە لەگەڵ چەند شانۆگەری‌یەکی ترا لە هۆڵی قوتابخانەی گوێژەی گوران پێشکەش کرا کە ئەوانی تر ئەمانە بوون :

بڕوانە ل : ٧

جیهانی ڕەنگاوڕەنگ

● **خێزانە گەورەکان**

لە شاری هولیوودی بەناوبانگ بە شاری سینەما پێشبڕکیەکی سەیر کراوە، بۆ ئەو ژن‌و مێردەی کە لە (٥) منداڵ کەمتریان نیەو جوتێکیشیان دووانە بن ، لەم پێشبڕکیەدا ٥٢ خێزان بەشداریان کردو پاداشتی بەنرخیان وەرگرت ، وێنەکە هەندێ لەو خێزانانە پیشان دەدات .

● **صوفیا لۆرین‌و کێشەیەکی تر**

ئەکتەری ناسراو صۆفیا لۆرین دوای دیل کردنی ١٧ ڕۆژ لە ئیتالیا لەبەر ئەوەی باجی نەداوە تووشی کێشەی بەردەوام دەبێ ، مێردەکەی دەرهێنەری ناسراو کالوبونتی لێی جیای بۆتەوە ، دوا دەوری پاڵەوانیش لە فلمێکی نوێدا کە پێ‌درابوو لێ‌سێنرایەوە .

● × ●

● **کۆچی دوایی گەورەترین تەمەن درێژ لەمیسر**

گەورەترین تەمەن درێژ لەمیسر کابرایەك بوو لەتەمەنی ١٥٠ ساڵیدا مردووەو ژنەکەی کە تەمەنی ١٠٠ ساڵە لەدوای بەجێ ماوە لەگەڵ حەوت نەوەو ٤٠ نەوە زادە . ئەم کابرایە ناوی موسی سلیمانەو براکەشی لە تەمەنی ١٦٠ ساڵیدا مردووەو بچوك ترین برایان تەمەنی ٩٥ ساڵ بووە .

● **٧ منداڵ**

دەرهێنەری ئینگلیزی «میشیل دوفێل» بۆ دوا فلیمی حەوت منداڵی هەڵبژاردوە کە دەوری پاڵەوانی لە دوا فلیمیا بە ناوی «کۆمەڵەی بچوکەکان»ەوە منداڵەکان بریتین لە چوار کوڕو سێ کچ کە لێ هاتوانە دەورەکەیان لەو بەرهەمە هونەریەدا دەگێڕن .

● × ●

● **کۆچی دوایی هاوسەری**

هاوسەری ژیانی هونەرمەندی ئیسپانی سلفادۆر دالی «گالا» لە تەمەنی ٨٩ ساڵیدا کۆچی دوایی کرد ، دالی دەیگوت «گالا» بۆ من ئوکسجینی ژیانە ! ، ئەوەی شایانی‌باسە دالی لەم دواییەدا لە لایەن مەلیکی ئیسپانیاوە وەك هونەرمەندیکی گەورە ڕێزی لێ‌گیرا .

● **مەیمونی برین‌پێچ !!!**

باوەڕ بکەی یان نەء ، کارێکەو ڕووی‌داوە ، پزیشکێکی بەیتاڵ لە ژاپۆن مەیمونێکی ڕاهیناوە بەر دەستی بکات لە کاتی دەرمان‌کردن‌و چاری نەخۆشی ئاژەڵ ، برین‌پێچی، بەدەنگەوە هاتنی نەخۆش‌و شتومەك هەڵگرتن هەمووی ئەرکی مام‌مەیمونی برین پێچە !

لە هەواڵێك زیاتر

● **شانۆیی بەنەکە لە هەولێر**

کۆمەڵی هونەرە جوانەکانی کورد لەسلیمانی ماوەیەك لەمەوبەر شانۆیی بەنەکەی بشار کەماڵی پێشکەش کردو ژمارەیەکی زۆر لە هونەر دوستانی شار بینیان، لە ١٥-٨-١٩٨٢ هەمان شانۆیی کە کاك فواد مەجید میسری خستویەتیە قاڵبی شانوییەوە لەسەر شانۆی بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەر لە هەولیر پێشکەش دەکرێتەوە .

● **وەرگیرانی کتێبی جیهانی بۆ منداڵان**

بەشی لێکوڵینەوە لە دائیرەی ڕۆشنبیری منداڵ خەریکی وەرگیرانی کۆمەڵی کتێبی ئەدەبی تایبەت بە منداڵانە ، یەکێك لەو کتێبانەی بەم زوانە دەردەچێ (نهینی لە وڵاتی سەیرو سەمەرەدا)یە ئەوەی شایانی باسە ئەم دائیرەیە لەوەبەریش هەنگاوی بەم جۆرەی ناوە .

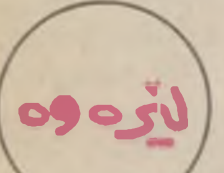

لێرەوە

ڕاگەیاندن بەبێ تەلەفۆن مانای چی ؟

ببورن .. زوربەی زۆری هەواڵەکانتان بلاو نابێتەوە ...! بەڵێ بلاو نابێتەوە نەك بلاو ناکرێتەوە .. ، چونکە تا ئێستا لای دەزگایەکی ڕاگەیاندنی وەك ئێمە گەیاندنی هەواڵ بە جێگەی خۆی لە ڕێگەی تەلەفۆنەوە دەبێ .. ئەمەش بە شێوەیەکی گشتی لە سلێمانیەوە بۆ بەغدا ئەگەر بشێ بلێین گەلێك گرانترە لەوەی کە هەندێ جار خاوەن مەبەست ئەو ڕۆژە بە سواری ئوتومۆبێل بەرەو بەغدا بکەوێتە ڕێ ..

بەڵێ ، بەلای کەمەوە مانگی دەیەها هەواڵی ڕۆشنبیری‌و هونەری‌و سیاسیمان لە دەست دەچێ چونکە ئێمەش وەك هاوڵاتیان توشی نەخۆشی‌و پەتای بەغدا بە تەلەفۆن وەرنەگرتن بووین ...

شایانی باسە لێپرسراوانی پارێزگا بە تەنگی گرنگی ئەم کێشەیەوە هاتن‌و دوو جار بە ڕەسمی بەڕێوەبەرێتی تەلەفۆناتیان ئاگادار کرد کە هاوکاری کردنیان لەگەڵماندا جگە لە خزمەتی گشتی دام‌و دەزگاکانی میری هیچ خزمەتێکی تایبەتی تیادا نی‌یە .. ! کەچی بە پێچەوانەوە ئەوان داواکەی هەردوو لایان فەرامۆش کرد ...) بۆیە جارێ لە بلاو نەبونەوەی زوربەی زۆری هەواڵەکانتان ببورن .

● فریا ●
نوسینگەی سلێمانی

چیرۆك بۆ منداڵان

بازرگان و جزدان

چیرۆك بۆ منداڵان

جارێکیان بازرگانێکی دەوڵەمەند جزدانی پارەکەی وون دەکات ، بۆیە ڕای دەگەیەنێت کە دوو هەزار دیناری تێدایەو ، هەر کەسێك بیدۆزێتەوە نیوەی ئەم پارەیەی پێ‌دەدات .

کرێکارێك جزدانی پارەکە دەدۆزێتەوەو ، بۆ بازرگانەکەی دەبات ، ئەو کاتە بازرگانەکە هەست بەوە دەکات کە ناکرێت دەست لەو پارەیە هەڵبگرێت کە بەڵێنی داوە بیدات ، بۆیە بڕیاری دا خۆی وا پیشان بدات کە لە پاڵ پارەکەدا دوڕێکیش لە نێو جزدانەکەدا هەبووە .

بازرگان بە کرێکار دەڵێ لەگەڵ جزدانەکەدا دوڕێك هەبوو کەوا ، دوڕکەم بۆ بگێڕەوە ئەنجا هەزار دینارت دەدەمێ .

کرێکار ڕوو دەکاتە دادگا ، قازیش بڕیاری ئەمەی خوارەوە دەدات ، ڕوو دەکاتە بازرگان‌و دەڵێت :

« تۆ دەڵێیت جزدانەکەت دوو هەزار دینارو دوڕێکی تێدا بووەو ، ئەم جزدانەیش دوڕی تێدا نی‌یە ، لەبەر ئەوەی ئەم جزدانە هی تۆ نی‌یە ، با جزدانەکە لای کرێکارەکە بمێنێتەوە تا خاوەندەکەی دەدۆزرێتەوە ، بەڵام تۆ ڕای‌بگەیەنە چیت وون کردووە ، لەوانەیە یەکێك جزدانەکەت بدۆزێتەوە » .

بۆیە بازرگانە واز لە مقۆکردنی خۆی دەهێنێت‌و ، هەزار دینار بە کرێکارەکە دەدات .

مکرم رشید تاڵەبانی
لە عەرەبی‌یەوە
کردوویەتی بە کوردی

هەورو دڵدوەر

هاوکاری

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەغداد/ شەقامی الخلفاء/ مەیدانی خەلانی

تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥

پێنج‌شەممە

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر

مصلح مصطفی جەلالی

● پێنج شەممە ١٩/٨/١٩٨٢ ژمارە ـ ٦٥٠ ●

● الخميس ١٩/٨/١٩٨٢ العدد ـ ٦٥٠ ●

سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەیە

٨ لاپەڕە

٥٠ فلسە

لەم ژمارەیەدا

● دەقی ووتەکەی سەرەکی فەرماندە ل ٢ .

● ئەدەب و رۆشنبیری و شیعر لێکۆلینەوە ل ٣ و ٦ .

● فستقالی هونەر و شیعری کوردی لەهەولێر . ل ٨ .

سەرەکی فەرماندە : دەزگا گرنگەکانی ئێران ئەبنە جێ نیشانەی هێزە ئاسمانی یەکانمان

سەرەک صدام حسین : ئاڵای عیراق هەر بەرز و شەکاوە ئەبێ و گەلی عیراقیش هەر سەربەست و بەختیار ئەبێ ..

بەڕێز موهیب دکن صدام حسین سەرکردەی گشتی هێزە چەکدارەکان دووپاتی کردەوە کە عیراق لەوەوپێش خۆی لەوە دوورئەخستەوە کە لە ناوخۆی ئێراندا لەزۆر شوێن بدات کە لە وانەش شوێنە پەترۆلی یەکان بوو .. ئەمەش بەوهیوایەی کە ئەگەر ئاسایش وەدی بێ هەل بۆ ئێرانی یەکان زۆر ئەکات هەروەک خۆیان چۆنیان ئەوێ وا لەسەر رێگەی ژیانی راستبڕۆن .

بەڕێز سەرەکی فەرماندە رۆژی چواردەی ئەم مانگە بە ژمارەیەک جەنگاوەرانمان بەرامبەر بەو دلێری یە جیاوازانەی نوياندوویانە نۆتی ئازایەتی بەخشی و وتی ئەگەر ئێران لەسەر کەللەرەقی خۆی بڕوات ئەو شوێنە حەساسە گرنگانەی هەیەتی زیاتر ئەو نیشانانەی کە لەمەیداندا هەن دەبنە ئەو شوێن نیشانانەی کە هێزە ئاسمانی یەکانمان و شتومەکەکانی ترمان رووبان تێ دەکەن .. دورگەی ـ خارک ـ و دەزگا پەترۆلی و ئەو پاپۆڕانەی کە نەوتی تیا ئەگوێزنەوە و لە کەناری یەوە رائەوستن نەژادنامەیان هەرچی یەک بێ دەبنە شوێن نیشانەی چەکی ئاسمانیان .

بەڕێز سەرکردەی هێزی چەکدارەکان ئەو ئاگاداری یەی دووپات کردەوە کە سەرکردایەتی هێزە چەکدارەکانی داوی یەتی بە کۆمپانی یە جیهانی یەکانی گواستنەوە کە نزیک دوورگەی ـ خارک ـ نەکەونەوە لەبەر ئەوەی ناوچەی کاری سووپای یە .

بەڕێزی وتی ئەو پاپۆڕانەی کەشت دەگوێزنەوە لە دوورگەی ـ خارک ـ نزیک بنەوە بەهێزی ئاسمانی عیراق لێیان دەدرێ و بەو شتوومەکانەش کە بۆ شکاندنی نیشانەکانی دەریا بەکار دەهێنرین دووبارە لێیان دەدرێ .. کۆمپانی یە جیهانی یەکانی گواستنەوە و ئەو ولاتانەی کە کاریان لەگەڵ ئێراندا هەیە بۆ پەترۆل گواستنەوە لە دوورگەی ـ خارک ـ ئەگەر پاپۆڕ و گوێزەرەوەی پەترۆلەکانی لەم شوێنە نزیک بنەوە دەبێ سەرزەنشتی خۆیان بکەن .

پاشماوەی وتەکەی سەرەکی فەرمادە لە لاپەڕە دوودا تەماشا بکە

تێلەگرافی بەڕێز سەرەک صدام حسین بۆ لای سەرەکی میصری گەیشتە قاهرە

قاهرە ـ ١٦ ـ ئا ـ د ـ ع ـ رۆژی ـ ١٦ ـی ئەم مانگە نێرراوی تایبەتی بەڕێز سەرەک صدام حسین بۆ لای سەرەکی مصری حسنی مبارك بەڕێز عبدالملك یاسین وەکیلی وەزیری دەرەوە گەیشتە مصر .

بەڕێز عبدالملك یاسین لەم سەردانەیدا نامەی بەڕێز سەرەک صدام حسین پێشکەش بەسەرەکی مصری حسنی مبارك ئەکات کە پەیوەندی بە کۆنگرەی حەوتەمی بالای سەرەکەکانی ولاتان و حکومەتەکانی ولاتانی بێلایەن و دوا گۆڕان کەبەسەر بزوتنەوەکەدا هاتووە هەیە .

هەروەها سەرەکی مصری بەتەلەفۆن شەوی ١٧ مانگ قسەی لەگەڵ بەڕێز سەرەک صدام حسین کردووە هاوکاری مصری لەگەڵ عیراقدا پیشان داوە سەبارەت بەپێشنیارەکانی عیراق دەربارەی کۆنگرەی ولاتانی بێ لایەن .

جەنگاوەرە مەردەکانی عیراق دلێرانە بەرگری لە سەربەستی خاک و گەل دەکەن .

رۆژ لە دوای رۆژ ، رژێمی ئێرانی دوژمن و چاو چنۆک ، هەلویستی نارەوای دوژمنایەتی کارانەی خۆی زیاتر دەردەخات ، لە ماوەی هەفتەی رابووردودا چەند جارێك نامەردانە بۆردوومانی بنکەو شوێنە ئاوایی یەکانی بەسرەو خانەقین و زەرباتیەی کردوە . بەلام جەنگاوەرە مەردەکانی سوپای عیراق ، دلێرانە بەرپەچی هەر دەستدرێژیەك دەدەنەوە کە هێزە داخ لە دڵەکانی دوژمن دەیانەوێ بیکەنە سەر سەربەستی خاك و گەلە مەزنەکەمان .

بەپێی بەیاننامەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان ، کە لەماوەی هەفتەی رابووردودا لەبەرەکانی جەنگەوە دەرچوون و بریتین لە بەیاننامەی ٨٠٧ هەتا ٨١٤، ئەوە دووپات دەکەنەوە کە سەربازە دلێرەکانی قادسیەی صدام ، وەك شێری نەڕ سنوورو خاك و ئاوی عیراق دەپارێزن و لە هەر جولانەوەیەکدا ، دوژمن بە مەبەستی دەستدرێژی کردن کردویەتی لەماوەی ئەم هەفتەیەدا لەلایەن هێزە دلێرەکانمانەوە بەتوندی بەربەستی کراوەو سەرکوت کراوەتەوە .

لە ماوەی هەفتەی رابووردوودا زیانەکانی دوژمن زۆرو گەورە بوون و کوشتن و بریندار کردنی بەسەدان سەربازی دوژمنی گرتۆتەوە ، سەرەرای گەیاندنی زیانی گەورە بە ئالەتی شەڕی دوژمن لە هەڵتەکاندن و شکاندنی کەرەستەکانی شەڕی دوژمن لە تۆپ و لۆری و دەبابەو بنکەی تەقەمەنی و بەم جۆرە رۆژ لەدوای رۆژ جەنگاوەرانی عیراق دەیسەلمێنن کە نایەڵن حەونی چەپەڵی دوژمنی چاو برسی بە زەفەر بردن بە خاك و سنوورمان بێتەدی و گەلی عیراق مەردانە بەرگری لە سەربەستی و رێزی خۆی دەکات و ئاڵای سەرکەوتنی هەر بەردەوام شکاوە دەبێت .

رۆژنامەی بوربای یۆگۆسلاڤی

عیراق رێزی قازانجی گشتی بزوتنەوەی ولاتانی بێ لایەن دەگرێ .

تا ئێستاش رۆژنامەکانی یۆگۆسلاڤیا بایەخێکی تەواو بەو راوێژانە دەدەن کە تشفیاتین میانوفیتش ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی یۆگۆسلاڤی و لازار مویشوف وەزیری دەرەوەی یۆگۆسلاڤیا کە لەم دوای یەدا لەبەغدا کردیان .

رۆژنامەی بۆربا لە باسێکدا بەناونیشانی (عیراق رێزی قازانجە گشتی یەکانی بزوتنەوەی ولاتانی بێلایەن دەگرێ وتوویەتی :

ئەو سەردانە دووپاتی قوڵ بوونەوەو دڵسۆزی پەیوەندی یە چاکەکانی نێوان عیراق و یۆگۆسلاڤیاو رێکەوتنی هاوکۆی دەکاتەوە رۆژنامەکە بەپەیوەندی چاکی هەردوولای ناو بردووە .

بەهۆی ئەوەوە گفتوگۆی بەسوود سەبارەت جولانەوەی ئێستای ناو دەوڵەتان و بەزۆری لەسەر گورجوگۆڵی یەکانی ولاتانی بێلایەن دەربارەی بەستنی گۆنگرەی بالای حەوئەم کرا .

• سەرەکی فەرماندە صدام حسین و میاتوفیتش ـ بەشداری کردنی گەلی کوردمان لەم جەنگەدا کە رژێمی نەگریسی خومەینی بەسەر ولاتەکەماندا سەپاندویەتی بەشداری

بڕوانە ل : ٧

رووداوەکانی رۆژانی رابووردوو

کوێت :

شیخ صباح الاحمد وەزیری دەرەوەی کوێت رایگەیاند کە کوێت پشتگیری بەستنی کۆنفرەی وەزیرانی دەرەوەی وولاتانی بێلایەنە لە شاری بەغدا بە پێی پێشنیاری عیراق و باسی هەلوێستی عیراقی بە هەلوێستی شەرەفمە ـ ندانە کردوە .

دیترویت

یەکێتی کۆمەلانی ئیسلام لە ئەمەریکاو کەنەدا نارەزایییان دەربڕی وەبەرامبەر هەولی ئێرانی دوژمن بۆ زەوت کردنی خاکی عیراق . لەو بەیاننامەیەدا لەم بارەیەوە دەری کردوە دەلێ هێرشە چەپەلەکانی ئەم دواییەی ئێران بۆ سەر عیراق نیەتی چاوچنۆکی نارەوای رژێمی ئێران دەردەخات .

کراچی :

لە ئەنجامی وەرگەڕانی ئۆتۆمۆبیلێکدا لە پاکستان ٢٦ کرێکار مردوون و ٢٤ بریندار بوون کە برینەکانیان خەتەرەو ترسیان لێدەکرێ .

کاراکاس :

فەنزویلا نەخشەی سەرەکی ئەمەریکای لە بارەی بێ بەش کردنی نیکاراگواو کوبا لە یارمەتی ئابووری بۆ وولاتانی دەریای کاریبی بە توندی رەفز کردوە .

بڕوانە ل : ٧

رۆشنبیرانی گەلی کوردمان پاسەوانانی دڵسۆزی سەربەستی و برایەتی و بەختیاری میللەتی عیراقن

مصلح مصطفی جەلالی

لە کاتێکدا دووژمنانی ولات و میللەتەکەمان دووژمنانی پێشکەوتن و زانیاری دەستیان لەناو دەستی یەکدایەو پیلان دژمان رێك دەخەن .. لەو قۆناغە ناسکەی کە ئێستا ولاتەکەمانی پێدا دەڕوات و ناوچەکەی تێدایەو لەو دەمەدا سەربازە دلێرەکانمان بەسەرکردایەتی سەرەکی فەرماندە صدام حسین یەك بەدوای یەکدا سەرکەوتنی بەدی ئەهێنن و داستانی پالەوانانە دروست دەکەن بەرامبەر رەگەزپەرستانی ئێرانی دوژمن نموونەی خۆڕاگرتن و دلێرین .

.. بۆ گەشەسەندنی عیراقمان و بۆ بەختیاری و پێشکەوتنی میللەتەکەمان شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەموز هەنگاوی وا گەورەو پتەوی ناوە کە عیراق نەك هەر ولاتێکی پێشکەوتوو مەزن بێ بەڵکو بشبێتە قەلایەکی گەورە بۆ پەنادان و یارمەتی هەموو هێزێکی ئازادیخوازو گەلانی تێکۆشەر لە ناوچەکەدا .

ئەمەش دلسۆزی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی تێکۆشەرە بەسەرکردایەتی سەرەك صدام حسین بەرامبەر بەعیراقی خۆشەویستمان و بەرامبەر بە میللەتە قارەمانەکەمان و دلسۆزی میللەتەکەشمانە بەگشتی و بەتایبەتی میللەتی کوردمان کە دوا دەسکەوتی مەزنی ئەو بڕیارە بەکەلکانەی بەخشین بوو کە سەرەکی فەرماندە لە بەیەك گەیشتنەکەیدا بەپیاوانی ئاینی ناوچەی ئۆتۆنۆمی ئاشکرای کردن .

بەلێ سەرکردایەتی شۆڕش وەك بایەخی بەپێشکەوتن و بەختیارکردنی ولات و میللەتی عیراق بەگشتی داوە بایەخیشی بەناوچەی کوردستان داوە کە یەکێ لەو بایەخانە لایەنی رۆشنبیری گەلی کوردمانەو بەشداربوونی یەتی لە شوێنە زانیارەکانداو دامەزراندنی چەندان دەزگاو رۆژنامەو گۆڤارو کردنەوەی زانکۆیە ...

کە دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی بەشێکە لەوانە . ئەم دەزگایەش کە بەشانازی یەوە بەشداری رۆشنبیرکردن و خزمەتی وشەی کوردی و رۆشنبیرانی کوردی کردووەو هەمیشەش دەیکات و هەروەك ئامادە بووەو ئامادەیە بۆ بڵاوکردنەوەی بەرهەمە بەکەلك و نایابەکانیان هەموو دەم سوورە لەسەر ئەوەی کەوەك پێنوسە روناکەو بەفەرەکانی خزمەتی عیراقی مەزن دژی فارسی رەگەزپەرست دەکەن رۆشنبیرانمان لەوە زیاتر ئەم پێنوسانەیان بۆ پاراستنی سەربەستی عیراقمان و میللەتی عیراق بەگشتی و گەلی کوردمان بەتایبەتی بخەنە کار تاوەکو کوردستانمان ئەو ئاسۆ روناکەبێ کە خۆری ئاواتی کوردی هەموو لایەکی لێ هەلبێ و بەختیاری و گەشەسەندن و زانیاری و پێشکەوتنی لە هەموو روویەکەوە ئەو دەستە پۆلاینە بن کە لە دوژمنانی سەربەستی و پێشکەوتن و زانیاری ئەوەشێنێ و ولاتی عیراقی پێ دەپارێزێ ..

گەلی کوردمان کە لەسایەی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ی تەموزدا بووە خاوەنی ئۆتۆنۆمی و هەموو مافێکی نەتەوەی و کۆمەلایەتی و ... هتد . زۆر باش ئەوە دەزانی هەموو دەستدرێژی یەك بۆسەر خاکی عیراق دەستدرێژی یە بۆ سەر ئەوەو هەڕەشەکردنە بۆ لەناوبردنی ئەو دەسکەوتە مەزنانەی کە چەندەها سال بوو لەوەوبەر خەباتی خوێناوی بۆ دەکردو قوربانی بۆ دەدا . لەبەر ئەوە هەمیشە ئامادەیە دەست لەناو دەستی برای عەرەبی داو بەسەرکردایەتی سەرەکی تێکوشەر صدام حسین لەهەر کوێیەکدا بێ و بەنووسین بێ یاخود بەچەك بێ یان بەقسە ، کامیان لەم شتانە پێویستی کرد بەرگری لە یەکێتی عیراق و لە پێشکەوتن و بەختیاری میللەتی عیراق و لە سەربەستی و کامەرانی خۆی وەك رۆلەیەکی جگەرگۆشە بکات و هەرگیز رێگەی ئەو دوژمنانە نەدا کە چاویان بڕیوەتە سەرفرازی و خۆشبەختی و پەرەسەندنی میللەت و خاکی عیراق .

ئێران

○ رژێمی خومەینی لە ناوچەکانی کوردستان و ئازەربایجان تووشی زەرەرو زیانی گەورە بووە ..

○ محاکمە کردنی "قطب زادە" لە بەندیخانەی ئێڤین

ئەو هەوالانەی لە تارانەوە گەیشتون وا دەگەیەنن کە رژێمی خومەینی لەم دواییەدا ژمارەیەکی زۆری پاسدارەکانی لە ناوچەی کوردستان و ئاذربیجان لێ کوژراوە ، ئەویش لە ئەنجامی فراوان بوونی چالاکی هێزە بەرهەلستکارەکانی رژیە لەو دوو ناوچەیە .

لەبەر ئەم وەزعە سەرەکی رژێم خامنئی لەگەل پارێزەری ئاذربیجانی رۆژئاوا کۆبۆنەوەو باسی چۆنیەتی بەگژداچوون و بەرهەلستکارەکانی کردوە .

رادیۆی تاران بە زمانی فارسی وتی گوایە پارێزەری ئاذربیجان سوپاسی خامنئی کردوە بەوەی بنکەی بەربەستی بەرهەلستکارانی لە کوردستان و ئاذربیجانی رۆژئاوا داناوە .

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی دەقی ووتەکەی سەرەکی فەرماندە صدام حسین

ئەمەش دەقی وتەکەی سەرەکی فەرماندەیە :

لەوەو پێش کە لەنیشانەیەکی دەریاییکان دەدا یاخود براکانتان ئەمەیان دەکرد شتێکی ئاسایی‌یە ئەو پاپۆڕانەیان کە دەپێکا بەزۆری پاپۆڕی ئێرانی یان سوریایی یاخود لیبیایی بوون‌و بەلام وەك بەندێکی میللی هەیە کە ئەڵێ - بۆقی پیسایی خۆی ئەخوارد بێ‌دەنگ ئەبوون بەبێ دەنگی ئەمانەوەو هەندێ جاریش بەیاننامەکانی عیراقیان بەدرۆ دەخستەوە کە دەمانوت نیشانەیەك یان دوو نیشانە یاخود سێ نیشانەمان وێران کردووە .. پێش ئەوە جارێکیان کە فڕۆکەوانەکانمان لەو شوێنانەیان دا لە بەندەر خومەینی کە مەبەستیان بوو ئەمە روویدایەوە کاتێ کە لە نێوان پاپۆڕە راوەستاوەکاندا پاپۆڕی بێگانەکانیان تێدابوو لام وابێ‌پێش ئەوە لە دوورگەی - خارك - بوو کە لەسەرەتای جەنگدا دووبارە هەر پاپۆڕی بێگانەی لێ‌بوو دەرخراو ئەمەیان سێ‌یەم جارە .. وا رێکەوت ئەو دوو نیشانە دەریای‌یەی ئەمجارەیان کە شکانتانن یەکێکیان پاپۆڕێکی یۆنانی‌و ئەوی تریان پاپۆڕێکی کۆریای خواروو نەك کۆریای سەروو بوو .

ئێمە سەرزەنشتی ئەو دەوڵەتانە دەکەین چونکە پاڵیان بە پاپۆڕو بە هاووڵاتیانەوە بۆ ئەمە ناو .. تا ئێستاش نازانین چی‌بوو وای لێ کردن وا بجوولێنەوەو .. بێنە ناوچەیەك کە ئاشکرا کراوە ناوچەیەکە کاری سوپایی تێدا دەکرێ‌و نزیك‌بووتەوەی قەدەغە کراوە کەچی لەگەڵ ئەوەشدا پاپۆڕی بێگانە لەوانەی کە باسمان کردن دێن‌و کەرەسەیان بۆ ئەهێنن‌و ئێمە ئاوای ئەزانین ..

ئەمەوێ بڵێم لەوەو پێش کە لەپاپۆڕێکی سوریایی یان لیبیایی یاخود ئێرانی بدرایە کە ئێمە ئەمانناسین بێ‌دەنگ ئەبوون‌و نەیانئەوت پاپۆڕێکمان لێدراوەو هەروەها سوریای‌یەکانیش ئەگەر لە پاپۆڕێکیان بدرایە کە بەکرێیان گرتبوو یاخود هی خۆیان بوو باسیان نەئەکرد .. پاپۆڕیش لەسەر شێوازی بازاڕی رەش بەکرێ‌گرتنی ئاسای‌یەو ئەمەش لە سروشتی بازرگانی کرێدا کە لەو لایەنەوەری دەگرێ کە بەکرێی گرتووە شتی مسۆگەری خۆی وەردەگرێ .. دیسانەوە ئێرانی‌یەکانیش دان نانێن بەوەی کە نیشانەکانیان لێیان دراوە بەلام تەنیا هەر ئەم جارە ئیە ئەو رووەی کە بەکارتان هێناوە دڵنیابێ لەوەی کە ئەو دوو نیشانە دەریای‌یە گەورەن‌و ئەوکارە هەواڵداری‌یەی کە لەوەوبەر کردمان باسی راستی ئەوە بکەن .. بگرە دەوڵەتە بێگانەکان خۆیان ئاشکرایان کرد کە دوو پاپۆڕیان نوقووم کراون‌و ئێوەش وتتان لەدوو نیشانمان داوە نەك لەسیان .. کە ئاشکرامان کرد کە ئێمە لە دوو نیشانمان‌داوە دیارە ئێرانی‌یەکان لە بەیاننامە سووپای‌یەکانیاندا ئەوەیان ئاشکرا نەکرد کە لە بەندەرەکانماندا عیراقی‌یەکان لەدوو نیشانیان داوین .. کەواتە ئەمجارەیان نیشانەکانی کە شکاندووتانە ئاشکرایەو شاراوە نیە .. خوا لێتان پیرۆزکات .. هەروەها ئەو وڵاتانەی کە سوورن لەسەر ئەوەی هاووڵاتی‌یەکانیان لەنوقوم‌بوون دوورخەنەوەو پاپۆڕەکانیان تێك‌نەشکێن ئەبێ لەو ناوچەی کاری سووپای‌یە دوورکەوێتەوە کە لەبەیاننامەی سەرکردایەتی گشتی‌دا ئاشکرا کراوەو .. ئێوەش دوای دەرچوونی بەیاننامەکە بەکەمێ ئەو دوو نیشانەیەتان شکان .

ناتوانین بەرادار جیاوازی لە نێوان پاپۆڕێکی یۆنانی‌و پاپۆڕێکی ئێرانیدا بکەین هەروەك جۆن ناتوانین جیاوازی لەنێوان پاپۆڕێکی « ئیسرائیلی »و پاپۆڕێکی فەرەنسایدا بکەین .. ئەوەشی کە پارێزگاری هاووڵاتی‌و پاپۆری خۆی ئەکات ئەبێ لەو ناوچەی کاری سووپای‌یە دوورکەوێتەوە کە لە جارێ زیاتر ئاشکرامان کردووەو وڵاتانی بێگانەو کۆمپانی‌یە جیهانی‌یەکانی گواستنەوەمان ئاگادار کردووە کە پاپۆڕەکانیان نەتێرنە ئەوشوێنانە چونکە ناتوانین پاپۆڕێك لە یەکێکی تر جیابکەینەوەو هەروەها تەنانەت فڕۆکە شەرکەرەکانیشمان کە بەکاری گەڕانی چەکدارانە هەڵدەستی لە خێرای‌یەکدا کە لە خێرایی دەنگ زیاترە ناتوانی بەیداخێك‌و بەیداخێکی‌ترو ناس‌نامەیەك‌و ناس‌نامەیەکی تری پاپۆڕێکی‌تر لەیەك جیابکەنەوە .. دووبارە لەم‌شوێنەوە ئاگاداریان ئەکەینەوەو ئەمجارە وریاکردنەوەکە بەجۆرێك دووبارە ئەکەینەوە کە کۆمپانیای گواستنەوەی پەترولی وڵاتە بێگانەکان تێ‌ی‌بگەن .. ئەو گوێزەرەوانەی لە دوورگەی - خارك - نزیك بنەوە بە چەکی ئاسمانی عیراقی‌و هەموو شتوومەکێکی‌تر مان کە دژی نیشانە دەریای‌یەکان بەکاردەهێنرێن لێیان دەدرێ‌و ئەودەمە کومپانی‌یە جیهانی‌یەکانی گواستنەوەی پەترۆڵ کە کاریان لەگەڵ ئێراندا بۆ گواستنەوەی پەترۆڵ لە ددوورگەی - خارك - دا هەیە ئەگەر هاتوو پاپۆڕەکانیان‌و گوێزەرەوە پەترۆڵی‌یەکانیان لە دوورگەی - خارك - نزیك‌بنەوە ئەبێ سەرزەنشتی خۆیان بکەن .

ئێمە لەوەوبەر نەمانئەویست لە ناوخۆی ئێراندا لە زۆر شوێن بدەین کە لەوانەش هەندێکی جێگەی پەترۆڵن .. خۆمان دوورئەخستەوە لەوەی کە لەسەر لێدانیان سووربین بەهیوای ئەوەی کە ئاشتی هەل بۆ ئێرانی‌یەکان زۆرئەکات بۆ ئەوەی کە خۆیان چۆنیان ئەوێ رێگای ژیانی راستەقینەی خۆیان بکرن .. بەلام ئەگەر حکومەتی ئێران لەسەر کەللەرەقی خۆی رۆشت لە شوێنەکانی تر زیاتر ئەو شوێنە بەکەڵك‌و فەردارانە ئەبنە نیشانەی ئەو جێگەیەی کە هێزی ئاسمانیمان‌و شتومەکی ترمانی لەو مەیدانەدا رووی تێ‌ئەکەن - ئەویش دوورگەی - خارك - ئەبێت‌و جێگە پەترۆڵی‌یەکان‌و گوێزەرەوەکانی پەترۆڵن کە لە کەناری‌یەوە ئەوەستن یاخود پەترۆڵی لێ‌ئەگوێزنەوە هی هەر لایەك بێ فڕۆکەکانی عیراق لێیان ئەدەن .

ئامۆژگاری ئەوەتان ناکەم ئازاو دلێربن .. چونکە ئێوە ئازاو دلێرن .. بەلام ئامۆژگاری دان بەخۆداگرتنتان ئەکەم چونکە دان‌بەخۆدا گرتن بەشێکی بنەڕەتی‌یە لەوان ئەکار ئەگەر پێویستی بە مەترسی کاری نەبوو مەترسی کاری پێویست نیە چونکە ئێوە لای ئێمەو .. لای عیراق هەڵگرانی ئاڵا بەرزە شەکاوەکەی خۆشەویستن‌و هەریەکەتان لامان بەهیچ نرخێ بەراورد ناکرێ تەنیا ئەو نرخە بەرزانە نەبێ کە ئێوە لەبنەڕەتدا شەڕیان لەپێناودا دەکەن‌و قوربانیان بۆ دەدەن .

ئامۆژگاری خاڵێکی‌ترتان دەکەم دەبی بەڵێن بەوانە بدەن کە وەك ئێوە نین‌و بەم‌گیانە دلێرو ئازایەتی‌یەو بەنرخەکانیان پەروەردەیان بکەن ئەو نرخانەی کە گەیاندنی‌یە ئەم‌پایە پاڵەوانێتی‌و ئازایەتی‌یە .. ئەو نرخانەی کە باوەڕتان پێ‌هێناو کە واتەکانی نیشتمانی‌و شەرەفمەندی‌و دلێری‌و قوربانی‌دانی لەدەروونتاندا قوڵ‌کردەوەو لەکۆتایشدا هەر ئەوە ئەبێ پشت بەخوا بەیداخەکەتان بەرزبێ‌و گەلەکەتان بە خۆشەویستی‌و سەربەرزی‌و زەوی‌یەکەتان بە پارێزراوی‌و هەڵبژاردنتان بە ئاگالێ‌بوویی‌و دوارۆژتان بە رووناکی ئەمێنێتەوەو.. داوای سەرکەوتن‌و عزتان بۆ ئەکەم‌و خواتان لەگەڵ ئەمەش دەقی مەرسومی جەمهوریەکەیە کە تایبەتە بە پێشکەش کردنی نۆتی ئازایەتی بە ژمارەیەك لە جەنگاوەرە دلێرەکانمان .

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

مەرسومی جەمهوری

بەرامبەر بەو هەڵوێستە پاڵەوانی‌و ئازایاتی‌یە سەرکەوتووانەی کە ئەم جەنگاوەرانەی خوارەوە بۆ پاراستنی شەرەف‌و کەرامەت‌و عیزەتی نەتەوە دژی فارسی رەگەزپەرستی دوژمن نوویاندوویانەو بە پێ‌ی ئەحکامەکانی بەندی دوو سێ‌ی قانوونی نۆتی ئازایەتی ژمارە (١٤)ی سالی ١٩٨١ بریاری ئەمەی خوارەوەماندا ..

بەخشینی نۆتی ئازایەتی بەم جەنگەوەرانەی خوارەوە ..

- رائدی فڕۆکەوان - مؤيد فاضل سلطان
- رائدی فڕۆکەوان - ياسين محسن علي
- رائد - رياض بشير بني
- نقیب - حميد بديوي حسن
- نقیبی دەریایی - علي لعيبي معطل
- ملازمی یەکەم فڕۆکەوان - خالد مزري ايدام
- نائب ضابط - حسين جعفر كاظم
- نائب ضابط - عباس علوان عبد

راپەڕاندنی ئەم مەرسومە ئەکەوێتە ئەستۆی وەزیری بەرگری

صدام حسین

سەرەك کۆمار

لەکاتی بەخشینی نۆتی ئازایەکاندا بەرێز خالد عبدالمنعم رشید سەرەکی دیوانی سەرەکایەتی کۆماری‌و رازگری گشتی نهێنی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەوەکالەت‌و فەریق ئەوەل روکن سەرەکی ئەرکانی سووپاو هەندێ لەسەرکردە گەورەکانی سووپا ئامادەبوون .

هەروەها ئەو جەنگاوەرە ئازایانەی کە شەرەفی بەخشندەکانی بەرێز مهیب روکن صدام حسین سەرەکی گشتی هێزەچەکدارەکان‌و سەرکردایەتیان پێ بەخشرا ئەویش کە نۆتی ئازایەتی‌و بوو لەگەڵ ئەوەی لە خزمەتدا پێش بخرین سەبارەت بەو کارە جەنگی‌یە سەرکەوتوانەیان بوو دژی نیشانەکانی ئێرانی دوژمن‌و تێکشکاندنی شوێنی دەریاییان بوو .

بەبۆنەی گوللە باران کردنی سێ کیژۆڵەی کوردەوە لە مەریوان

شاری‌مەریوان شارێکی خنجیلانەی کوردستانی ئێرانە کە لەدەمێکەوە زۆر بەئارامی لەباوەشی دەریاچە ڕونو ساردو شیرینەکەی زرێبارا سەری‌نابوبەسەر جەنگەڵە پڕو سەوزەکانی داوێنی شاخی قەلەبەردو شاخەبەرزەکانی پشت سەری ، وەزۆربەئاسودە ئەژیا ، شاری مەریوان مەرکەزی قەزای ناوچەی هەورامانو مەریوانو کۆماسیو کەڵاتەرزانو سەرشیوە وە ناوەندێکی پڕپیتو بەرەکەتە ، دەشتو کشتگەکانی زۆر نەختو بەپێزو حاصل‌خێزن ، سەرچاوەو کانیاو لەدەشتەکانو لەشیوەکانیا بەرەوزەویەکان وان‌لەجموجوڵا ، جەنگەڵەکانی ڕوەو ئاسمانی‌شین هەڵکشاون وەباخە پڕلەبەرهەمەکانی هەورامان کڕنوشیان بردوە بۆپەروەردگار وەلەژێر باری بەرو بەرهەما چەماونەتەوە ، مزگەوتەکانی ناوچەکە پڕلەنوێژکەر ، مەکتەبو خوێندن‌گەکان جێگەی یەکێکی کەی تیانابێتەوە ، بازاڕ بەهەزاروێنە ڕازاوەتەوە پێکەنینوبزە لەسەر لێوی‌خەڵك نابڕێت ، دەشتەکان پڕیە لەتراکتۆر ، بنارەکانی دەنگی جوتو دەنگی گێرەی لە چوارفەصلەی‌ساڵا لێ نابڕێت ، ئاژاڵ‌داریو مەڕوماڵاتی سەرشیوو هەورامان لەهەموی ئێرانا دەنگی داوەتەوە ، جادەی ئوتومبیل لەکرماشانو پاوەو نەوسودەوە بەهەورامانا تێ‌ئەپەڕێتو دێت‌بۆمەریوان ، وەلەوێوە ئەڕواتەوە بۆسنەو سەقزوبانە وباشماخ ، ئێزگەی ڕادیوی تایبەتی خۆی هەیە بڕێ‌جار لەگۆشەی دەریاچەکەدا یان لەداوێنی شاخەکانی هەورامانو سەرشیوو کەڵاتەرزانا گوێت لەتەقەی تفەنگی ڕاوچی‌یەکان ئەبو ، تەقەیێك کەدڵی شادئەکردوەو زاخاوی گوێی ئەداو کەڵکەڵەی شکاری ئەخستە سەری ئاشیو کۆنەڕاوچی‌یەکانێش ،

بەڵێ ، چەن‌ساڵێك لەمەوپێش شاری مەریوانو هەموی ناوچەکانی دەوروبەری لە ئاواژیانێکا ڕایان ئەبوارد ، بەلام چونکو ئەم ناوچەیە ناوچەیێکی سنووری‌یە ، دیارە لەهەموشوێنێ زیاتر ڕوداوەکانی کوردوستانی هاوسێ‌یان ، کوردوستانی عیراق کاریان تێ‌دەکات ، بەتایبەت پاش‌بەیانی یانزەی ئازاری ١٩٧٠ کە بەجۆری کاری کردەسەر خەڵکی ئەم‌مەڵبەندەو خەڵکی هەموی کوردستانی ئێران کەئەوانیش دەس‌بەکاربن بۆ وەدەست‌هێنانی مافە نەتەوایەتیەکانیان ، هیچ‌نەبێ مافەکانی زانیاری ، واتە لای‌کەمی بزانن بەزوانەکەی‌خۆیان بنوسنو بخوێننەوە ، ئایاڕەوایە کە گەلێك لەم‌بەرولەوبەری شیوێکو جۆگایێکی ئاوا ، یان لەم‌دیو لەودیوی شاخێکا بن ، ئەویان دەستی بکاتە هەمو مافێکی نەتەوایەتیوزانیاری خۆیو ئەمیان نەتوانێ بەکوردی ناوی خۆی بنوسێ ؟ ،

جا بەیانی ١١ ئازاری عیراق پاڵی‌پێوەنانو دڵ‌گەرمی‌کردن بۆئەوەی کە ئەوانیش تێ‌کۆشن بۆ بەدەس‌هێنانی مافەکانیان ، زۆر ئاشکرابە کەڕژیمی شاهەنشاهی ئێرانیش ناوی دێوو درنجت لابردابێ بەلام ناوی مافی نەتەوایەتی کوردت لا نەبردابێ ، تەنانەت کوردێك هەرچەن کە بلیمەتیش بوابێ هەرگیز مافی ئەوەی نەبو کەببێتە وەزیر یان بکاتە پایەیێکی بەرزی سوپایی ، مەگەر لە مەزهەبو ئاینی خۆیان دەسیان هەڵگرتابێ ، ئەوەش لەجارودوجار تێ‌نەپەڕیوە ، وە ئێستەش لەڕژیمی ئاخوندنیشا هەروایە وەتاوەکو ئێستە هیچ کوردێك هیچ سپاردەیێکی گرنگی نەدراوەتێ ، !! بەڵێ هەروەکو وتمان ڕۆڵەکانی مەریوانیش هەروەکو هەمو کوردەکانی تری ئێران چاویان بڕیبوە کوردوستانی عیراق وە دەسیان‌کردە خەبات ، بەم چەشنە چەن‌ڕۆڵەیێکی هەورامانو مەریوانیش کرانە زیندانی شاوە . کرانە لای براکانی بانەو سەردەشتو مەهابادو سەقزو سنەو کرماشانیان ، ماوەیێکی نەبرد کە گەلی‌ئێران هەموی تێکڕا لەدژی ڕژیمی شاهەنشایی ڕاپەڕین ، دیارە کە کوردەکانیش تێکڕا وە شاری مەریوانیش لەگەڵ‌ئەوانا بەگەرمی لاینگری یان کرد لەوڕاپەڕینە ، بەلام دیارە کە لاینگری‌یەکەیان لەپێناوی بەدەس هێنانی مافەکانی گەلی کوردابو ، ئەوەش بەهۆی بەڵێنێکەوەبو کەخومەینی لەپاریسا دابوی وەهەموی جیهان بیستبویو زانیبوی ، خومەینی بەڵێنی‌دابو ئەومافەی کەئەو ئەیدات زیاتریشە لەوەی کە کوردەکان ئەیانەوێت ، ئەمەش بەوبۆنەوەیە گوایا ئەومافانەی کە ئیسلام ئەیدات بە هەموی‌گەلان ، زۆر زیاترە لە مافەکانی‌تر ، بەم جۆرە چەشتەی بەدەس‌هێنانی مافی نەتەوایەتی ، کوردەکانی ئێرانی خستە داوی ڕژیمی خومەینی‌یەوە ، جا شاری مەریوانیش هەروەکو هەموی ئێران گیرۆدەی دەستی ڕژیمی خومەینی بو ، ئەم ڕژیمە نالەبارە هەر لەسەرەتای دامەزرانیا هەوڵی‌دا بۆئەوەی دەس‌بکێشێتە ناو کوردوستانی ئێرانەوە وە هەروەکو ، واگۆنێکی شەمەندەفەر بەبێ چەنوچۆن بیبەستێ بەمکینەکەی خۆیەوە بەچەشنێك کەنەتوانن سەرەموێێك لەوڕێگایە لابدەن کە خومەینی ئەیەوێت وەدواکەوتوو شوێن کەوتوێکی بێ ئیرادەو ناتەوان‌بن ، کاتێ گەل ئەمەی زانی کەوتەخۆی وەئارامی لێ‌هەڵگیرا ، وەدەستی‌کردە خەبات ، لەولاشەوە ڕژیمی ئاخوندی دەستی‌کردە پیلان‌گێڕان ، کە

بڕوانە ل : ٧

بۆ دیداری دووەمی چیرۆکی کوردی لە هەولێر

بە بۆنەی دیداری دووەمی چیرۆکی کوردی‌یەوە پێ‌خۆشحالم گەرمترین سلاوتان پێشکەش بکەم‌و جوانترین پیرۆزباییتان لێ‌بکەم .. هیوام‌وایە کۆششی دلسۆزانەتان بۆ خزمەتی وشەی کوردیمان هەمیشە سەرکەوتوو برەوداربێ .

لەم رۆژانەدا کە عیراقی خۆشەویستمان دووچاری دڕندەترین هێرشی کۆنەپەرستانەی رژێمی بەکرێ‌گیراوی ئێرانو دەستەودایەرەکانی بووە ئاواتەخوازم دیداری ئەم‌جارەتان ئەنجامی چاك‌و سوودمەند بۆ دوارۆژی چیرۆکی کوردی بهێنێتەدی‌و سوو پاس .

مصلح مصطفى جەلالی
بەرێوەبەری گشتی دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی

لەبەر رووناکی رووداوەکاندا

هەڵوێستی سەربەخۆی عێراق مەزنت

یەکێك لەهەرە هۆدیارەکانی قین‌بوونەوەی هێزە چاوچنۆك‌و دوژمنایەتیکاران لەئیمپریالی‌و داردەستەکانی بەرامبەر بەعیراق‌و شۆڕش‌و کاروان‌و سەرکردایەتی عیراق ، ئەو رێبازە سەربەخۆیی خوازەیە کاروانی عیراق لە ١٧-٣٠ تەموزی پیرۆزەوە دەیچەسپێنێ‌و لەسەری دەروات ، بێگومان ، (بەدرێژایی ساڵانی بەرلە- شۆڕش عیراق ، وڵاتێکی ئاسانی خۆربوو بۆ ئەو هێزانەی چاویان تێ‌بری‌بوو، بەلام کەشۆڕش بەرپابوو ، عیراق هەستایە سەرپێ ، بۆئەوەی بەرسەربەرزی بڕوات ، متمانە لەسەر توانای خۆی‌و باوەڕبوون بەهێزی لەبن‌نەهاتووی گەلەکەی ... هەرلەم رێبازەوە ، عیراق چالاکانە دەوری راستەقینەی خۆی لەبزوتنەوەی وڵاتانی لایەندا گێراوەو دەیگێڕێ‌و ، بێگومان ، ئەمە ، قینی ئەوهێزانە هەڵدەشێنێ کەدەیانەوێ عیراق هەرداردەست‌و خواردنێکی ئاسان‌بێ لەبەردەستیاندا . بۆیە ، پیلان دوای پیلان لەدژی کاروانە سەرفرازەکەی دەگێرن ، بۆیە کوسپ دەخەنە رێگای بەمەبەستی خەریك‌کردنی بەکێشەی لابەلاییەوە ، دوا ئەڵقەی سەربەستی‌و سەربەرزی وڵاتەکەمان ، ئەوەی لەم شەڕەدا سەرنج رادەکێشێ ، چەند هێزێکی جیاواز لەیەکتری گەلەکۆمەکی لەعیراق دەکەن لەماوەی یارمەتی‌دانی رژێمی خومەینی جادوو گەرەوە : زایونیەکان ، حافظ ئەسەدی بێ ئابرۆ ، قەزافی شێت‌و بەرەلا ،

بڕوانە ل : ٧

بەرەو رووناکی

بەعس‌و فەلەستین

بەعس‌و فەلەستین ...

ئاشکرایەو هەروەك هەموو دەیزانین .. فەلەستین- ئامانجی سەرەکی‌ی پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستە لە یەکەم رۆژی لەدایك بوونیەوە .. واتە لە کۆنگرەی یەکەمی‌دا لە ٧ی نیسانی ١٩٤٧ .

هەڤال میشیل عفلق سەرۆکی دامەزرێنەر وتارێکی پێشکەش کردووەو تیایا دەڵێ (چاوەڕوانی موعجزە مەکەن ، فەلەستین ، حوکومەتەکان رزگاری ناکات .. فەلەستین تەنها بە چەك رزگار دەکرێت) ..

ئەم قسانە هەروەك بۆمان دەرکەوتو راستیەکی ئاشکرایە .. هەتا ئەمرۆ.. واتە ماوەی زیاتر لە سی ساڵ دەبینین چەندین هەوڵ دراوە چەندین هەوڵ چەندین کۆبوونەوە هتد ...

دەبینین هیچ بەهیچ نەکرا... دوژمنی زایونیزم رۆژ بە رۆژ سنوری خۆی فراوانتر دەکات‌و عەرەبەکانی ئەو ناوچانەش دەچەوسێنێتەوەو بێ ئەوەی گوێ بداتە یاسای دەوڵەتان‌و بێ ئەوەی بیربکاتەوە لە مەترسی‌ی دەوڵەتە عەرەبەکان ...

پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست هەر لەو رۆژەوە کە دامەزرێترا گەلێ قوربانی‌ی پیشکەش کردووە .. لەپێناوی خاکی پیرۆزی فەلەستیندا ئەندامانی حیزب بە خوێنی خۆیان ئەو خاکەیان ئاو داوە..بەتایبەتی لە ساڵی ١٩٤٨دا..لە ساڵانی تری تەنگانەش‌دا هەڤالە دلێرەکانمان بەکەم کەس بوونە کە سنگی خۆیان ناوەتە بەر گوللەی دوژمنان‌و

بڕوانە ل : ٧

باسکردنی راپەڕاندنی پرۆژەی خزمەتگوزاری لە سلێمانی

بەرێز جعفر عبدالكريم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی کۆبوونەوەیەکی فراوانی بە سەرەکی بەرێوەبەرایەتی‌یە خزمەت گوزاری‌یەکان‌و قائمقامەکانی قەزاکان لە پارێزگەکەدا کردوو باسی پلەی ئەو خزمەت گوزاری‌یەی کرد کە دەزگای بەرێوەبەرێتی‌یەکان بۆ هاووڵاتیان هەیانەو چۆن ئەبێ پێشبخرێ .

بەرێز پارێزگار لە کۆبوونەوەکەدا باسی مەزداکانی سەرکەوتنەکانی هێزە چەکدارەکانمانی بەسەرەکایەتی بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین دژی دەستدرێژی فارسی رەگەزپەرست وەدی ئەهێنن هەروەها باسی مەوداکانی قۆناغی خەباتی ئێستای کرد کە وڵاتەکەمانی پێدا تێدەپەرێ‌و لەگەڵ بەرپرسیاری جەماوەر بەرامبەر بە پتەوکردنی جەنگ‌و پەرەپێدانی سەرکەوتنەکان .

هەروەها مەودای بڕیارەکانی بەخشینی شی‌کردەوەکە بەرێز سەرەکی فەرماندە صدام حسین لە بەیەك گەیشتنیا بە پیاوانی ئاینی بەرێز دەرخستن‌و ئەمەو دووبارە باسی ئەو بڕیارانەی کرد کە بۆ قوڵ‌بوونەوەو پتەوکردنی یەکێتی نیشتمانی‌و بیناکردنی عیراقێکی نوێ کەڵکیان هەیە .

لە کۆبوونەوەکەدا بڕیاری ئەوە درا بۆ وریاکردنەوەی جەماوەر لە مەڵبەندی بەرێوەبەرایەتی‌یەکان‌و گوندە هاو چەرخەکان‌و دیهاتەکاندا بۆ شی‌کردنەوەو روون‌کردنەوەی مەوداکانی ناوەڕۆکەکانی بڕیارەکانی بەخشین بگیرێ . هەروەها باسی ناوخۆی شارەکان‌و شارۆچکەو

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

ئازاری عەشقی ئەدیب

مستەفا سالح كەریم

پەیكەرتاشێك كە پە پەنجە ڕەنگینەكانی پەیكەرێك تەواو ئەكات ، چەند سەرنجی ئەداو بە دیاریەوە ئەوەستێ ، هەندێ جاریش دەستكاریەكی ئەكات یان دەستێكی كەی پێدا ئەهێنێ ئەمجا وەك عاشقێكی شەیدا دواجار چاوی لێ ئەبڕێ و هەناسەیەكی شادمانی هەڵئەكێشێ ، هەر حوبەر هەندێكی رەسەن كە وەك مۆمی داگیرساو بە دیار بەرهەمەكەیەوە دەتوێتەوە تا بەو شێوەیەی لێی دوایی بە ئازارەوە بۆ هونەرەكەی دەسووتێ .

(مالارمیە) شاعیری مەزنی هەرە بەناوبانگی فەرەنسا (٣٠) سالی تەواو خەریكی قەسیدەیەك بوو ، تا بە تەواوی لێی قایل نەبوو بلاوی نەكردەوە . لە پەیامە ئاسمانیە پیرۆزەكانا ناوی ئافرەتێكی شۆخی جوان هێنراوە كە پە (سالومی) ناسراوە ، ئەم ئافرەتە بە سەماو خۆنواندن بە جوانیەكەی بە عیشوەو ناز توانی (هیرود) لە خشتە ببات ، داوای لێ بكات سەری (یوحەنای مەعمەدان) ببڕێ و لەسەر سینیەك پێشكەش بەسالومی (بێچوەعەیار) بكات .

(مالارمیە) ی شاعیر وەك زێرنگەرێكی [illegible] ئەم داستانەی كرد بە شیعر، ٣٠ سالی پێوەی خەریك بوو ، تالوكۆڕی بە وشەكان دەكردو بە دوای جوانترین و پاراوترین و تازەترین وشەدا دەگەڕا بەلام بە تاسەو پەرۆشەوە بۆ لای خۆشەویستەكەی دەگەرایەوە ، بۆ لای شیعرەكەی كە دلۆپ دلۆپ خوێنی دلی دەرژاندە سەر ، وشەكانی دەگوشی و گولاوەكەی وەردەگرت تا بووژو بەرامەی بە گشتی لایەكدا بلاوبێتەوە ، بە دوای الهامدا نەدەگەڕا پشتی بە هەستو چێژو زانی شاعیرانەی خۆی دەبەست ، ئەم شاكارەی ناونا (هیرودیاد) پێش تەداربوو نامەیەكی بۆ (كازالیس)ی هاوڕێی نووسی دلێ : " بەترسەوە دەستم پە (هیرودیاد) كرد بەلام ئێستا دەمەوێ زمانێك بخولقێنم لە بەرزو بالای شیعری نوێدا خۆی بنوێنێ مەبەسیشی وێنەگرتن نیە بەلكو ئەو كارەی بەجێ دەهێلێ . وەك كیمیاكەرێ چۆن لە موختەبەرەكەیدا بە دیار تاقیكردنەوەكانیەوە شەوونخونی ئەكێشێ ئەوا شەوو رۆژی پێك گەیاند تا شیعرێكی جوانی پێشكەش بە لەوەی سەردەمی خۆیو دوارۆژی كرد وەناوبانگی لە ئاسمانی دەوروشاوەكانی مێژوودی ئەدەبدا بە زێر نووسرا .

مەبەسم لەم نووسینە ئەوە نیە كە هەمو ئەدیبێ وەك مالارمیە یكاتو هەمو تەمەنی خۆی ئەگەل بەرهەمێكدا بەسەر بەرێ ، بەلام مەبەسم ئەوەیە هیچ نەبێ پەلە نەكرێ ، چونكە پەلەكردن لە بەرهەمو بلاوكردنەوەیدا زۆرجار زیانی لە سوودی زیاترە ، من لەم حەقیقەتە لە تاقیكردنەوەی تایبەتیەوە دەلێم .

هونەرمەند ، ئەدیب چەند ئەفەندیان درێژتر بێ و هەناسە بەكێشتر بێ ، چەند بە نووسین و بەرهەمەكانیانا بچنەوە زیاتر سەركەوتوو دەبن ، هەرجارەی لەوانەیە وشەیەك یان رستەیەكی لێ بەگۆڕن ، هەندێ جار ئەگەرەوە بژاری رستەی زیادەی لێ فرێ ئەدەن ، ئەم هێمن و لەسەرخۆییەشی رەك بژاركردنی ناو گولەباخ وایە .

خۆزگە نووسەرە لاوەكانمان هەندێك ئەمەیان پەیڕەو بكردایە زۆر بێو بۆر هەرگیز ناچێتە لایەرەی سەركەوتنەوە ، بۆ نموونە شاعیری هاوچەرخی كورد مامۆستا (ئەحمەد هەردی) خوێنەرانی كورد تەنیا بەو چەند شیعرەی (رازی تەنیایی) یەوە دەیناسن ، كە هەر شیعرێكیان لە خۆیا دیوانێكە، هەردی بەو شیعرانەو چەند شیعرێكی سیاسی تریەوە لەدلی هەموو خوێنەرێكی كوردا یە . بەلام شاعیری وەهایش هەیە (هەردە) شیعری [illegible] كەم كەسێكیش ناوی لێ [illegible] دادەنەوە .

با كەم بێ بوخت بێ ، با لە بلاوكردنەوەشا پەلە نەكرێ ، تا بە تەواوی شەو بەرهەمە وەك خەلەە ئەمام بێ ئەگاو خۆی دادەڕێژێ .

* بۆ (مالارمیە) سوودم لە كتێبی ([illegible] الادب العالمي) د. بدیع [illegible] وەرگرتووە .

ڕووكردنەوەیەكی پێویست

رەزا سەیدگول بەرزنجی

لە گۆڤاری نۆتۆنۆمی ژمارە ١ : ٢ سالی ١٩٨٢دا باسێكی كاك (نزار جرجیس) لە بەشە عەرەبییەكەیدا بلاو كرابوو، كەلەژێر ناوی (تطور الطباعة في اربيل)دا بوو ، كە باسی پەیدابوونی چاپخانەو هاتنی بۆ عێراق .. پێش‌كەوتنی چاپخانەی كردووە . .. هتد تا باس دەكاتە مەبەستی نووسەر كە (تطور الطباعة في اربيل)ەو باسی چاپخانەكانی شاری هەولێر دەكات لەهاتنە چاپخانەی (زاری كرمانجی) كە ئیمڕۆ چاپخانەی كوردستانەوە چاپخانەی شارەوانی هەولێر ئینجا چاپخانەی (صلاح‌الدين) .

ئەوەی منیش مەبەستمە چاپخانەی (صلاح‌الدين) ە چونكە بەڕای من كاك نزار نەیتوانیوە بەو سێ چوار دێرە باسی چاپخانەی (صلاح الدين) بكات . . مافی خۆی نەداوەتێ و . . تووشی هەندێ هاتووە هێزەكەشی بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە كە نووسەر سەری نەداوە لە چاپخانەی ناو براودا .. ئەوەندەی كە لە سەرچێی نووسیوە لە دەمی كەسێكی تری وەرگرتووە تەك خاوەن چاپخانەكە ، ئەمە لە لایێك لە لایەكی تریشەوە وا پێدەچێ كە نووسەر تووشی بێزارییەك و تەنگە ئەفەسییەكی نووسینی بووبێ [illegible] كۆتایی بە باسەكەی هێناوە ئەگینا دەیتوانی كەمێكی تریش خۆی ماندوو بكردایەو باسەكە پووختەتر دەبوو و تووشی ئەم كەم و كوڕی [illegible] نەدەهات . ئینجا بۆ ئەوەی خوێنەوارانی باشتر [illegible] ئەبێ كە لەسەر چاپخانەی (صلاح الدين) نووسراوە، بەیتا بەیتا عەرەبییەكەی كاك نزار دەنووسمەوەو راستی شتەكە پیشان دەدەم .. بەوەبەستەی بێتە تەواوكەری باسەكەی نووسەر .

نووسەر لە گۆڤاری نۆتۆنۆمیدا دنوویەتی (تأسست هذه المطبعة عام ١٩٦٣ في اربيل). راستییەكەشی سالی ١٩٦٣ سالی ناو گۆڕینی چاپخانەكەیە نەك دامەزراندنی چونكە دامەزراندنی دەگەڕێتەوە بۆ سالی ١٩٦١ كە ئەوسا ناوی (مطبعة الحدباء الحديثة) بووە تا سالی ١٩٦٣ كە ناوەكەی گۆڕاوە بۆ (صلاح الدين). دوای ئەمە دەلێ (وصاحبها انور حقي) راستییەكەشی خاوەنەكەی لە سالی ١٩٦٣ەوە تا ئێستا (انور ابراهيم احمد)ەو لە سالانی ٩٥٩ – ٩٦٠ تا ئێستا خەریكی چاپخانەو چاپخانەكارییەوە بۆ زیاتریش روونكردنەوە لە سەردەمی (مطبعة الحدباء الحديثة)ە كارگێڕبووە لەوە پاش بووەتە خاوەن چاپخانەكە . لە پاشاندا نووسیویەتی (وتعتبر هذه المطبعة تجارية ذات امكانات محدودة جدا ولا تخرج عن نطاق طبع النشرات والاوراق الرسمية البسيطة وكارتات المناسبات) . منیش دەلێم داستە بەلام تا رادەیەك جونكە هیچ چابخانەیەك نییە سیفەتی تجاری نەبێ ئەمەش لەبەر گوزەران و پێویستی ژیانە..وەدەربارەی چاپكردن لە چابخانەی ناوبراودا نووسەر بێ ئاگایە لەو شتانەی كە لەوێ چاپكراون ، یاخود نەی ویستووە ناویان بەرێ ، جونكە لە پال ئەو شتانەی باسی كردوون شتی تریشی چاپ كردووە وەك : ـ

بلاوكراوەیەك بو (اعدادية اربيل) سالی ١٩٦١ ، وەلە سالی ١٩٦٣دا ژمارەیەك لە (جريدة بلدية اربيل) كە ئەدەبی هەفتانە بووە نزیكەی (٥٠٠) دانەی چاپكردووە كە بە زمانی كوردی و عەرەبیش بووە . ئینجا با بێینە سەر سالی ١٩٧٨ كە ئەو سالەم ناولێناوە سالی چابخانەی صلاح الدين لەبەر ئەوەی گەلێ كتێبی ئەدیبانی هەولێری بە چاپ‌گەیاند بە تازەترین پیت كە هەر بۆ ئەو مەبەستەی كرین وەخواستیشی ئەوە بوو بەردەوام بێ لەسەر ئەم رێیە بەلام نەبوونی كرێكارو هەندێ هۆی تر بووە هۆی وەستان تا داهاتوویەكی نزیك . وەكتێبەكانیشی ئەمانەن كە بە هیچ جۆرێ نیشارەتی نەداوە یەكەم كتێبی (داستان و گۆرانی لە فولكلوری كوردیدا) نووسینی عومەر شێخەلا دەشتەكی .. ژمارەی چاپكردنی ١٥٠٠ دانە بەرگەكەشی بە چوار دەنگی رێك و پێك لە هەمان چابخانەدا چاپ‌كراوە . كتێبی دووەم هۆنراوەیە لە ژێر ناوی (شەوارە)دایەو لە نووسینی محسن ئاوارەیە ژمارەی چاپاكردنیشی ٢٠٠٠ دانەیە بەرگەكەشی بە دوو رەنگ لە هەمان چابخانە چاپ كراوە . سێیەم كتێبی (دارستانی ئەو بنارە)یە ـ هۆنراوە ـ ژمارەی چاپ‌كردنی ٢٠٠٠ دانە یە . كتێبی چوارەمیش (خۆرباران) كە ٢٠٠٠ دانەی لێ چاپكردووە . وەلە سێ چوار وشەی دواییدا دەلێ (وهي قد انشأت اصلا لهذه الاغراض) منیش دەلێم ئەمەیان هیچ مەرج نییە جونكە زۆر شت هەیە لە بنەڕەتەوە شتێكەو دەسەلاتێكە ئەنجامیش شتێكی ترە وە ئەم چەند دێڕەی پێش‌كەشم كرد پێچەوانەی ئەو نیوە دێڕەی دوایی بەیان دەكات..شتێكی تریش هەیە پێویستە بیلێم.. هەر خەریكە دەگۆڕێ و دبێتە شتێكی دروست و بوختە. پێش ئەوەی كۆتایی بێنم پێویستە بزانن لە سالی ١٩٦٧وە لە چابخانەی صلاح‌الدين مەكینەی چاپی هایلد لبرج لەگەل هەمو پێویستییەكانی تر گرم و هۆڕیان دێ .

هیوادارم كاكی نووسەر قسەكانم بە سنگێكی فراوان وەرگرێ و خزمەنیش هەر بۆ یەك شتە .

هاوسەری شەهیدەكە

شیعری : س،ع

لە منالییەوە ، عاشقی بووم
رەوشتی بەرزی مرۆڤایەتیم لێ‌بینی
هەلم بژارد ..
كردم بە هاوبەشی ژیانی پاشەڕۆژم ..
رۆژێكیان پێی ووتم :
– تۆم خۆش دەوێ .. بەلام
من عاشقی ئەم ولاتەم
خۆشەویستیم
بۆ تۆو بۆ نیشتمان
ئاسمانێكی والاو روونە

• × •

من سەربەرزم
ئەی چۆن شانازی نەكەم
بەو كەسەی بەرەنگاری مەرگ بوو
تا سەری كەس و خۆشەویستان
بەرز بكاتەوە ..
راسپاردەیەكی هەیەو رایسپاردووم :
– باكوڕەكەی رێگەی من بگرێتە بەر ...
دلدارەكەم
كوڕی تۆ ، راسپاردەیەكە و لە ئەستۆی منایە
ئەیكەم بەو كوڕەی
رو بەرووی هەموو گێژەنێك بێتەوە .. !

حەیرانۆك

حەیران تێت گەلێكێت تیاری
رەنیێت بەفری ژێ تێنە خاری
ئەز گوری ئەوێ گیەكێ ب بم
یا كو لسەر كالكا گەماری

• × •

ئەفرازی ب ركێ
دستكێت مەتالێ
لسەر ملا دگەركن
خودا تێت یا ركێت كچك
ئەفرازی لبەر سفكن

• × •

لەفرازی بناڤن
رستكێت مەرجانا
نیف ـ نیف درافن
بێت كوركا دباری نە
بێت كچكا سلافن

• × •

باكێ ئیغارابێ هینە
خۆیێ برینا ناگریت خوینە
بێتە سەر برینا با ركێت كچینە

ئازین عبدالحمید

ئەنتونیو بوێرو بابێخو

شانۆگەریی دكتۆر پالمی

نووسینی : فؤاد عبدالرحمن

بێگومان ئەوەندەی مەسەلەی دەرهێنانێكی شانۆیی لێپرسینەوەیەكی گەورەو كارێكی گرانە ، ئەوەندەش مەسەلەی هەلبژاردنی دەقێكی شانۆیی بە مەبەستی دەرهێنانی و پێشكەش‌كردنی بۆ بینەران بەگرانی ئەكەوێتە سەر ئەستۆی ئەو دەرهێنەرە . چونكە دەرهێنەرەكە لە زۆر لایەنی فیكری و هونەریدا لەگەل هەلوێستی نووسەرەو، بەرامبەر بە هونەرو مێژوو و خەلكی و ئەو واقیعەی كە تیایدا دەژی دەبێ لە هەلوێستی نووسەرەكەوە نزیك بێ .

ئەمەش لە ئاستی مەبەستی هونەرمەند « جیهاد دلپاك » پامان دەگرێ بۆ هەلبژاردنی شانۆگەری «دكتۆر پالمی»و بۆ دەرهێنانی لەسەر تەختەی شانۆ ـ كە نووسەری درامی ئیسپانی « ئەنتونیو بوێرو بابیخۆ » لە سالی ١٩٦٧دا نووسیویەتی و « شێركۆ بێكەس » كردوویەتی بە كوردی ـ ئەو مەبەستەش ، بێگومان، ئاكو لە لێكۆلینەوەی شانۆگەرییەكە قوول بینەوە زیاتر بۆمان دەردەكەوێ . ئەوەی شایەنی باسە «دكتۆر پالمی » كە یەكەم تاقیكردنەوەی دەرهێنانی شانۆیی هونەرمەند «جیهاد دلپاك »ە لە ڕۆژی(٢٥/٤)ەوەو رۆژانی دوایی بینەرێكی زۆر لەسەر تەختەی شانۆی هۆلی جموجۆلی قوتابخانەكانی شاری سلێمانی بینیویانە كە لە لایەن تیپی نواندنی سلێمانییەوە پێشكەش كرا . هەلبەت بۆ یەكەم جاریشە كە بینەرانی شانۆی شاری سلێمانی لەم جۆرە تاقیكردنەوە شانۆییە ببینن كە كۆمەلێ عەناسیری هونەری مەسەلەی فیكری تیادایە تاكو ئیستا لە هیچ شانۆگەرییەكی پێشتردا لەسەر تەختەی شانۆكانی سلێمانی پێشكەش نەكرابێ . بەتایبەتی هەندێ مەسەلەی تیادایە كە شایەنی ئەوەی هەیە لێشكێكی زۆری بخرێتە سەرو جێی سەرنج و بایەخ و لێكۆلینەوە بێ بەتایبەتی لە لایەن روخنەگیران و نووسەران و هونەرمەندانەوە ـ ئەوە . لێرەدا لەبەر ئەوەی (هەیكەل)و دیسوی دەرەوەی بەسەرهاتی دراماكەمان بینیوە، شتێكی ئاسایییە ئەگەر راستەوخۆ داگەڕێینە ناو ئەو مەسەلە دەروونییی و فیكرییە قوولانەی كە دیوی ناوەوەی بەسەرهات و رووداوەكانی دراماكە هەلی گرتوون بۆ ئەوەی ئەو كەسانەی كە شانۆگەرییەكەیان بینیوە، راستەوخۆ فرمانی سەرپێیی خۆیانیان بەسەردا نەدەن و لەگەل شەخسییەتی«دكتۆر پالمی»ی شانۆگەرییەكە بكەونە شی‌كردنەوەی دەروونی پالەوانەكان و لێكۆلینەوەی بەسەرهاتەكان و بەردە لادان لە ڕووی ئەو نهێنییە گەورانەی كە بەستراون بە ژیانی مرۆڤ و كۆمەلانی ئەم سەردەمە جەنجالەمان . بەتایبەتی ئەو چەند تەوژمو لایەن و رێبازە ئەدەبی و هونەری و فەلسەفیانەی كە نووسەر زیرەكانە پێكەوە لە چوارچێوەی درامایەكدا كۆی كردوونەتەوەو ئەنجامێكی بەرزی پیا بەدی هێناوە .

سەرەكیترین لایەنی فیكری و هونەری كە «بویرۆ یا بیخۆ» لە «دكتۆر پالمی»دا سەودای لە گەلدا كردبێ، رێبازی ـ ریالیزمی نوێ ـیە، كە بووە بە تەومری ئەو لایەنانەی تر كە لەگەل لێكۆلینەوەكەماندا یەك لە دوای یەك بۆمان دەردەكەون. بێگومان مەسەلەی پێناسەكردنی ـ ریالیزمی نوێش ـ كارێكی هێندە ئاسان نیە . چونكە هەر وەك « بویرۆ یا بیخۆ » خۆی دەلێ :

« پێناسەكردنی ڕیالیزم بە ساكارانە كارێكی زۆر گرانە بەو راوەیەی كە بتوانین تیایدا باسی ڕیالیزمی ڕەمزی بكەین . لەبەر ئەوەی هەموو هونەرێك چڕكردنەوەیە ، دەبینین ڕیالیزمی ترین هونەر رەنگە لە راستیدا ببێتە ڕەمز یا خۆ نیشانە واتە مەبەستێكی ناوەرۆكانەی ناراستەوخۆ دەربارەی هەندێ عەناسیری ناو بەسەرهاتێكی واقیعیی دیاری‌كراو . »

كەواتە مەرج نیە هەمو باسكردنێكی واقیع ، باسكردنێكی ریالیزمییانە بێ . چونكە ریالیزم بە هیچ جورێك سروشتێكی فۆتۆگرافییانە ناگەیێنێ ، چ لە شانۆ و چ لە شیعر و چ لە چیرۆك و چ لە هونەری وێنەكێشاندا . هەر وەكو شاعیری ئەلمانی « گۆتە » دەلێ : « ئێمە ئەو شتانە دەردەبڕین كە پێچەوانەی واقیعن بۆ ئەوەی لێیانەوە بگەینە تیرۆكی حەقیقەت » . بەلام لە ڕووی بۆچوونی « بابیخۆ »وە دەربارەی ڕیالیزم ـ بە تایبەتی لە شانۆدا ـ ئەوە ڕادەگەیێنێ كە هیچ شتێك لە ئەدەب جیاناكرێتەوە ، هەر وەكو خۆی دەلێ : « بە هەمان یادەی باوە شیكردنەوە بۆ ڕیالیزمی راستەوخۆ پێویستە باوەش بۆ لایەنە دەروونی و خەیالییەكانیش بكەینەوە . چونكە زۆرجار تێكەلكردنی ئەم لایەنانە كارێكی درامی گەورە دەبینێ و پاش ئەوە خۆی بۆ شێوازی مەجازی گشتی دەكاتەوە منیش لە ڕاستیدا لەبەر ئەوەی عاشقی ئەم جۆرە تاقی‌كردنەوانەم بەلامەوە وایە كە ئەم دیاردەیە نیشانەی ڕووخان و نزم‌بوونەوە نیە ، بەلكو بڕە لە نیشانەی بزووتنەوەو ژیان كە ئەم سەردەمەمان باوەش بۆ هەموو ڕێبازو لایەنێكی « ئیجابی » لە ئەدەبدا دەكاتەوە » لەبەر ئەوە « بابیخۆ » چاو نەترسانە توانیوێتی لە یەك شانۆگەریدا دەست بەرێ بۆ شی‌كردنەوەی دەروونی فرۆیدی و بیری‌جوودی و ئیلتیزامی چەپڕەوی و دژایەتی چینایەتی و شێوازی درامی برشتی (داستانی)و هەندێ عەناسیری تریش وەك (ڕەمز) ، بەلام پێش هەموو شتێك گرنگترین پالەوان كە « بویرۆ بابیخۆ » لە شانۆگەرییەكەدا پیشانی بدات شەخسییەتی « دكتۆر پالمی »یە .. چونكە ئەم پالەوانە لە یەك (شوێنكاندا) سێ ـ بعدی هەیە . .

یەكەم : بعدە درامییەكەی كە وەك ئەكتەرێك دەوری دكتۆرێكی دەروونی دەبینێ و چارەسەری نەخۆشی ئەو كەسانە دەكات كە تووشی نەخۆشی دەروونی (عصابي) بوون. بە تایبەتی «دانێل» كە تووشی نەخۆشی (عەجزی جنسی) بووەو دووهەم شەخسییەتی گرنگی ناو شانۆگەرییەكەیە .

دووهەم : بعدە فیكری و فەلسەفییەكەی كە بەستراوە بە هۆشیاری نووسەرەكە خۆیەوە .

سێهەم : بعدە واقیعییەكەی كە هەندێ جار بە شێوازێكی برشتی (داستانی)و بە شێوەیەكی راستەوخۆ بەرەو ڕووی بینەر دەبێتەوە، یاخود دەوری كۆرسی شانۆی یۆنانی دەبینێ.

بێگومان مەسەلەی (عەجزی جنسی) لە ڕووی سایكۆلۆژییەوە چەند جۆرێكی تایبەتی هەیە كە هۆكەی دەگەڕێتەوە بۆ نەخۆشی دەروونی (عصابي) كە مرۆڤ تووشی دەبێ . زۆربەی ئەو مرۆڤانەش كە تووشی نەخوشی دەروونی دەبن لەناو كۆمەلێكی بورژوایی و وولاتی سەرمایەداریدا دەژین . چونكە مەسەلەی نامۆبوون بە هەموو جۆرەكانی وەك نامۆبوونی ئابووری و ئایینی و رووحی و سێكسی بە زۆری لە جیهانی سەرمایەداریدا بلاوە ئەم مەسەلەیەشی زیاتر ولیم‌ڕایخ لە نووسینەكانیدا دانی پیا ناوە كە ئەو كەسانەی (عەجزی جنسی)یان هەیە.. نەخۆشی دەروونییان هەیە ، ئەو كەسانەش كە نەخۆشی دەروونییان هەیە لە ناو كۆمەلێكی بۆرژواییدا دەژین ، واتە هۆی سەرەكی دەگەڕێتەوە بۆ دژایەتی چینایەتی . ئەم مەسەلەیەش بە لای «ولیم ڕایخ »ەوە تەنها عونسرێك نیە لەو جیهانە سەرمایەدارییە ، بەلكو جەوهەری ژیانەكەیە .

ئەو عەجزە جنسییەی كە (دانێل) تووشی بووە پەیوەیوەندییەكی گەورەی بە حالەتە سادییەكەیەوە هەیە . كە (تەمسیلی) كۆمەلێكی سەرمایەداری دەكات كە مەسەلەی سادییەت تیایدا دیاردەیەكی پێویستە بۆ مانەوەی بەرژەوەندی ئەو ڕژێمە سەرمایەدارییە . (دانێل) كە كەسێكی ناو ئەو كۆمەلەیەو بەلام كاری ئەوەیە بەرگری لە بەرژەوەندی چینی بۆرژوا دەكات . ئەو كارەش دەبێتە كارێكی سادی و دیاردەی نەخۆشی (عصابي)پیشان دەدات، هۆی (عەجزی جنسی)ـیەكەش ئەوەیە كە دەبینێ بە بەر چاوییەوە بێ تاوانەكان ئازارو سزا دەدرێن و ئەمیش ئەو حالەتە سادییانەی دەبینێ دژی ناوەوەی خۆی بەكاری دەهێنێ . ئەوەی شایەنی باسە دانێل لەگەل ئەوەی شەخسییەتێكی

بروانە ل : ٣

لە یەکێتی ئافرەتانی عێراقەوە لقی دهۆك

چالاکی بەردەوام بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی ئافرەتی کورد لە پارێزگاکەدا

لە کۆبوونەوەیەکی فراوانی نووسینگەی ئافرەتانی ناوچەی کوردستان لە هەولێر چاومان بە بەرێز خاتوو «ادیبە احمد علی» سەرۆکی یەکێتی ئافرەتانی لقی دهۆك کەوت ...

لەم لێدوانەدا بەرێزی باسی دەوری ئافرەتانی بۆ کردین لە پارێزگاکەدا لە رووی بارودۆخی ئەمڕۆمان و هوشیار کردنەوەی ئافرەتان و گەلێك لایەنی تر ... بۆیە وتی :ـ

یەکێتییەکەمان لەبەناو ئافرەتانداو گەڕانو

پارێزگای دهۆکدا ، وەك هەموو ڕێکخراوەکانی تر بەردەوامە لە جموجۆڵی و چالاکی نواندن لە پێناوی بەرزکردنەوەی ئاستی ئەمڕۆی ئافرەتی کورد ...

بۆ بەشداری کردنمان لە باروزروفی ئەمڕۆدا کە وڵاتەکەمان بە شەڕێکی دژواردا تێدەپەڕێت دژی رژێمی ئێرانی کۆنەپەرست، هەمیشە ئافرەتانمان درێغی یان نەکردووە لە بەشداری کردنی ئەم جەنگە پیرۆزەمانو بەخشینی خوێنو هاوبەشی کردن لە خولەکانی بەرگری میللیو کەرتەکانی سوپای میللی ئەمانەو بەستنی گەلێك کۆڕی هوشیارکردنەوە لە

سوڕانمان بە ناو ئافرەتە لادێیەکاندا بۆ تێگەیاندنیان دەربارەی ئەمڕۆی وڵات ..

● **تیپی مۆسیقای یەکێتی**

بەرێزی دەربارەی دامەزراندنو بەرهەمەکانی تیپی مۆسیقای یەکێتی وتی :ـ

ئەوەی ئاشکرایە کە تیپەکەمان بە پێی ڕاسپاردەی مەڵبەندی گشتی دامەزرا ، هونەرمەندی لاو «دڵشاد محمد سعید»مان هەڵبژارد بۆ ئەم مەبەستە لە ماوەیەکی زۆر کورتدا ، ئەم تیپە توانی بەشداری کاریگەرانەی خۆی بکاتو لە زۆربەی زۆری میهرەجانەکانی ناو شارو شارەکانی کوردستانو بەغدای پایتەخت بەشداری بکاتو جێگەی رەزامەندیو سەرسوڕمانی جەماوەرانو لێپرسراوان بوو بێت .. . هەر وەها بەر لە ماوەیەك کۆمەڵێك بەرهەمی گۆرانی مۆسیقایان تۆمارکرد بۆ تەلەفزیونی «تامیم» لە ئامادەکردنو ئاوازو دابەش‌ـ کردنی هونەرمەند «دڵشاد» خۆی کە ئێستاکە بوونەتە وێردی سەر زمانی هەموو لایەکمان ..

ئێمەش بەردەوامین لە هاندانو پشتگیری کردنی ئەم تیپە بە هەموو جۆرێك.. نیازیش وایە کە بەشداری لە ئاهەنگەکانی کۆنگرەی حەوتەمینو وڵاتە بێلایەنەکان کە لە بەغدا دەگیرێت بکات، بە چەند گۆرانییەکی ئۆلکلۆری کوردی ...

● **چالاکی هەمە جۆر ..**

دەربارەی چالاکی لیژنەکانی

یەکێتی خاتو (ادیبە) دەڵێ :ـ

یەکێتیمان بە هەموو هۆبەکانی‌یەوە لە مەڵبەندی پارێزگاو قەزاو ناحیەکاندا گەلێك دەورەی جۆراو جۆری کردۆتەوە ، وەك دەورەی فێرکردنی چاپکردن(طابعە)و دەرزی لێدانو لێخوڕینی ئۆتۆمۆبیلو چۆنیەتی ئیش‌کردن لە باخچەی ساوایان ...

هەر وەها رێکخستنی سەردانی بەردەوام بۆ ناو ئافرەتە لادێیەکان بە تایبەتی بۆ سەر جۆخینو دروێنە کردن کە ئافرەت لەم شوێنانەدا شان بە شانی برای پیاوی کار دەکات بۆ وەدەست‌هێنانی بەرهەمو بەرهەمکاری .. سەردانی تر بۆ بەرەکانی جەنگو پیرۆزبایی‌کردن لە سوپای نەبەزمان بە بۆنەی سەرکەوتنە مەزنەکانیان بە سەر رژێمی ئێرانی فاشستدا ... ئەمانەو گەلێك چالاکی تر .

نووسینگەی هەولێر

نووسینگەی سلێمانی

جل و بەرگی کوردی ... چ جل و بەرگی پیاوانو چ جل و بەرگی ژنان .. دیمەنێکی جوانو سەرنج‌راکێشی هەیە .. شایانی باسە ئەو گەڕۆکە ئەورووپایی‌یانەی کە لە ناوچەکانی کوردستاندا ماونەتەوە چ ژنو چ پیاو گەلێکیان جل و بەرگی کوردیان لەبەر کردووە و لەگەڵ نووسینیشدا باسی شێوەی جل و بەرگی کوردیان کردووە

گەشتێك لەگەڵ جل و بەرگی ئافرەتی کورد

بە جل و بەرگێکی جوانو رێكو پێکیان لە قەڵەم داوەو هەندێکیان لە گەڕانەوەیاندا بۆ وڵاتی خۆیان قاتێ جل و بەرگی کوردیان لەگەڵ خۆیاندا بۆ یادگار بردۆتەوە .. و لەبەریان کردووەو بەشانازی‌یەوە وێنەیان پێوەگرتووە ... شایانی باسە لەم رۆژانەدا لە بازاڕی سلێمانی‌دا چەند دووکانێکمان بەرچاو کەوت کە جل و بەرگی کوردی بەهەموو کەرەسەیەکییەوە دەفرۆشن ...

سەرەتا دیدەنی دوکانی کاك فریاد عارف رەشیدمان کردو لەگەڵیدا کەوتینە گفتوگۆ ... کاك فریاد وتی : لە ساڵی ـ ١٩٧٠ ـوە لەم دووکانەدا جل و بەرگی ژنانەی کوردی دەفرۆشمو کە دەیکڕن تەنها کوردنین بەڵکو غەیری کوردیشس دەیکڕن ... بەتایبەتی ئەو خوشکە عەرەبانەی کە لە خوارووی وڵاتەوە بۆ دیدەنی شاری سلێمانی دێن ... ئەوانە زۆر بە شانازی‌یەوە جل و بەرگی کوردیمان لێدەکڕنو لەبەری دەکەن ... هەروەها گەلێ لەو ئەورووپایی‌یانەش کە بە گەڕۆکی دیدەنی پێوەدەگەڕێن ... ئەمەشس لەبەر ئەوەی جل و بەرگی کوردیان لە لا جوانە .. سەبارەت بەوەی کە قاتێ جل و بەرگی ژنانەی کوردی چەنی تێ دەچێ ... کاك فریاد عارف وتی : قات هەیە دە دوانزە دینارو قانیشس هەیە دەوری سەد دیناری تێدەچێ و گرانی و هەرزانی قاتەکە پەیوەندی هەیە بە باشیو چرووکی قوماشەکەو چۆنیەتی دروونی جل و بەرگەکەوە ... قوماشو دروونی جل و بەرگەکە چەند باش بێ نرخەکەی گرانتر دەبێ ..

سەبارەت بە پرسیارێکیشس دەربارەی ئەوەی کە لە رۆژێکدا چەند قات جل و بەرگی ژنانەی کوردی دەفرۆشێ وتی : رۆژی وا هەیە دە قاتو رۆژی وا هەیە پێنجو رۆژی وا هەیە یەك‌قاتو رۆژی واشس هەیە هیچ نافرۆشم ... بەڵام هەرچۆنی بێ بەگشتی کڕیاری جل و بەرگی کوردی زۆرن ... بەڵام دەبێ ئەوەشم بیر نەچێ کە یەك دوو ساڵێکە کڕیاری وەکو جاران زۆرنینو لە چاوجاراندا لە کەمی داوە ...

لە وەڵامی پرسیارێکیشدا دەربارەی ئەو قوماشانەی کە بۆ جل و بەرگی کوردی دەشێن کاك فریاد عارف وتی: بەگشتی قوماشی سورمەی سادە بۆ جل و بەرگی کوردی ژنانە دەشێو جل و بەرگی کوردیش بریتی‌یە لە : کراسو کەواو سەڵتەو سوخمەو کڵاو کۆڵوانەو... هتد ... هەروەها گەلێ خشڵ ونالو والای تری لەگەڵدایە وەکو : هەیاسەو مێخەك‌بەنو لاگیرەو چەتفەو گەلێ وردەملوانکەو خشڵی تریشی کە لە زێڕو زیو دروست‌کراون ... یاخود زەرتکن ..

دووکانی کاك فریادمان بەجێهێشتو بۆ دووکانی کاك حەمە کەریم ئەحمەد چووینو لە وەڵامی پرسیارێکدا دەربارەی ئەوەی کە لە کەیەوە جل و بەرگی ژنانەی کوردی دەفرۆشێ وتی : لە ساڵی ـ ١٩٨٠ ـ وە جل و بەرگی ئافرەتانی کورد بەتایبەتی هی کچان دەفرۆشم ...و خەڵکی شارو لادێ بەزۆری دە کڕن ... هەروەها گەلێ لە خوشکانی عەرەبمان کە لە شارەکانی خوارووی وڵاتەوە بۆ سلێمانی دێن جل و بەرگی کوردیم لێدەکڕنو جل و بەرگی کوردی‌یان زۆر بەلاوە جوانە ...

دەربارەی نرخو گرانیو هەرزانی قاتی جل و بەرگی ئافرەتانەی کوردی بۆ کچێکی بچکۆلە .. وتی : قات کەوتووە قاتی باشس پارەی زۆر تێدەچێو قاتێکی ئاساییش کەمی تێدەچێ... بۆ نموونە تەنها ئەو کڵاوەی کە لەگەڵ جل و بەرگی کوردی‌دا لە سەردەکرێ بە بیست سێ دیناری دەفرۆشم ئەمە جگە لە پارەی جل و بەرگە کە خۆی . . . کڵاویش بە دوو سێ دیناری دەفرۆشم ... هەروەها تاسکڵاوێکی زیوین کە لە هەندێ ناوچە بەتایبەتی ناوچەی پشدەر ژنان لە سەری دەکەن بە هەشتا دیناری دەفرۆشم... جل و بەرگەکەش بەپێی باشیو چرووکی قوماشەکەیو باشی دروونەکەی نرخی خۆی هەیەو بە گشتیشی جل و بەرگی کوردی کڕیاری زۆرەو ژنانی کوردو عەرەبو هەروەها هەندێ لە ژنانی ئەورووپاش کە میوانداری سلێمانی دەکەن دەیکڕنو لەبەری دەکەنو زۆریان بەلاوە جوانە ...

ژیانا هونەرمەندان

ـ ژیان ـ بشکوشا ـ
ـ هوزانڤان ـ

ژ بنەماڵەکا نافاودەنگەو مەردانەنە و هەروەسا ژ ... بنەماڵەکا مەلانە ژ بنەماڵێت مەلا لگوندێ بامەرنێ .. . کچا یوسفی یە نەڤی یا رەشی دی یە ... دبێژیت . .

ـ ئەزا لگوندێ بامەرنێ هاتیمە دونیایێ و من ژیارا..

خو ل وێرێ یا رابوراندی .. ل سالا ـ ١٩٦٥ ـ چاڤێت .. من ڤەبوون ئانکو روناهی کەتن بو دونیایێ .. لگوندێ بامەرنێ کە دکەڤیتە بەر روژێ چیایێ .. مەتینا ... و هەر لگوندی منا ب دەست پێلێت خاندنێ. یا کری .. هەش رێزا ئێکێ سەرەتایی هەتا گەهشتیمە . رێزا دووێ ل خاندگەها نافنچی .. پاشی ئەزا .. هاتیمە پارێزگەها دهوکا .

پ : ـ تە کەنگی ب دەست ڤەهاندنا هوزانا کری یە ..؟

ـ منا ب دەست ڤەهاندنا هوزانا یا کری ل مها .. ئاڤداری ل سالا ـ ٢ ـ ٣ ـ ١٩٧٨ ـ و یەکەمین . . هوزان منا ڤەهاندی ب ژێر ناڤونیشانێت ..

ـ روژهەلات ـ .. و هەتا نهو ژی ئەزا ئامادە و ... بەردەوامەم بو ڤەهاندنا هوزانا .. هەتا دمرم ...

پ۲ : ـ هوزانێت کیژ هوزانڤانێ نەمر .. کار کری‌یە ..

ل سەرتە بو ڤەهاندنا هوزانا کو تو ب دارێژی ..؟

ب راستی کە دبێژن هوزانڤانێ نەمر و خەمخورێ .. مللەتێ کورد.. کە ب ناڤودەنگترین کەسە ل .. مللەتێ کوردا رووی‌دایی ب هوزانا .. ئەڤجا .. هوزانێت ڤی هوزانڤانێ نەمر و جەرگ و هناڤا .. سووتی یێ مللەتێ کورد .. کارکرە سەر گیانێ من .. کو ئەز ب دەست ڤەهاندنا هوزانا بکەم و ژ مللەتێ .. خویێ کوردرا بکەمە دیاری ...

پ۳ : ـ تو خو چەوا بینی ل پاشەروژێ دا بو ڤەهاندنا .. هوزانا ..؟

ئەز وەسا خو دبینم کە چەوا مروڤ بخوشتلەکێ . . گولەکێ دچینیت و چاڤا دێری یێ لێ بکەت و ئاڤ.. .. بدەت .. هەتا بگەهیت و گەش بیت و کاتا و گولا بدەت ئانکو دەمێ شەماڵکێ هەل دکەن .. کە ئەو جهێ.. تاری رون دکەت .. ئەژی وەکی ڤێ گولێ و شەماڵکێ خو دبینم ل پاشەروژێ دا کە نەخوشیو ئاستەنگا .. .

نەهێلم .. و هەروەسا ئەم هەمی پێکڤە چنکی هەکو . . دبێژن ـ کەپر بسێ ستین نابیت ـ کە ببمە نێرگزەکا گەش .. و پر خوناڤ ل مللەت وباخێت کوردستانا رەنگین .. کە دگەل هوزانێت خو ببمە چرایەك ل پاشەروژا .. مللەتێ خویێ کوردا و نەهێللم چ تاری تێدا بمینن ..

چەند ئامۆژگاری بۆ ئافرەتی سکپڕ..

عزیز رشید حریری

● ئافرەتی سكپڕ ئەگەر بەتەنگە ئەوەوە بێت ساغی خۆیو منداڵەکەی زامن بکاتو ئەو ئێشو ئازارانە کە تووشی دەبن چ لەکاتی سکپڕیداو چ لە کاتی منداڵ بوون ، یا دوای منداڵ بوون ، باشتر وایە پەیرەوی ئەو ئامۆژگاریانەی خوارەوە بکات :

● هەر رۆژەی (١ـ٢) سەعات بە سەرپشتا لێ‌راکشێ ، چونکە بەم کردارە نیشوکاری گورچیلە گورجوگوڵتر دەکاتو ئەو ئەستوور بوونو ئاوسانە کەم دەکاتەوە کە لە دەستو قاچیدا سەر هەڵ دەدەن .

● بەپێی توانا هەوڵی ئەوە بدات لەکاتی رۆیشتندا کەم خۆی ماندوو بکات ، واتە رۆیشتنەکەی وانەبێت کەپێیەوە زۆر هیلاك بێت ، هەروەها لەکاتی دانیشتنیش لەسەر کورسی باشتر وایە ڕانەکانی لەگەڵ لیوەکانی دواوەو تەنیشتەکانی کورسیەکە رێك بخات بۆ ئەوەی لە ئازاری ئاوسانی سك نەختێ دوور بکەوێتەوە.

● لە مانگەکانی یەکەمدا باشتر وایە کە هەناسەی هەڵدەکێشێتەوە ، هەناسەی قوول بکێشێ ، چونکە ئەمەیان (٥٠٪)ی ئەو ئازارو ئێشەی منداڵبوون کەم دەکاتەوە ، ئەمە جگە لە کەم کردنەوەی شڵو خاوی ماسولکەکانی دەستو قاچ دوای منداڵ بوون .

● دەبێ هەموو رۆژێ هێلکەیەكو پارچە گۆشتێك بخوات لەگەڵ سەوزەدا ، بۆ ئەوەی خۆیو منداڵەکەی نێو سکی بەشی خۆیان لە «پرۆتینات و ئاسن» وەربگرنو لە مەترسی تووش بوون بە نەخۆشی کەم خوێنی دوور بکەونەوە .

● نابێ لەگەڵ نان‌خواردندا ئاو بخواتەوەو تا بۆی‌دەکرێ خۆی لە «قەبزی» دوور بخاتەوە ...

● بەردەوام بە ئاوی «شلەتێن » وسابوون خۆی بشوات ، چونکە ئەم شۆرینە باشترین راهێنانە بۆ ماسولکەکان ، جگە لەوەی کە دەورەی خوێن گورجو گوڵتر دەکات ..

● تا دەکرێ خۆی لە جل و بەرگی تەسك دوور بخاتەوە ، بەڵکو زیاتر جل و بەرگی فراوانو تەنك بکاتە بەری ..

● بەلایەنی کەمەوە هەموو رۆژێ مەمکەکانی بەئاوو سابوون بشوات ، بەڵام بە هیچ‌جۆرێ نابێ هیچ جەشنە «کرێمێك» بەکار بهێنێ بۆ ئەوەی رێگە لە سووتانەوەو شەق‌شەق بوونی مەمکەکانی بگرێت کە زۆرجار ئافرەت تووشی دەبێت ...

● باشتر وایە ژەمە خواردنەکانی کەم‌کەم بێتو هەر رۆژەی لە سێ ژەم رەت نەکات ، باشتریشە ئەگەر بۆی بکرێ بەیانیان «پسکوێتی ووشك» بخوات، وە ئەگەر بیەوێ لە ڕشانەوەو بورانەوە تاراددەیەك دوور بکەوێتەوە ئەوە بۆی هەیە ساردەمەنی وەکو «سڤن آب» بخواتەوە ، وە تا بتوانێت گۆشتو چەوریو کەرە کەم بخوات ...

● هەرکاتێ هەست بەوە بکات کە ماسولکەکانی قاچو دەستی رەق بوونو ئازاریان هەیە ، دەبێ بە ئاوی گەرمو بە دەست بیانشێلێو کەم‌کەمەشس هاتووچۆ بکاتو بجووڵێتەوەو بە رێژەیەکی باشیش شیر بخواتەوە .

● لەتەك ئەو ئامۆژگارییانەی سەرەوەش هەموو دەبێ بەتایبەتیا وە بە رێکوپێکی سەردانی بنکەکانی چاودێری «دایکانو منداڵان» بکاتو خۆی نیشانی پزیشکی پسپۆر بدات بۆ ئەوەی بە هاسانی دەستنیشانی ئەو جۆرە ئازارو نەخۆشیانەی بۆ بکرێ کە لەوانەیە لە دوا رۆژدا کار بکەنە سەر منداڵەکەی نێو سکیو هەروەها سەر منداڵ بوونی ئافرەتەکە خۆی واتە منداڵەکەی بە ئەزیەت ببێت ، بۆ ئەوەی هەر لە زووەوە چارەسەری بۆ دەستنیشان بکرێ ...

Institut Kurde de Paris

سەرۆك «صدام حسین» سەرکردەیەکی دیاری بزوتنەوەی بێلایەنە

- بێلایەنی لەدیدی ڕوانینی بەعسدا.
- ناوەڕۆکی پێشکەوتنخواز دژی ئیمپریالیزم.

بەبۆنەی کۆنگرەی بەرزی بەغداوە

تێگەیشتنی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست بەرامبەر بە بیری بێلایەنی ئەگەڕێتەوە بۆ ئەو بۆچوونەی کە لە بیروباوەڕیا سەری هەڵداوە کە ئەویش سەربەخۆیی شۆڕشی عەرەبە بەپێی ئەوەی تایبەتکاری جیاوازو ئەو سەنگە جیهانی‌یەی کە هەیەتیو ئەو ڕێگەی خەباتە تایبەتی‌یەی هەیەتی .

کۆنگرە نەتەوەیی‌یەکانی حزب ئەم هەموو مەبەستو بۆچوونە سیاسیانەی چارەسەرکردوونو وەك هێڵێکی گشتی لەسیاسەتی دەرەوەی عەرەبدا ڕێبازی بێلایەنی پێویستی خستۆتە بەرچاو کە دووپاتی ئەکەنەوە کە حزب هەردوو سەربازگەی دژ بەیەك .. ئیمپریالیزمو سۆشیالیستی لەیەك تای تەرازوودا دانانێ چونکە ئەو مەبەستە بنەرەتی‌یانەی کە سەربازگەی سۆشیالیستی هەیەتی لەگەڵ ئەوەی کە لەو بوارەوە هەندێ هەڵەشی هاتە کایەوە بەڵام لەگەڵ قازانجەکانی نەتەوەی عەرەبدا زیاتر ئەگونجێن .

واتای بێلایەنی

لە ڕاپۆرتی سیاسی کۆنگرەی نەتەوەیی یازدەهەمدا واهاتووە کە بزوتنەوەی بێلایەن لەگەڵ ئەو دۆخە نالەبارو نارەحەتانەی تووشی هاتوون لە سیاسەتی نێو دەوڵەتانو لەچوارچێوەی نەتەوە یەکگرتووەکاندا بەتایبەتی توانیویەتی دەورێکی گرنگ بگێڕێ ئەمەش لەکاتی باسکردنی مەسەلەی وزەو خەبات دژی ڕژێمە ڕەگەزپەرستەکانی خوارووی ئەفەریقاو بڕیاری کۆمەڵی نەتەوە یەکگرتووەکان بوو کە زایۆنی بابەتێکە لە بابەتی ڕەگەزپەرستیو ئەمەش گرنگترین بڕیاربوو کە ئەم ڕێکخراوە دەوڵەتی‌یە وەری‌گرتووە زۆریش لەگەڵ تێکۆشانی نەتەوەی عەرەب دژی زایۆنی ڕێك ئەکەوێو .. لەبواری دووپاتکردنەوەی سەرکردەی دامەزرێنەر هاوڕێ میشیل عەفلەقدا سەبارەت بە مەسەلەکانی بێلایەنی تەواو .. وتی واتە هەر دەست هەڵگرتن نیە لە لانەدان بەهیچ لایەکداو بە شێوەیەکی ناتەواوو خۆ لە هەڵە دوورخستنەوە نیە بگرە هێنانە پێشەوەی چارەسەرکردنی نوێیە .

قسەیەکی بەنرخ

لە قسەیەکی بەنرخی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسیندا .. پەنجەی بۆ ئەوە کێشاوە کە گەلانی وڵاتانی بێلایەن ئەم ڕێگەیەی ئەنجامی ئەو ماوە دوورودرێژە پڕ ستەمکاریو دەستدرێژیو جیاوازی

پێستو چەوساندنەوەو خوێنمژین تووشیان هاتبوو .. لەبەر ئەوە چەند بارە کردنەوە بۆچان لەسەر ئەو ناوەڕۆکە پێشکەوتنخوازەی دژی ئیمپریالیزمو شوێنکەوتنو دەست بەسەراگرتندا لەناو بزوتنەوەی بێلایەندا واتای چەسپاندنی پایەیەکی بنەڕەتی پایەکانی بزوتنەوەکەیەو ئەبێ ئاگاداری بکرێ .

لەم زەمینە بیرداروە سەرکردایەتی حزبو شۆڕشو بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە گورجوگۆڵیو کرداری بزوتنەوەی بێلایەندا دەورێکی دیاری گێڕا لە کۆنگرەی باڵای شەشەمی وڵاتانی بێلایەندا کە لە هاڤانای پایتەختی کوبا ئەیلولی ١٩٧٩ بەسترا لەهەموو گورجوگۆڵیو کردارەکان کاریان زیاتر کرد .. بەجۆرێك کە بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین توانی بەشی زۆری سەرکردەکانی وڵاتانی بێلایەن لەوانەی کە قازانجیان بۆ نەتەوەی عەرەب هەیەو لەگەڵ هێڵی سیاسیدان بۆ ئەم کۆنگرەیە ئامادەبکات .

یاسایەکی نوێو جیاواز

لە وتارەکەیدا سەبارەت بەم کۆنگرەیە دەستنیشانی ڕووەکانی بزوتنەوەی بێلایەنی کرد بەتایبەتی بەو ناوەڕۆکە پێشکەوتووەی دژی ئیمپریالیزمو شوێن‌کەوتنو دەست بەسەرداگرتن هەیەتیو وای لەو ناوەڕۆکە کرد کە هێڵێکی سیاسی دەوڵەتانی ئەندامانی بزوتنەوەکە بێت .

لێرەوە بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە کۆنگرەی هاڤانادا وەك سەرکردەیەکی نوێو لە بزوتنەوەی بێلایەندا دەرکەوتو بە لێهاتوویی‌یەوە توانی سەرنجو لایەنگرتنی سەرکردەی دەوڵەتەکان یاخود ئەو حکومەتانە بۆ خۆی ڕابکێشێ کە بەشداری کۆنگرەکەیان کردووە .. - بۆ نموونە - بەڵێن وەرگرتن بۆ میوانداری کردنی کۆنگرەی باڵای حەوتەم بوو لە بەغدا .

پیلانی کەمپ دیڤید

لەم لایەنەشەوە دووبارە عیراق کۆمەڵی پێشنیاری بایەخداری بۆ کۆنگرەی باڵای هاڤانا پێشکەش کرد کە لە وتەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسیندا باس کران .. بریتی‌بوون لە شی‌کردنەوەی بۆچوونی عەرەب بەرامبەر بە پیلانی کامپ‌دیڤیدی ساداتو زایۆنی‌و .. بانگ کردن بوو بۆ دروست کردنی تیپێکی کار بۆ چەسپاندنی بیروباوەڕکانی ئامانجەکانی وڵاتانی بێلایەنو بانگ‌کردن بۆ لابردنی هەموو جۆرە چەوساندنەوەیەکی ئابووری لە نێوان دەوڵەتانی خاوەن پیشەسازی گەورەو پێشکەوتوو وڵاتانی هەژارانی جیهانی سێیەم .

هەروەها دووپاتی ئەو خواستەی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کرایەوە بۆ دروست کردنی سندوقێکی جیهانی درێژخایەن بۆ یارمەتیدانی وڵاتی‌تازە گەشەسەندوو بۆ چارەسەرکردنی شوێنەواری ئەو ئاوسانەی وڵاتە ئیمپریالی یەگەورەکان بۆی ڕەوانە ئەکەن .

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لەو پێشنیارەی کۆنگرەکەدا دەوری ئافرەتیشی بۆ گەشەسەندنی وڵاتانی بێلایەن باس‌کرد کە ساڵی ١٩٧٩ لەبەغدا بەستراو بریتی‌بوو لەوەی کە وڵاتانی پیشەسازی گەورە بەپێی ئەو ئاوسانەی کە ئەینێرنە دەرێ بەشداری تێدابکات .

عیراق لەو زەمینەیەوە کە ئەم پرۆژەیەی لەو لایەنە خەباتی‌یە بەبیرو باوەڕەیەوە بو بۆ پاکردنەوەی پایە مۆنۆپۆلی‌یە دەوڵەتە گەورەکان‌بوو کە بە هەموو جۆری تاڵانی سامانی وڵاتانی تازە گەشەسەندو ئەکاتو نایەڵێ کەڵکی بۆ وەدیهێنانی

گەشەسەندی ئابووری لێکۆڵینەوەی ئەو گیروگرفتانەی کە تووشی کۆمەڵایەتی لێ وەربگرێ .

دەستەیەك شارەزایانی نووسینگەی گونجاندنو ڕێك‌وپێك کردنی سەربەوڵاتانی بێلایەن کۆبوونەوەیەکیان لەبەغدا کردو لە کۆبوونەوەکەدا باسی دروست‌کردنی ئەو سندووقەی کردوو نوێنەرانی عیراق لەو کۆبوونەوەیەدا بەرەی کاری پێشکەش کرد کە بریتی‌بوو لە بەدرێژی باس‌کردنی ئەو پرۆژەیەو چوونیەتی ئەو ئاوسانە ئابووری‌یەی کە ئەنێردرێتە ولاتە تازە گەشەسەندووەکانو چ کارێك ئەکاتە سەر جەمی ئەودۆخانەی هەیەتیو خاسیەتی ئەو وڵاتانەی کە ئەبێ بەشداری دروست‌کردنی ئەو سندوقە بکەنو بنەرەتی بەشداری تیاکردن ئەبێ چۆن لەگورجوگۆڵی وڵاتانی تری ناو بزوتنەوەی بێلایەنی

کۆنگرەی دووەمی وەزیرەکانی کاری بزوتنەوەی وڵاتانی بێلایەن بوو کە لەبەغدا بەستراو لە ١٢ی مانگەوە تا (١٦) کانوونی یەکەمی ڕابووردوو خایانی .

کۆنگرەی یەکەمیان لەتونس ساڵی ١٩٧٨ بەسترا لیژنەیەکی گونجاندنی لە وەزیرەکان ساڵی ١٩٧٥ .. بۆ

وڵاتانی نێو بزوتنەوەکەو وڵاتانی تازە گەشەسەندوی‌تر لەڕووی کارو کرێکارو بێدەستی تەکنیکی ئەو هێزەی کە کاری تێدا ئەکات دامەزرا .

دەرگەوتووترین بڕیاری کۆنگرەی بەغدا لەم ڕووەوە دووپات کردنەوەی مسۆگەرکردنی کاری هەمیشەیی‌یە بۆ چینی کرێکار بەپێی ئەو دۆخو ئەو دەسەڵاتەی کە هەیەو دان بە پێشنیاری عیراقدا بنرێ بە دروست‌کردنی سندووقێك دەوڵەتانی ئەندام هەریەکە بە پێی توانای داراییو تەکنەلۆژی خۆی بەشداری تێدابکات بەرنامەیەك لەم ڕووەوە پێك بێ ئەم کۆنگرەیە بنەرەتێکی پتەوی بۆ هاوکاری نێوان دەوڵەتانی ئەندامی دووپات‌کردنەوەی بایەخی دروست کردنی دەزگای خاوەن کاری تایبەتی‌وەك مەڵبەندێك بۆ مەشق‌دادانو پێکهێنانی سەرچاوەی سامانو هەڵو ڕێباز بۆ گۆڕینەوە شارەزاییو یەکرگیرکردنی سیاسەتی کارکردن بەپێی نەخشەی گەشەسەندنی نەتەوایەتی داناو ئەمەش لەسەر بنەڕەتی نەهێشتنی بێکاریو وەدیهێنانی بەرهەمی نایاب بۆ ئەو وزە ئادەمیزادی‌یەی کە هەیە هەروەها لیژنەی شارەزایانو پەیوەندی تەلدارو بێ‌تەل لەحەفتەی یەکەمی مانگی ئایاری ١٩٧٧ لەبەغدا کۆبووەوە .

ئەم لیژنەیە ئەنجامی کۆنگرەی باڵای پێنجەمی سەرەك دەوڵەتانو وڵاتانی بزوتنەوەی بێلایەن لە کۆلۆمبۆ پێکهات .

لیژنەکە ئەوانەشی تیدابوون کە شارەزایانی گونجاندنو هاوکاری هەمەلایەنن لەڕووی پەیوەندی کاری تەلدارو بێ‌تەلی وڵاتانی بێلایەنەوە .

شوێنێکی لێهاتوو دەورێکی کاریگەری عیراق

کاری ئەو لیژنەیە نەهێشتنی ئەو کۆسپە تەکنەلۆژیانەیە کە لەبەردەم پێکهێنانی دەزگایەکی ڕاگەیاندنی نوێی نێو دەوڵەتان ئەبنە کۆسپو کە سەربەستی گواستنەوەو بڵاوکردنەوەی ڕۆژنامەنووسی مسۆگەر بکات کە دەربڕی خواستەکانی گەلانی جیهانی سێیەم بێو بە شێوەیەکی ئاشکرا ڕەنگدانەوەی پێشکەوتنیانو دەوری کاریگەریان بێ لە بیناکردنی دەوڵەمەندکردنی شارستانێتی مرۆڤایەتیدا .

کۆبووەوەکان دانیان بەلیستەی کارەکەدا لەم ڕووەدا ناو کە بریتی بوو لە لێکۆڵینەوە زانیاریو

بەیاننامەو ئەو پێشنیارانەوە کە پەیوەندیان بە کەرەسەی پێویستەوە هەیە بۆ وەدیهێنانی ئەو بەکارهێنانەی کە هەڵئەسوڕێو ئاسانکردنی ئەو شتانەی کە هەن بۆ ڕێگەدانی هەڵقولانێکی خێرایانەی هەواڵ ئەمەش بە بەکارهێنانی مانگی دەستکرد بێجگە لەباسکردنی توانای پەرەپێدانی کەرەسەی پەیوەندی‌کردنی تەلدارو

بەرەو کۆنگرەی بەرز

فەلەستین و بزوتنەوەی بێلایەن

هیچ گومان لەوەدا نەماوە ، کە جووڵانەوەی بێلایەنی ، لە ڕۆژی ئەمڕۆیدا ، بووە بە هێزێکی کاریگەری نێو پێوەندیەکانی نێو دەوڵەتانو دەورێکی گەورەو دیاریش لە چارەسەرکردنی گەلێ گیروگرفتی نێو دەوڵەتاندا دەبینێت ..

وەکو ئاشکرایشە،سەردەمێکە ئەم جووڵانەوەیە بابەخێکی گەورە بە مەسەلەی گەلی فەلەستین ئەداتو لە کارنامەی هەموو کۆنگرە باڵاکانی‌دا ، شوێنێکی دیاری بۆ تەرخان دەکات ..

لە کۆنگرەی سێیەمی خۆی لە (لۆزاکا)و لە ساڵی ١٩٧٠دا ، بە تەواوی دانی بە مافەڕەواکانی ئەم گەلەنا .. لە کۆنگرەی چوارەمیشا کە لە ساڵی ١٩٧٣ لە (جەزایر) بەسترا . دانی بە ڕێکخراوی ڕزگاری بەخشی فەلەستینی نا ، وەك نوێنەرێکی ڕاستەقینەی گەلی نەبەزی فەلەستین .. لە کۆنگرەی پێنجەمی باڵای بێلایەنیش‌دا کە لە ساڵی (١٩٧٦)و لە (کۆلۆمبۆ) بەسترا ، بە گشتیانەوە ، بڕیاری دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکانیان پەسەند کرد ، کە لە دژی زایۆنیزم بوو .. لەبەرواری ٣٠-٩-١٩٧٧-یشدا ، وەزیرانی دەرەوەی وڵاتە بێلایەنەکان ، لە کۆبوونەوەی نائاسایی خۆیاندا ، بەیاننامەیەکیان لە بارەی دەسدرێژی زایۆنیزمو ئیمپریالیزمی جیهانی بۆ سەر گەلی فەلەستین بڵاوکردەوەو تیایا ، ئەو دەسدرێژیو شاڵاوبردنە نامەردانەیەی ئیسرائیلیان ڕیسواو تاوانبار کرد کە لە دژی گەلانی عەرەب ئەیکەنو گوێش نادەنە هیچ جۆرە دابو یاساو بڕوانامەو بڕیاری نێو دەوڵەتانەوە .. بەیاننامەکەیش بەم چەشنە کەوتەوە :

١ - ڕیسواکردنی کاری داگیرکەرانەی ئیسرائیلو دامەزراندنی (مستوطنات) لە کەناری ڕۆژاوا لە غەززەدا .

٢ - بەردەوام بوونی ئەم کارە ناڕەوایەی ئیسرائیل ، کار ئەکاتە سەر سیاسەتی نێو دەوڵەتانو ئەبێتە مایەی دڵەڕاوکێو سامناکیو ئەمنو ئاسایشی جیهان ئەخاتە مەترسی‌یەوە .

٣ - ئەم کاری داگیرکردنە . بە هیچ جۆرێ حەق ناداتە ئیسرائیل تا بێتو شت بگۆڕێتو گوێ نەداتە ڕێکەوتنامەی جنیف کە لە ساڵی ١٩٤٩دا مۆرکراوەو پاراستنی (خەڵکی بێ‌چەکی) بەمەرجێکی سەرەکی داناوە ، لە کاتی جەنگا .

٤ - ڕیسواکردنی هەر جۆرە گۆڕینێکی جوغرافیو دیمۆگرافیو ئابووریو ڕۆشنبیریو مێژوویی کە ئیسرائیل لەسەر خاکی داگیرکراوا سازاندویەتی .

٥ - دەوڵەتە بێلایەنەکان هەموو بەیاننامەیەکی ئیسرائیلی کە دەڵێ (ئەوخاکانە خاکی ڕزگارکراوی ئیسرائیلە) ئەخاتە لاوەو ڕەفزی دەکات .

٦ - دەوڵەتە بێلایەنەکان لە دژی هەموو ئەو دەسدرێژی‌یە کە ئیسرائیل دەرحەق مەبدەئەکانی بڕوانامەی نەتەوە یەکگرتووەکان دەیکات .

٧ - بنیادنانی ئاسایشێکی بەردەوام ، بەبێ کشانەوەی ئیسرائیل لە هەموو خاکە داگیرکراوەکانو لە دانپیانان بە مافی‌ڕەوای گەلی فەلەستین نەبێت ، سەرناگرێت .

٨ - گشت جۆرە یارمەتیەکی ماددیو سوپاییو مەعنەوی بە گەلی فەلەستین بدرێتو لە هەمان کاتیشا (ئیسرائیل) لەو یارمەتیدانە بێ‌بەش بکرێت .

٩ - دەوڵەتە بێلایەنەکان ، داوا لە ئەمینداری گشتیو لە دەزگاکانیو لە ئاژانسەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان ئەکەن ، تا بە وردی لەو دەسدرێژی‌یە بەردەوامە بکۆڵنەوە ، کە ئیسرائیل وازی لێ نادات

بڕوانە ل : ٧

عیراقەکەم

عیراقەکەم ، عیراقەکەم
مەواری خۆم‌و کورپەکەم
لیت پیروزبێ خۆشەویستم
جەژنی شادی‌ی تەموزەکەم
ئالای تەموز لەئاسماندا
شەکانەوەی دڵ لەرزێنە
بۆدوژمن ترس‌و بەزینە
بۆ دلسوز یارو ئەوینە
بۆ دەژمن توپ‌و ئاگرە
بۆ دۆستان هیواو سەربەرزی
بۆ نەیار بەچۆکا هاتن
بۆ یاران هیمەت‌و بەرزی
١٧ی تەموز رونالی بوو
لەروی گەلی عیراق هەلات
ژیانی تارە کردەوە
لەگەڵ خۆی‌دا هینای خەلات
هێنای ئومید ، هینای شادی
بۆ شاخان‌و دەشتی وولات
جا پیروزت بێ ئەی عیراق
بەعسی‌و صدام ریگەی خەبات

نەژاد معروف
هەولیر

لە ئەدەبی گەلانەوە

هاوارێکی زنجیانە

شیعری : خۆسێ کرافیرنیا – مۆزەمبیق
ئەبووبەکر قەرەداغی کردوویە بەکوردی

ئەمن کلۆیەك خەلووزم !
بێ‌بەزەبی لە زەویم دەرئەهێنی‌و
دەم‌و چاوتم لێ دروست ئەکەی
گەورەم ، ئەی خاوەنی ئیش ..

● × ●

بەلێ من کلۆیەك خەلووزم !
دام ئەگیرسێنی ، گەورەم
ئەبمە ووزەیەکی هەمیشەییت
بەلام تا سەر نا ، گەورەم ..

● × ●

ئەمن کلۆیەك خەلووزم !
ئەبێ بسووتێم
تا هەموو شتێ بە کلپەی داگیرسانەکەم ،
ئەسووتێ –

● × ●

ئەمن کلۆیەك خەلووزم
ئەبێ لە کاری کنە کردندا ، بسوتێم
تا ئەبمە خۆلەمێشی لەعنەتی‌و وێرانی
تاوەکو قیرم لێ دێ
تا ئەو ساتەی تیایا ئابمە دەم‌و چاوت ..
گەورەم ؟

● × ●

بەلێ من کلۆیەك خەلووزم
لە سەرمە دابگیرسێم‌و
هەموو شتێ بە کلپەی داگیرسانەکەم ، بسووتێ
بەلێ گەورەم ؟
ئەبمە خەلووزەکەت‌و ئەتسووتێنم

جیهانی پەنهان

هۆنراوەی : یەسنین
ئاسك عمر احمد

لە ئینگلیزی‌یەوە کردویەتی بەکوردی

جیهانە پەنهان‌و دێرینەکەم
وەکو گەوالەیەك هەلئەکەیت‌و هێمن ئەبیتەوە
دەستە بەردینەکانی ڕێگاکە بگرە
کە گوندەکەی تاساندووە

● × ●

خەمە نامۆکان
لە بەفرو کرێوەدا سەر دەرناکەن
ئەنگوستە چاوی رمێنەر
هەر خۆم دێمە پێشوازیت‌و ستایشت
بەخێر هاتی زۆرنازیزم

● × ●

بەو شێوەیەش بەخشندەیی‌و
بە هەموو لایەکدا ئەدرەوشێتەوە
وەکو تۆ هەردەم ئامادەی خۆبەخشینم
ئامادەم گوێم لە دەنگی دوا شالورەی
کوشتنەکەم بێ .
جرپەی ئەو لێوانەی بە خوێنی دوژمنت تینون
گەر من کەوتمە گێژاوەوە .
کەوتمە ژێر ڕەهێلەی بەفرەوە
گوێتان لە سۆزەی گورانیەك نەبێ
سرودی تۆڵەسەندنەوەیە بۆ مەرگی من .

لە فولکلوری ئەندەنوسی‌یەوە وەرگێر لە رووسی‌یەوە
د. کاوس قەفتان

سیان بەرامبەر یەکێکی تەنیا

لە دۆرگەی سۆمەترە جووتیارێکی هەژار ئەژیا . لە زەوی‌یە بچووکەکەیدا تەنیا یەك دار مۆز رووابوو . رۆژێك سێ ڕێبوار بە لای قۆخەکەی ئەم جووتیارە هەژارەدا تێ پەڕین . یەکێکیان قەشە بوو ئەوی تریان پزیشك‌و سێهەمیان سووخۆر بوو . سووخۆرەکە لە پێش ئەوانی ترەوە چاوی بە دار مۆزەکە کەوت‌و رووی کردە ئەوانی ترو ووتی : .

– ئێمە سیانین‌و جووتیارەکەش هەر خۆیەتی . بێ‌گومان زاتی ئەوە ناکا ڕێگامان نەدا بە نارەزووی خۆمان مۆز بکەینەوە .

بێ‌وێژدانانە ، بە جۆرێك قەت وەها رووی نەدابێ ، لەبەر چاوی جووتیارە هەژارەکە کەوتنە گیانی دارمۆزو بە راست‌و چەپ مۆزیان پاکو ئەدا ..

– هەی گەورە بەڕێزەکان ، ئەوە چی ئەکەن ؟ گوایە نازانن ئەم دار مۆزە هی منە ! بە هاوارێکی بێ‌دەسەلاتانە ئەمە لە دەمی جووتیارە هەژارەکە هاتە دەرێ .

– جا با هی تۆ بێت ؟ قەشەکە بە ئەوپەڕی بێ‌شەرمی‌یەوە ئەمەی ووت . پزیشکەکەش هەلی دایەو ووتی :

– مۆزەکە خۆشەو بە دلمانەو وەکو ئەبینی ئەیخوێن .

– سەریشمان مەیەشێنە ، ئەگینا بە باشی بۆت ناگەڕێت . سووخۆرەکە ئەمەی بە هەرەشەوە ووت .

« ئەوان سیانن‌و منیش تەنیا – جووتیارەکە بیری لێ کردەوە – دەرەقەتیان نایەم ، بەلام ناشتوانم بێ‌دەنگ‌بم و سەیری ئەمانە بکەم خۆیان کردۆتە خاوەن مان . » . دووایی رووی‌کردە ئەم میوانە بانگ‌نەکراوانەو ووتی :

– هاننی ئێوەی خزمەتکاری ئاسمان‌و جەنابی پزیشك مایەی سەر بەرزی‌یە بۆ من‌و ماڵەکەتان پیرۆز کرد . بەلام سەرم لەوە سوورماوە چۆن کابرایەکی بێ فەڕی وەك ئەم سووخۆرەتان لەگەڵ خۆتانا هێناوە ؟ هەر خۆتان سەیری بکەن چەند چاوبرسی‌و چاو چنۆکە : هەتا ئێوە موزێکتان کردەوە ئەو پێنجی ڕنی ، چۆن موزیکیش ؟ ئەوانەی باش گەیون .

ئەوسا قەشەکە بە تووڕەیی‌یەوە لە سووخۆرەکەی خوڕی :

– هەی سووخۆری چلێس ، بێ ڕێز لێ گرتنێکی تەواو پیشان ئاسمان ئەدەیت . دەی هەتا زووە لەبەر چاومان وون بە پێش ئەوەی سزات بدەین !

« سووخۆرەکە پیری کردەوە – ئەوان سیان‌و من تەنیا – ترس دای گرت‌و خێرا تێی تەقاند .

قەشەکەو پزیشکەکە لە مۆزکردنەوەی خۆیان نەوەستان . ئەوسا جووتیارەکە رووی کردە پزیشکەکەو ووتی :

– گەورەی بەڕێزم ، داواتان لێ ئەکەم دلتان لێم نەرەنجێ . من لەو باوەڕەدام کە زانین‌و داو دەرمانەکانت بۆیان ناکرێت نەخۆشی‌یەکانی مرۆڤ چاك بکەنەوە .

– جا تۆیەکی نەخوێندەوار ئەبێ چی لە بارا بێت تا لە زانینی من بکات ؟ گەلێك هەن دەرمانەکانی من نەیبووایە چاك بوونەوەیان بە خۆیانەوە نە ئەدی .

– من لەو باوەڕەدام ئەوانە چاك بوونەوە چونکە ئاسمان وەهای ئەویست .

– ئاسمان پەیوەندی بەمەوە چی‌یە ؟ من خەلکی چاك ئەکەمەوە نەك ئاسمان .

– هەی خوا بەئاس ئەوە ئەلێی چی ؟ – قەشەکە پەشۆکاو تووڕەیی دای گرت – چ رایەت دەکەوێ گومان لە دەسەلاتی ئاسمان بکەیت .

– قەشەی پیرۆز ئەبینی چۆن بە خراپی ناوی ئاسمان ئەهێنێ – جووتیارەکە خێرا بە هاوارەوە قسەی قەشەکەی قۆستەوە – فەرموو ئەم خوانەناسە چۆن کفرێك ئەکات . قەشەکە قیژاندی :

– دەی لەبەر چاوم دوور بە ! پزیشکەکە کەمێك داماو بیری کردەوە – ئەوان دووان‌و من تەنیا – مۆزی لە بیرچووەوە هەتا پێی کرا زوو خۆی وون کرد .

کە قەشەکەو جووتیارەکە دوو بەدوو بە تەنیا مانەوە ، جووتیارەکە رووی کردە قەشەکەو پرسی :

– ئەی تۆ ، ئەی ... پیاسایەکی ئاسمانی زۆرت خوێندۆتەوە ، پێم ئالێی ئەم پیاسایانە ئالان کردنی ماڵ‌و مولکی مەردمیان قەدەغە نەکردووە ؟

– با ، راستە وایە ، – قەشەکە قسەکانی جووتیارەکەی دووپات کردوە .

– ئەی کەوایە بۆچی مۆزی خەلکی تۆ ئەڕنیتەوە ؟ قەشەکە لەوەدا بوو چۆن وەلامی بداتەوە ، جووتیارەکە تێلایەکی ئەستووری هەلگرت‌و ڕێگای پێشیان قەشەکە داو ووتی :

– دەی قەشەی پیرۆز ڕێی خۆت بگرەو برۆ ئەگینا داریکی تر ئەخۆی . ئەم شەڕەی بکەویتەوە دەست بۆ دارمۆزەکەم بەریت . قەشەکە هەر ئەوەندەی تێلا ئەستوورەکەی بەدەست جووتیارەکەوە دی قاچی کرد بە هەزار .

بەم جۆرە جووتیارەکە لە میوانە بانگ‌نەکراوەکان خۆی رزگار کرد .

شانۆگەری دوکتور پالمی

سادی هەیە . لەوەش دەترسێ کە خۆشەویستی (ماری) ژنی وون بکات ، بۆیە بە پەلە دەگاتە لای (دکتۆر پالمی) بۆ ئەوەی چارەسەری بکات ، چونکە ئەو کەسەی هەست بەوە بکات کە کەسێك بخەسێنێ لەوەش ئەترسێ کە خۆشی بخەسێنرێ ، بۆیە هەرچی ئەو ترسەیە دەبێتە حالەتێکی هەلچوونی دەروونی‌و (بۆری) ئیفرازاتی هۆرمۆنەکانی گرژ دەبنەوەو بە باشی کاری خۆیان نابینن ، بەتایبەتی هۆرمۆنی جنسی کەواتە شەخسیەتی «دانێل» دەتوانین بلێین دوو ڕووی هەیە .

یەکەم ڕووی (نیرۆسی) وانە خۆشەویستی سێکسی . دووهەم ڕووی سادی . ئەو ڕووە نیروسییەش ڕاستەوخۆ بەستراوە بەو ڕەوشتەوە کە لە دیوی دەرەوەی دەیڕووخێنێ‌و لە دیوی ناوەوەی دروستی دەکات ئەو هەستەی کە پاڵ بە «دانێل»ەوە دەنێ بۆ خۆشەویستی « ماری » هەستێکی نیرۆسییە ، بەلام کە ئەو خۆشەویستییەی وون دەکات ، دەکەوێتە پەشیمانی بەوەی کە هەندێ گوناهی ناڕەواو نامرۆڤانەی کردووە . واتە وون‌کردنی خۆشەویستییە نیرۆسیبەکەی بەرامبەر بە « ماری » دەبێتە هۆی هەست‌کردنی بە تاوان . کەواتە لەو هەموو کردەوە سادییانەیدا هەستی بە تاوان نەکردووە تا ئەو کاتەی

پاشماوە

خۆشەویستییەکەی «ماری» وون دەکات مرۆڤی ناوانباریش « دوو خاسییەتی هەیە » یەکەم : بەهێز . لە پێویستییەکانی خۆپەرستییەکی بێ‌هاوتا ، دووهەم هەستێکی ڕووخانی دەربڕینی ئەو دوو شتەش وون‌کردنی خۆشەویستی‌و نەبوونی بڕیاری سۆزی بۆ بابەتە مرۆڤایەتییەکانە » وانە جیهانی دیوی ناوەوەی « دانێل » جۆرە دژایەتییەکی تیایە ، کە لە لایەکەوە پێویستییەکی زۆری بە خۆشەویستی هەیەو لە لایەکی تریشەوە ئەو جیهانی خۆشەویستییە وێران دەکات . بۆ نموونە لە واقیعدا «ماری» ژنی خۆش دەوێ ، بەلام لە « لا شعور »یدا هەستێکی سادییانەی بەرامبەر دەردەبڕێ ئەمەش لەو کاتەدا زۆر بە جوانی دەردەکەوێ کە ماری خەو دەبینێ‌و لە خەوەکەیدا «دانیل» مەقەستەکە دەکات بە لەشیدا . هەروەکو ورفروید)یش دەلی (هەموو خەوێك تێرکردنی نارەزووە یاخود هەولدانە بۆ تێرکردنی نارەزوو . ئێمە خەو دەبینین بەو شتەی کە نارەزووی لێ دەکەین » . کەواتە دوو حالەتی دەروونی لە شەخسییەتی «دانێل»دا کۆبۆتەوە . یەکەم حالەتی سادی . دووهەم حالەتی ماسۆکی کە هەست کردنێتی بە پەشیمانی زیاتر دەتوانین بلێین لایەنە سادییەکەی دژی ئەو لایەنە ماسۆکییەی دەوەستێتەوەو لە ناوی دەبات . بەوەی کە تووشی (عەجزی جنسی) دەکات‌و ناهێلێ ئیرۆسەکەی دەور ببینێ . سادییەتەکەش هەندێ جار بەرامبەر بە مرۆڤی ترەو هەندێ جاریش بەرامبەر بە خۆی ، ئەو سادییەتەش بەرامبەر بە خۆی پێی دەوترێ ماسۆکییەت .

(ماویەتی)

نامەی سەربازێکی زامدار لە سەنگەری خەبات و کوڵنەدان

بەشی یەکەمی ئەم شیعرە ژمارەی رابووردو بلاو کرایەوە

با هاوارکا تۆپەکانی
با بێ هەلۆردا لە بیستانی
دەبا هاندا گوجیلەکانی
با هەلکوڕێ لاشەکانی
«چارەی ناکات رەفسنجانی »
با بێنە شۆش‌و شەیتانی
با بێ بێت کاتە حەمیانی
با دایەشێ کا کنیلەکانی
با تیریش باوێتە کەوانی
« چارەی ناکات رەفسنجانی »
دەبا خەددام بچنە گیانی
یارمەتی داتەشەیتانی
با خۆی بکا بە قوربانی
بێتری تۆپ‌و دەرمانی
«چارەی ناکات رەفسنجانی »
با بێتوی باوەپیاوانی
دەبا بچێ‌کا بێرچیوانی
بوردومانکا کوردستانی
وەك تۆپەری سەدەیبانی
« چارەی ناکات رەفسنجانی »
ئەسەد مەبیووتی جولانی
بودی بە ژنی مۆشیدیانی
دوژمنی ئاشتی و ئینسانی
وا خۆت فرۆشت بە جەرزانی
«چارەت ناکا رەفسنجانی »
ئەسەد لەژدیهای حارانی
ڕوورەشی ئەرض‌و ئاسمانی
تۆ بۆچی هێندە جەبانی
قەدرو قیمەتت نازانی
« چارەت ناکات رەفسنجانی »
ئەسەد قەوارەت وادیارە
خۆت کرد بە ترکەر دووبارە
گەلی سوریا رەحمەداوە
لەنجامت پەتو سێدارە
جۆلانت فرۆشت بە پارە
لەعنەت لێ بێ دووبارە
گەلی سوریا زۆر بەکارە
لە تۆ لە رەفعەت بێزارە
عەیبە تەرزیکە ئەم کارە
لەعنەت لێ بێ دووبارە
جۆلانت فرۆشت بەپارە
لەعنەت لێ بێ دووبارە
ئەبێ بتدەین لە قنارە
وەك خەساتی کە لەم شارە
لەت لەت ئەکا ئەمجارە
وەك کەبابی حاجی دارە
جۆلانت فرۆشت بە پارە
گوێت هەلئەخاند بەم کارە
ئەبێدانت کورتە وادیارە
ئاوات یەك بە هەزارە
بێزارن لێت رەشە ئەك بێشمارە
جۆلانت فرۆشت بە پارە
لەعنەت لێ بێ دووبارە
مێژووت هێندە ئەم شارە
تێ بگەن دەگاتە ئەم کارە
دوارۆژت بەتەو قنارە
مۆبارەکت بێ ئەمجارە
جۆلانت فرۆشت بە پارە
لەعنەت لێ بێ دووبارە
سەلاو بۆ گیانی هەموو شەهیدان
سەلاو بۆ گەل‌و سوپای قارەمان

سید جلال سید حسن
بڕۆنجی

Institut Kurde de Paris

بە بۆنەی گوللە باران کردنی - پاشماوە

لەهەموی گرنگتر بەشبەشکردنی خەڵکبو بەناوی دەستەو پارتی جۆراوجۆرەوە کە لەناو ئەمانەدا پارتی ئیسلامی کوردی بۆخۆی تاشی وەبڕێ لە (انتهازی) واتە ابن‌الوقتەکانی دروس‌کرد کە لەپێشا لەسنەدا وە لەپاشان لە مەریوانا دەستەوبەستە دامەزرێنن وەخەڵکی دڵپاکو ساویلکە هەڵ خەڵەتێنن وەببنە کتکە نەوتینە وەبۆ پەرەپێدانو بەهێزکردنی ئەم پیلانە ، ئایەتوللاکرمانی کەنوێنەری خومەینی‌یە بۆکاروباری کوردستان ، کەوتە هاتوچۆ وەکەوتە ئاگری جیاوازی نانەوە لەنێوانی کوردەکانا ، وەبەراهەموشوێنێ ئەم ئاگرە لەمەریوانا هەڵگیرسێنرا وەبراکوژی دەستی پێ‌کرد وەدەستی کورد بەخوێنی‌کورد ئالودەبو وەنزیکەی بیست‌کەس لەنێوانی لایەنگرانی خومەینیو داواکارانی ئازادیو مافی نەتەوایەتیدا کوژرا ، جاپاش‌ماوەیێک کە بیانو بۆ خاڵ‌خاڵی پەیدابو لە سنەوە تێ‌کەوت بۆ پاوە لەپاشان بۆمەریوان وەخەڵاتی خومەینی دابەش‌کرد بەسەری گەلی کوردا وەبۆ هەرکوێ ملی‌ئەشکاند دەها ڕۆڵەی‌کوردی ئەنایەوە بۆنیشانەی گوللەی پاسوارەکان ، وەبەشی مەریوانیش لەم خەڵاتە ، گوللە بارانی نزیکەی دە ڕۆڵەبو ، جائیتر بەشوێنی ئەورۆژەدا تائیستە لەشارەکانی کوردوستانی ئێراندا سەدها لاوی تێکۆشەر وەدەها کیژۆژنیش نراونەتەوە بوگوللە وە بەشی‌مەریوانیش لەم بەڵاگەورەیەو لەم‌کۆستە بێ‌وێنەیەدا زۆر زۆربوە ، وە هەر چەن مانگ وەتەنانەت بڕێ‌جار چەن حەوتە جارێک دەستەیێک کیژوکوڕ ئەدرێنە بەر دەس‌ڕێژی پاسداری فارسی خومەینی ، ئەومەریوانە ئارامە ئەو مەریوانە خۆشە ئەو مەریوانە پڕپیتو بەرەکەتە ئەو مەریوانە ئاوەدانە ، ئەمڕۆ بوەتە شاری‌مەرگ شاری نەهاتیو نەگبەت ئیتر نەکپیوئارامی جەنگەلە چروپڕەکان دڵ‌فرینو ئارامگەی دڵانن وە نەخوڕەی ئاوی شیوو دۆڵەکانی سەرشیوو کەڵاتەرزان دڵنەوازو هەستلاوێنن وەنەشاخو کێوە بەرزو هەڵکشاوەکانی هەورامان ئەودیمەنە جوانو شاعرانەی جارانیان ماوە ، تەنانەت قاسپەی مەوی چیاکانیش بۆنی مەرگ‌ئەدەن وەدوکەڵو تەپوتۆزی ستەمی خومەینی وەکو هەوری تەرزەی‌مەرگ خۆی داوە بەسەر شاخوکێوو دەشتو جەنگەڵا ، وە هەرجارەی کەدائەکات هەزاران باغو کشتگە نابودو وێران ئەکا ، ئیستە دەریاچەکەی زرێبار سوروخوێناویە وە بۆنی مەرگی لێ‌دێ ، ئیستە ئیتر دەنگی ناوبەناوی تەقەی تفەنگی ڕاوچیەکان کە دڵی‌ڕون ئەکردەوە بوەتە خەوو خەیاڵ ، بەڵام ئیستە تەقەی دەس‌ڕێژی پاسدارانە کە شەوو ڕۆژ دڵی دایکوباوکان دائەخورپێنێ وە دڵیان دادەخات ، ئیستە مزگەوتەکان چۆڵن ، تەنها مزگەوتی گەورە نەبێ کەڕۆژانی هەینی کاسەلێسانو چاوچنۆکانی خومەینی تیا کۆئەبنەوە کەباسی خەیروبەرەکەتی ڕژیمی ئیسلامی تیابکەن وەبەباڵای خومەینی‌دا هەڵبدەن ، ئیستە بازاڕەکان بێ‌ڕەونەق ، دەشتەکانو کشتگەکان کزولاواز ، باخەکان چۆلو بێ‌خاوەنن ، ئیستە زۆربەی خەڵکی مەریوان دەربەدەرن وەسەرگەردان ، ئیستە شادیو خۆشی ئەو مەڵبەندەی بەجێ‌هێشتووەو جێگای خۆی داوەتە شیوەنو ئازار ، بەڵێ مەریوانو سەردەشتو پاوە لەکوێ وە ئیعدامو گوللەباران لەکوێ ، کیژوڵەی مەریوان لەکوێ وەدەس‌ڕێژی پاسداران بۆسەرسینەی کیژانی‌کورد لەکوێ ، ئایا ئەمەتەئیسلام ؟ ئەمەتە ڕژیمی‌ئیسلامی ؟

ئەگەر ئەمەتە ئیسلام دەک ئیسلامی وەها بەقوڕاچێ ، بەڵام ماوەی نێوانی ئەرزوئاسمان چەن دورن لەیەک ، تاریکیوڕوناکی چەن لەیەک‌جوێن ، خەیروشەڕ چەن لەیەک ناکەن ، ڕەشوسپی چەن جیاوازن ، تاڵیو شیرینی چەن تامیان لەیەک ناچێ ، ئەوەنەش ڕژیمی ستەمگەرانەی ئاخوندی وەئاینی پاکی ئیسلام لەیەک دورن ، وە لەیەک جوێن ، وە لەیەک ناچن ، وەتامی یەک نادەن ، بەڵام هەرچی‌بێتو هەرچۆن‌بێ ئەمڕۆ نەک هەرلەمەریوان ، نەک هەر لەکوردوستانی ئێرانا ، بەڵکو لەهەموی ئێرانا بۆنی خوێنومەرگ‌دێ وەدەنگی‌شیوەن هەمولایێکی گرتوەتەوە ، شادیو خۆشی دەربەدەرو قوڕبەسەرن ، وەناکامی وەنامورادی وان‌لەوپەڕی پەرەسەندنو پێش‌کەوتنا ، وەئیسلام هیچ‌کاتێ بەم‌ڕادەیە بەدناو نەکراوە . وەئەمەش هەموی لەسایەی ڕژیمی ئاخوندی‌یەوەیە و هیچی‌تر .

بەعسو فەلەستین ـ پاشماوە

دەرسی گەورەیان بە دوژمن داوە ٠٠٠ دوژمنی زایونی بۆی دەرکەوت ٠٠ بێرە عەر لەسەرەتای سالانی ١٩٤٨ ٠٠ دا ٠٠ بۆی دەرکەوت ٠ ٠ پارتی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست هەرگیز لەم ئامانجەی سڵ‌ناکاتەوەو رەفزی هەموو چەشنە ئاشتیەك دەکات ٠٠

بە رزگاربوونی فەلەستین نەبێ ٠ ٠ ٠ هەرگیز تینویەتی‌ی ناشکێ ٠٠٠ نەك نەنها بۆ خاکی فەلەستینی داگیرکراو ٠٠٠ بەڵکو بۆ هەموو سبتێکی خاکی عەرەب ٠٠ ئامادەیە هەزارەها شەهید بدات ، ئەمانەشی بەکردەوە چەسپاندوبەتی٠٠ لە سالی ١٩٧٣ ٠٠ ئەگەر ئازایەتی‌و بەرگری سوپای عێراق نەبوایە ٠٠ ئەوا دیمەشق لە دیەن زایونیزمی دوژمن داگیر دەکرا ٠٠٠ ٠٠ نەنها بە بڕیاری سەرکردەی شۆرش بوو ٠٠٠ عێراق دەعوت نەکرا ٠ ٠ چونکی نەیانویست عێراقی شۆرش ناودەربکات‌و ئازایەتی‌ی ببینرێت ٠٠٠ شەڕی عێراق‌ئێران بەردەوامە بەردەوامە ٠ ٠ ٠ عێراق ماوەی دوو سال دەچێ شەڕی عێراق ٠٠ ئێران بەردەوامە ٠٠٠ عێراق هەڵوێستی خۆی بە ئاشکرا دەربڕی ٠٠ سەرکردەی ئازایانەی خۆی دەرکرد ٠٠ (ئامادە ٠٠ بۆ خۆ کشانەوە لەوەی خاکی پیرۆزی لوبنان بپارێزێت ٠٠ بۆ ئەوەی فەلەستینیەکان لەگەل سوپای عەرەبدا شان بەشانی یەکتر بجەنگێن‌و مافی ڕەوای خۆیان بە زەبری چەك وەربگرن ٠٠

چونکە ئەگەر لەئێستاو ٠ ٠ سوپای دەوڵەتانی عەرەب شەڕەکە گەرمتر نەکەن ، ئەوا رۆژ دوای رۆژ دوژمنی زایۆنی زیاتر لەخاکی عەرەب داگیر دەکات ٠٠٠ کەواتە ئێستا رۆژیەکی ٠٠ با قۆڵی مەردانە لێ‌هەڵمالرێ‌و لوتی دوژمن بشکێنرێ ٠ ٠٠

● **فؤاد حسین احمد** ●

رۆژی خودێنی پاشماوە

کە هەموو تیپەکانی پارێزگاکان پەیرەوی تیپی خانزاوی هەولێر بکەن ٠٠٠ جگە لە بەشداری‌کردنمان لە میهرەجانی بەهاری موصل‌و هەولێرو بەغدا ٠٠٠

● **ئەی دەربارەی بەشداری کردنیان لە میهرەجانی دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوکردنەوەی کوردی ٠٠ ؟**

ـ منو کاك وریا بەشداریمان لە میهرەجانەکە کرد بەم بەرهەمانە :ـ
ئەز تازەمە
شیعری جان توماس
ئاوازی فولکلۆر
ئامادەو دابەش‌کردنی
وریا احمد
هەی‌مینە
شیعرو ئاوازی فۆلکلۆر
ئامادەو دابەش‌کردنی
وریا احمد
ئێمەی کچی کوردانین
ئاوازی جان توماس
لورکێ
ئاوازوشیعری فولکلۆری
ئامادەو دابەش‌کردنی
جان توماس
لەگەل سروودی تەموز
کە ئاوازی خۆمە ٠٠٠

● **دوا جار**

هیوای سەرکەوتن بۆ ئێوەو تیپی خانزاد دەخوازین٠

فەلەستین و پاشماوە

١٠ ـ داوا لە ئەنجومەنی ئاسایش ئەکرێ ، تا بە کارامەیی لە باری رۆچووی ناوچەکە بکۆلێتەوەو لە ئاستی مەسئولیەتی خۆیدا بێت ٠

١١ ـ داوا لە گشت دەوڵەتە ئەندامەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان ئەکرێ ، دەرفەتی کۆچکردنی ئیسرائیلیەکان نەدەن بۆ ئیسرائیل ٠

١٢ ـ داوا ئەکرێ ، لیژنەی تایبەتی بە مافی گەلی فەلەستین لە ئاستی لێپرسینەوەی خۆیدابێت‌و هەوڵیش بدات خەڵك لە دەوری ئەم لیژنەیەدا کۆ بکاتەوە ٠٠ لە هەمان کاتیشا داوا لە ئەنجومەنی ئاسایشی کۆمەڵەی گشتی ئەکرێ ، کە لە موناقەشەکردنی مەسەلەی فەلەستینا بریارەکانی ئەم لیژنە تایبەتی‌یە بکات ، بە زەمینەی موناقەشەکانی خۆی ٠

١٣ ـ دەوڵەتە بێ‌لایەنەکان ، داوا لە گشت ئەندامەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان دەکەن ، واز لە یارمەتیدانی ئیسرائیل بهێنن ، تاکو زیاتر خاك‌و گەلی فەلەستینی نەچەوسێنێتەوە ٠

١٤ ـ دەوڵەتە بێ‌لایەنەکان ، داوا لە گشت ولاتانی رۆژئاواو بەتایبەتیش ئەمەریکا دەکەن ،واز لە یارمەتیدانی سیاسی‌و ئابوری‌و سوپایی ئیسرائیل بهێنن ٠

کاروان ـ م

هەلوێستی سەربەخۆیی پاشماوە

هەموویان بەراسپاردەو نەخشەی گومان لێ‌کراو ئیمپریالی ، بەمەبەستی وەستاندنی کاروانی عێراق‌و چوك پێدادانی ، بەلام ، میژوو ئیسپاتی کرد ، عێراقی کوردو عەرەب بەرابەری سەرکردەی گەل صدام حسین ، بۆیە هەستاوەتەوە کە ئیتر بۆ هیچ هیزێ چۆك دانەدات‌و داشی نادات کاروان دەروات ، هیزە چاوچێنۆکەکان یەك لەدوای یەك لەژێرپێی کارواندا پان‌و پلیش دەبنەوە ، ئەو عیراقەی کە سەرکردەیەکی وەك صدام حسین رابەری دەکات‌و گەلێکی وای لەمیشتە ئامادەی هەموو قوربانیەکە بۆ پارستنی سەربەرزی‌و سەربەستی خۆی دلنیاین ئالای سەربەخۆیی‌و سەرکەوتنەکانی هەر بەرز دەشەکێتەوەو نانەوێ ٠

● **نەبەز** ●

پاشماوەکانی ژمارەی پێشوو

باسکردنی راپەراندنی پرۆژە پاشماوە

گوندە هاوچەرخێکانیشیان کرد کە پەلە بکرێ لە راپەراندی پرۆژەی نوێی قەلادزەو هەلەبجەو رێگەی ناوپارێزو سەید سادق چاك‌بکرێن‌و پەلەش لە درووست‌کردنی خەستەخانەی ناحیەی سەنگاو بکرێ ٠

جەماوەری ناحیەی سەنگەسەرو ژاراوەو پیمانكو تووەسورانی سەر بە قەزای قەلادزێ پارێزگای سلێمانی بەشانازی‌یەوە بەرەوپیری بریارە مەزنەکەی بەخشینیان کرد کە بەرێز سەرەکی فەرماندە لە بەیەك گەیشتنەکەیدا بە پیاوە ئاینی‌یە بەرێزەکان لەناوچەی ئۆتۆنۆمی ئاشکرای کرد ٠

جەماوەرەکە لە چوار کۆردا کە تیپی بەدری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست پێکی هێنابوون سلاوی خۆیان لەو سەرکەوتنە مەزنانەو داستانە پالەوانیە بێ‌هاوتایانە کرد کە هێزە چەکدارە دلێرەکانمان بەسەرکردایەتی بەرێز سەرەکی فەرماندە دژی ئێرانی دوژمن‌و نەزان لە کەرتی باشوور رۆژهەلاتی بصرە وەدی دەهێنن ٠٠ ئامادەیی هەمیشەیی خۆیان دەربڕی کە قوربانی بدەن‌و بۆ بەرگری کردن لە خاکی نیشتمانی پیرۆزو لەعیزەت‌و سەربەستی خۆیان بەخت بکەن ٠

لەکۆرەکاندا کە بەرێز قائمقامی قەلادزەو هاوڕیان رازگری نهێنی‌و پیاوانی ئاینی بەرێز ئامادەبوون وتار خوێندرانەوەو ئەوانەی کە وتارەکانیان دەخوێندەوە باسی ئەو دەسکەوتە مەزنانەیان دەکرد کە شۆڕش بەگشتی بۆ هەموو ولات‌و بەتایبەتی بۆ ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان وەدی هێناوە ٠

پەنجەیان بۆ وەرگرتنی بریاری هاوکۆیی ئێشا لە لەگەل پەیوەندیە دیموکراتی‌یەکانی ناو بزوتنەوە‌ە بلونجێ ئەمەش لەسەر بنەڕەتی گشتیانە کە نموونەی بیروباوەڕی لێهاوڕێی بێ بۆ هەموو ئەندامێکی بزوتنەوەکە ، لەو راوێژ‌کردنانەدا کەهاتنە کایەوە عیراق پێشنیاری دەسنیشان کراوو روونی خۆی پێشکەش کرد کە هەلقولاوی باوەڕی بەندایە کەرێی بەرهەڵستکاری کردنی قازانجەکانی بزوتنەوەی بێ‌لایەن لەسەر حسابی قازانجی یەك ولات لەولاتە ئەندامەکانی بزوتنەوەکە نەدرێ ٠

رۆژنامەکە وتویە : میاتوفیتش هەڵوێستەکانی سەرەك صدام حسینی بەدڵ بووەو هەردووکیان بەو چاوەوە تەماشای ئەو هەڵوێستانەیان کردووە کە ئەمە دەربڕینی ئارەزووی عیراقە بۆ بەهێزکردنی بزوتنەوەو بەرەو ئەو ئامانجە بەشداری‌کردنێکی بەکارانا وەکو بزوتنەوەکە هەمیشە پێشکەوتووبێ‌و تووشی ئیفلیجی‌و لاوازی‌و پارچەپارچەبوون نەبێ ٠

(سەردانی ئەندامی سەرۆکایەتی یۆگوسلاڤی بۆ عیراق :

بێ‌گومان : نا بەسێی کەلکدار بوو ، ئەمە نەسەرەتای نە کۆتایی‌هاتنی ئەو راوێژ‌کاریانەیە لە ولاتان سەبارەت بە کۆنفرەی داهاتووی ولاتانی بێ‌لایەن دەیکەن ، بەلام روویەکی روونی کردارو بایەخی گفتوگۆکردنی نێو دەوڵەتانی دەرخست کە ولاتانی بێ‌لایەن پێویستیان پێ‌یەتی ٠

ئێران ـ پاشماوە

● لە لایەکی ترەوە ، ئاژانسی دەنگوباسی ئێران بلاوی کردەوە کە صادق قطب زادەی وەزیری دەرەوەی پێشوی ئێران پێری محاکەمە کراوە لە بەردەم محاکەمەیەکی عەسکەریدا لە بەندیخانەی تاران بە گوناهی بیلانگێران دژی رژێمی ئێران ٠

گوناهبارکردنەکەی قطب زادە ترسناکترین گوناهە دراوەتە پال کاربەدەستێکی رژێمی خومەینی لە سالی ١٩٧٩وە ئەویش بیلان‌گێرانە لەگەل دەستەیەکی سیاسی‌و عەسکەری بۆ روخاندنی رژێم‌و هەڵتەکاندنی بارەگای خومەینی ٠

ئاژانسەکە وتویە قطب زادە کە خۆی بەرگری لە خۆی دەکات بە بێ پارێزەر وتویە مەبەستی لابردنی حکومەت‌و ئەندامە تەسك رەوەکان بووە ٠ ئەوەی شایانی باسە ئەگەر بەسەریا ساغ بوەو رووبەرووی ئیعدام بە گوللە باران دەبێتەوە ٠

ئەوەی شایانی باسە دەزگاکانی راگەیاندنی ئێران کاتی خۆی بلاویان کردەوە کە تەقەللای کودەتایەك دراوە بە پشتیوانی ایەاللە شەریعتمەداری کە لەو رۆژەوە چارەنووسی نادیارە ٠

رۆژنامەی رۆژانی ـ پاشماوە

کوێت ـ نا ـ د ـ ع ـ لێپرسراوێکی فەلەستین بەنوندی هێرشی کردە سەر ولاتانی خۆراگرتن‌و بەرەنگاربوان دەربارەی ئەو هەلوێستە ناشیرینانەی بەرامبەر بەدەست درێژی‌کردنی نارەوای زایۆنی بۆسەر هێزی بەرگری فەلەستین‌و بزوتنەوەی نیشتمانی لوبنان هەیانبووە٠

لێپرسراوی ناوبراو کە بەرێز صلاح خلف ـ ئەبو ئەیاد ـی ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بزوتنەوەی فەتحە لە گفت‌و گۆیدا لەگەل رۆژنامەی (الوطن)ی کوێتیدا کە رۆژی چواردەی ئەم مانگە بلاوکراوەتەوە وتویەتی شەری‌لوبنان هەلوێستی ولاتانی خۆراگرتن‌و بەرەنگاربووانی دەرخست‌و راستیانی بەئەواوی بیشاندا ٠

ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بزوتنەوەی فەتح دلنیا نەبوو لەوەی کە بتوانرێ ئەنجامێك بهێنرێتە کایەوە کە ماوە بدات هێزی بەرگری فەلەستینی لە بێروت بەئاسانی بێتە دەرێ ٠

ئەلێ : زایۆنی دوژمن دەیەوێ قەلاچۆی جەنگاوەران‌و سەرکردەکانی بەرگری‌یەکە بکات ٠٠ ئێمە ئامادەین لە بێروت بچینە دەرێ بەلام بۆ ئەوەی بێروت‌و دانیشتوانی بپارێزرێ دەرچوونەکە دەبێ ئاسان‌بێ ٠

چیرۆکی راوکەر

بوو ٠ چاوەڕێی ئەمەی بەدەکرد ، هەر وەکو گوللەی بەرکەوێ ، لە نەنیشت دەرگاکەدا گرمۆلەبوو ٠ سەرو گوێلی لە قوڕ نیشتبوو ٠٠ هاوسێکان نوێنێکیان بۆ راحست ٠٠٠

لە کەناری ناعجەساز خانو بەرەی لێ دانامەزرێ٠ پیاو لەبەر نای بێ نامان کەر نەمریت مردن بەچاو دەبینێ ٠

تا ئێستاش هیچ کەسێ لە وێدا خانویەکی قوت نەکردۆتەوە ! ئێستاش بە لای رۆژئاوای کەناری ناعجەسازەوە زنجێکی لێیە ٠

دەورویەری زنجەکە پڕە لە توکی سوونە کێوی‌و چۆلەکەو جۆرەها مەلی تر ٠ تووکەکان بە درکو دالی ژاژو قامیشەلانی ئەو ناوەوە نووساون ٠

لە نێوان شاخی هەیتەو ئەناوەرزەدا ، دەشتایەکی پان‌و بەرینە ، لەو ناوەدا ١٠ ـ ١٥ گوندێك هەیە ، ئا لەو نارایەدا ، کابرایەك ئەفەنگێکی بە شانا کردووە، سەرو مل قوڕاوی ، ریش‌وسمێڵی گف‌و تێکەل بە یەك بوون ، وا چەند سالێکە ئەو مەلاتەی کەناری ناعجەساز بە گوندی‌و هات‌وچۆکەران دەفرۆشێت ٠ ٠ ٠ ئەو کابرایەش موسلوی ناوە ٠

شۆردەوە ، ناریك داهاتبوو لە ناو گۆرێکی تاریك‌و چکۆلانەدا شاردیانەوە ٠

گوندییەکان دەیان گوت : « وازی لێ‌بێنەو برۆرەوە مالی باوکت ٠ ٠ برۆ بەجێی بێڵە » ٠

گەلێ جار ئەمەیان بۆ دووبارە دەکردەوە ، بەلام ئەم گوێ‌زایەلێ کەس نەدەبوو و بە قسەیانی نەدەکرد ٠

بەلام ئەمەی ئەمجارەی خۆش نەدەبووەوە ، وونەکانیان ئاسنێکی داخ‌کراو بووو دەچزایە دلێیا٠ ناکو بەیانی وەنەوزی نەکرد ، پێوانەی دەکردو دەیرێژا ٠

کە رۆژهەلهات ، هەرچی هەبوو لە بوخچەی نا ١٥ ٠ سال بوو پێی نەخستبووە دەرەازەی مالێ باوکی ، وا ئێستا رێکای مالێ باوکی دەگرێتەبەر ٠

لە دەورو بەری دورگەکەی ئاوەکەی جەیحان ، لە نێو قوڕو چلپاوی ناعجەسازدا بە سەری پڕ لە کەدەرو دەردو پەژارەوە موسلو هات‌وچو هەر هاتو چو ٠٠ کە گەرایەوە مال٠ مال چول‌و هول‌و خانەوێران

شانۆی سەرجادە

ببیننەوە ٠٠ ئەگەر نا ، ئەوا بە پەرۆشەوە گوێ بۆ شانۆیی‌یەکە ـ ڕانادێرن‌و شانۆیی‌یەکە بەجێ دێلن ٠

ئەگەر بێت‌و نووسینی دەقەئە کارێکی بە کۆمەل بێ‌و هونەرمەندانی شانۆکە بەشداری لە دارشتن‌و نوسینی‌دا ، ئەنجامێکی چاك بەدەست‌بدات ٠ پاشان لە لایەن ئەوانی دیکەوە پەرەی پێ ئەدرێ‌و هەریەکەیان داهێنانێکی نوێ ئەخاتە سەر ٠ ٠ تاکو ئەگاتە ئەوەی کە شانۆیی‌یەکی کامل‌و سەرکەوتوو پەیدا ئەبێ‌و جەماوەری سەرجادە لە مەسەلەی شانۆ نێزیك ئەخاتەوە ٠ هەروەها پێویستە لە نووسینی شانۆیی‌یەکان شوێنێکی نایبەتی بۆ (نایاب‌کردن) دابنرێ ٠

ئەمەش بەوە دێتە دی کە جەماوەر بەشداری لە ـ گفت‌وگۆو نواندندا بکات ٠ ٠ لێرەوە پەیوەندی جەماوەر لە تەك شانۆیی‌یەکەدا توندوتۆلتر دەبێت ٠ ئەم پەیوەندی‌یەش وا لە جەماوەر ئەکات لە تلو کارە هونەری یەکەدا بژێت‌و بە تێکەڵشتنەوە بەشداری تیمادا بکان٠ ئەمە جگە لەوەی کە نووسەری شانۆی نێوشەقام ئەبێ خاوەنی دیراسەیەکی قوولی شێوەو نووسینی شانۆیی بێت ، لە دەروون‌و مەزو تاسەی جەماوەری سەرجادەدا توابێتەوە ، بۆ ئەوەی ناوەڕۆکی دەقەکان بە لایانەوە نامۆ نەبێت‌و تووشی بێزاری نەبن ٠

لەوانەی کە لە پێشەوە باس کرا ئەوەمان بۆ ـ دەردەکەوێت کە شانۆی سەرجادە یەك‌گرتنێکی قووڵ‌و بەهێز لەنێوان شێوازو ناوەڕۆکەکەیدا هەیە٠ شێوان ناوەڕۆکێکی دیاری کراو دەرئەبڕێت‌و ناوەڕۆکیش ـ شێوازێکی دیاری‌کراوی گەرەکە ، واتە بە هەردوو لایان هێزێك دیاری‌کراوی گەرەکە ، واتە بە هەردوو لایان هێزێك پێك دێنن ، ئەو هێزەش لە خزمەتی جەماوەری سەرجادەو مەسەلەی شانۆدایە ٠

تێبینی ئەم باسە لەنوو سێنێکی (دکتۆر سعدی یونس) موە ئامادە ـ کراوە٠٠ کە تاقی‌کردنە وەیەکی نووسەرە لە بواری ئەم شانۆیەداو لە گۆڤاری (الاقلام)دا بلاوکراوەتەوە ٠

Institut Kurde de Paris

لە کۆڕی میهرەجانەوە

هونەرمەندانی کورد قسەتان بۆدەکەن

ناظم دلبەند
نووسینگەی هەولێر

لە گەرمەی ئاهەنگـــــە فەشەنگەکانی قیستیڤاڵـــی هونەرو رۆشنبیری کوردیداکە دەزگای رۆشـــــنبیریو بلاوکردنەوەی کـــــوردی رێکی خستبوو ٠٠٠ گەلێك لە هونەرمەندانی کـــــورد بەشداریان تێدا کـــردبوو ٠٠٠ تیپی کۆرسو مۆسیقای (خانزاد)ی کچان یەکێـــك بوو لەو تیپانەی کە بـــە رێکوپێکی دەوری خۆیـــان بینی ٠٠٠٠

لە کاتی پشوودانـــــی ئەندامانی تیپ کە چەنـــد دەقیقەیەکیان بچنەبـــەردەم جەماوەر ، بەدیداری یەکێـــك لە راهێنەرەکانـــــی **تیپ ئاشنابووین کە ئەویش مامۆستای هونەرمەند ((جان توماس)) بوو ٠٠٠**

● ئەم هونەرمەندە لـــە شاری کۆیە لە دایـك بووە ، لە ناو خێزانێکی هونەرمەندا پەروەردە بووە ، لەگـــەڵ هونەرمەندان (سێوەی خواڵێ - خۆشبوو باکوریو ولیم یوحنا) ژیاوەو بە مامۆستایانی خۆی دەزانێ ٠٠ یەکێك بووە

لە ئەندامە چالاکەکانـــی تیپی باواجی کۆیە تاکو ساڵی ١٩٧٢ بوو بە یەکێك لـــە دەستەی دامەزرێنـــەری - دوای ئیجازە دانی تیپەکە ٠٠ چەند ساڵێك لەگـــەڵ تیپی مۆسیقای چالاکـــی قوتابخانەکانی سلێمانـــی ئیشی کردووە ٠٠٠ لە ساڵی ١٩٧٤ بوو بە ئەندامـــی دەستەی بەرێوەبەری تیپـــی هونەری هەولێر ٠٠٠

● دەربارەی تێڕوانینی بزووتنەوەی هونەری کوردی لە کوردستاندا دوای هاتنە کایەی گەلێك بەرهەمـــی زانستاتە وتی :-

دوای پەیدا بوونـــی ئەم تیپانە هەر یەکەو رۆلێکی تایبەتی گرت بۆ خزمەتـــی هونەری کوردی ، تایبەت بـە ناوچەکەی خۆیانو بەگشتی بۆ بوژاندنەوەی فۆلکلۆر کـە دەبێتـــە بناغەیـــەکو بنچینەیەك بۆ دەوڵەمەنـدـ کردنی هونەرەکەی ، هـــەر یەك لە لای خۆیەوە توانیان

قۆناغێك ببڕن لە رێگـــای هونەری کوردیو بـــەرەو پێشەوە بردنو سەرخستنـی گۆرانیو ئاوازی کـــوردیو بەرزکردنەوەی ئاســـتی هونەرەکە تاکو لە هەمـــوو لایەك بناسرێتو جێگـــەی خۆی بکاتەوە وەك گۆرانیەکی کوردی ، ئەمەش بەلگـــەی ئەوەیە کە تیپە هونەرییەکانی کوردستان لە زۆربـــەی میهرەجانەکانی وولات پلـەی یەکەمینی وەدەســـتهێناوەو جێگەی سەرسوڕمانـــی هونەرمەندانو خەلك بووە ٠

هونەری ئەمڕۆی کـــوردی خۆی چەسپاند بـــۆ ئەوەی خەلك گوێی لێبگـــرێو دەستنیشانی لایەنـــە چاكو خراپەکەی بکات ٠٠٠

● تۆ ئێستاکـــە سەرپەرشتیکاری تیپـــی کۆرسی خانزادی کچانی ٠٠٠ چۆن دەڕوانیە کارەکانتـــانو چیتان کردووە تا ئێستا ٠٠؟

- منو کاك (وریا ئەحمەد) توانیمان لە ماوەیەکی کورتدا تیپی خانزاد پێبگەیەنیـــن ئەو بە فێرکردنی مۆسیقا منیش بە دانانی ئاواز بـــۆ کورس ، ئەمە شتێکی سووكو ئاسان نیە کە تیپێکی کچـــان بەم شێوەیە لە پارێزگاکـــە دابمەزرێ ، بێگومان ئەمـــە ئیشێکی زۆرو هیلاکییەکـــی زۆری دەوێ ، بەلام توانـــرا یەکەمین بەرهەمی خۆی لـــە سەر (شانۆی نیشتمانی) لە بەغدا پێشکەش بکات کـــە بریتی بوو لە چەنـــــــد گۆرانیەکی فۆلکلۆری کوردی سەرەڕای مۆسیقا ژەنـــی لە لایەن کچان خۆیانەوە کـــە لەلای هونەرمەندانی بەغداو خەلکەوە جێگەی سەرسوڕمان بوو ٠ لە خولێکی ئـــــەم دواییەی یەکێتی گشتـــی ئافرەتانی عیراق بڕیـــاردرا

بڕوانە ل : ٧

جیهانی رەنگاو رەنگ

● هێشتا باوی ماوە :

مارلین مونرۆ کە دەمێکـــە نەماوە ، بەلام تازە بەتـــازە فلیمەکانی بەربەرەکانی زۆر فلیمی تازە دەکاتو تائیستا زۆر کومپانیا قازانجێکی زۆر لە تۆمار کردنەوەو بـــلاو کردنەوەی فلیمەکانی دەکات، ئەوەی شایانی باسە ئەکتەری سینەمایی مارلیـــن مۆنـرو

لەرووداوێکی تائیستـــا ٠ نادیارو نەزانراودا ، خـــۆی کوشت ٠

● × ●

● فولتێر لەسەر پارەی فەرەنسا

وێنەی رۆشنبیری شۆڕشی فەرەنسا فولتێر خراوەتـــە سەر پارەی فەرەنســـاییو لەسەر وەرەقی ١٠٠ فرەنکـــی لەگـــەڵ وێنـــــەی چەندان خـــاوەن فیـــکرو رۆشنبیری تری فەرەنسادا کە وێنەیان خراوەتە سەر پارەی ئیستا ٠

● داستانی باوكو کوڕ

هونەرمەندی ناســـراوی جیهانی فیتوریو جاسمان لەم رۆژانەدا خەریکی وێنەگرتنی فیلمێکە بە ناونیشانـــــی (داستانی باوكو کوڕ » کـە ماوەی دە ساڵی تەمەنـــی خۆیو کوڕە تاقانەکـــەی دەگێڕێتەوە ٠

● × ●

● تەلەفۆنی تەلەفزیون

کومپانیایەکی جهانـــی نوێ ترین جیهازی تەلەفۆنی تەلەفزیونی دروست کردوە، کە دەتوانیت بە ئاسانی ئـەو کەسە ببینی بە تەلەفـــۆن قسەی لەگەڵ دەکەیت ، تەنیا کامیرایـــەك لـــەسەر تەلەفزیونەکە دادەنـــێیو ئەوەشی قسەی لەگەڵ دەکەی هەر بەو جۆرەو ئیتر چاویان لە یەکتری دەبێ ٠

● × ●

● شا جوانی ١٩٨٢ :

کچە قوتابی کەنەدی کارین دیان بە شا جوانی کچانـــی ئەمساڵ ١٩٨٢ هەلبژێردرا، ئەم کچە چاو شینە تەمەنـــی ١٨ ساڵانەو گرەوی لەکچانـــی یونانو ئەمەریکاو ئیتالیـــا بردۆتەوە ٠

ئاورێك لە ئەنجامی شەونخونی

بەبۆنەی دەرچوونـــی ئەنجامی تاقیکردنـــەوەی قۆناغـــی ئامادەییـــەوە ، چاوپێکەوتنێکمان لەگـــەڵ قووتابی - رێبوار هۆگـــر گۆران - کرد ، کە یەکەمـــی ناوچەی ئۆتۆنۆمیـــە ، قوتابیـــە لە ئامادەییـــی هەلکەوتی کوڕان لە شـــاری سلیمانی ، بەشی زانستی - جا بەم بۆنەیەوە ئـــــەم پرسیارانەمان ئاراستە کرد٠

- وەك سەرنجێکـــی زانستی لە کام وانەدا پلـەی بالات تیا بەدەست هێناوە ؟

- **بەشێوەیەکی گشـتی پلەی هەموو وانەکانم بەرزە،** بەلام (فیزیاو کیمیا)م لـــە هەموویان زیاترە کە ئەویشـــ پلـــەی (١٠٠)دم تیابانـــا وەرگرتوە ، تێکڕای موعەدەلی دەرسەکانم (٩٨)ە- بەگشتی ئەرکی بەدیهێنانـــی ئـــەم پلەیە ماندوبونێکـــی زۆری پیویست بووە ، ئایا لـــەم رووەوە ئامۆژگاریت بـــۆ خوشكو برا قوتابیەکانـــی ترت چیە کە لەمـــەودوا پەیڕەوی بکەن ؟

- هۆی شادمانـــــی من کە هەموو برایەکی قووتابـــی کە وەك منو لە منیش زیاتر پلەی بەدیبهێنن ، وەئەمەش بۆ قووتابی تەنها هـــەوڵو کۆشتی تایبەتی خۆی هەموو شتێك نیە ، بەلکو بە نیـــازی فێربوون وەکەلك وەرگرتن، ڕوو لە دەوروپشتو هەمـــوو ســـەرچاوەیـــەك ینێ ، وەسەرچاوەی هەرە گەورەو بیرۆز مامۆستایە ، ئەگـــەر هاتوو قوتابی لە کاتی وانـــە خوێندنا بەووریاییـــــەوە سەرنجی دایە هەوڵو کۆشتی مامۆستاکـــەی بـــــۆ پێگەیاندنی قوتابی ، وەلـەم ڕووەوە مامۆستای کـــردە نمونەی ڕێزلێگرتنو هەمیشە لە پایەی بلندو خۆشەویستیا ڕێزی لێگرت ئەوا بێگـومان ووزەیەکی بێهاوتا لـــــە باوەڕو دلسۆزی لە نیـــوان هەموانا دروست ئەبێت ٠

وەسەرجەمی ئەمانەشـــ لەم خالانەدا بەدی ئەکرێت ٠

١ - قـــوتابخانـــــەو کەرەسەکانی بەشێکە لە مالو نیشتەجێی قووتابی ٠

٢ - مامۆستا پارێزەرێکی پیرۆزی پـــــەروەردەو زانستیـیە ٠

٣ - کتێبو وانـــەکان پەیڕەوی ڕۆژانەی ژیانـــی قوتابیە ٠

لەبەر ئەمانـــەی سەرەوە وەك پەیڕەوێکی ڕۆژانـــــە پێویستە قوتابیکانەکانـــی دوای قوتابخانەی بەشـــکات لە نیوان پشـــــوودانو خۆشامادەکردن بـــۆ ڕۆژی دوایی ٠

× چهۆیەك هاندەربو لـە ژیانتا بۆ بەدیهێنانی ئـــەم پلەیە ؟

- هاندەری یەکەم باوکمـە کە دەورێکی گەورەو پیرۆزی بەرامبەرم بینیوە ، وەلـــە هەموو قۆناغەکانی خوێندنـا هانی داوم ، هەروەهـــا مامۆستاکانم دلخۆشبوون بە زیرەکیم هەر هیچ نەبـــێ ڕووی خۆشی ڕازی بوونیان لە ئەنجامی تاقیکـــردنەوە کانا ووزەیەکی تازە بـــووە بۆ پێشکەوتنم ، گومانیشـــ لەوەدا نیە کە مامۆســـتا هەمیشە جەرسۆزی قوتابی خۆیەتی ٠

س٤ دوای تەواوکردنـــی ئامادەییی نیازت چیە لـــە خوێندنا ؟

هیوام وایە ئەگەر لـــە توانادا بێت یەکێ لە کۆلیجە بەرزەکان تەواو بکەم لـــە دەرەوەی وولات بە بشتیوانی خوای مەزن تا بتوانم لـــە پاشەڕۆژدا گەورەتریـــن خزمەت بە وولاتـــــە خۆشەویستەکەمو بـــە ئازیزەکەم بکەیەنم ٠

دوا ووتەت :-

دوا ووتەم ئەوەیـــە بۆ قووتابی کە قووتابی پێویستە بە هەموو مانایەك قوتابـــی بێت لە ڕێی خوێندنا ، تـــا ئەو کاتەی کە ئەتوانـــێ بکاتە ئامێرێ بۆ خزمەتـــی نەتەوەکەی ٠

وەلە یەزدانی گەورە هیوای سەرکەوتن بۆ هەموو لایەك ئەخوازم ٠

ئامادەکردنی
نوسینگەی سلێمانی

چیرۆك بۆ مندالان

مراوی ومانگ

ڕۆژێك لە ڕۆژان مراوییەك

لەڕووبارێکدا مەلەوانیی دەکردو ، بەدووی ماســـیدا دەگەڕا ، بەلام خۆر ئاوا بوو، بەبێ ئەوەی تەنیا ماسییەکی چنگ بکەوێت ٠

کە شەو داهات ، مراوییەکە مانگی بەسەر ڕووی ئاوەکەوە دی دەبریسکابـــەوە ، وای بۆ ئەوەی بیگرێت ، کـــــە

مراوییەکانی تر دییـــان، هەمـــــوویان دایان لە قاقای پێکەنین ٠

لەو ڕۆژەوە ، مراوییەکە شەرمو دوو دلی دایگـــرت ، ئارادەیەك کە ماسییەك لەژێر ئاودا ببینێت ، هەوڵـــــی ئەوە نادات بیگرێت ، بۆیـــە ماوەیەکی زۆری پێنەچـــوو لەبرسان‌دا مرد ٠

شیعر بۆ مندالان

ووشەی مامۆستا

ابو بکر علی - سلیمانی

کاروانی وشەی مامۆستا
هەر لە مێشکم نەوەستا
بەلکو چوونـــە ناوی دل
لەوێ بوونە خونچەو گول
بەشەواندا ، چـــرامـــن
لە چول خوشكو برامـــن
وشەی مامۆستامانـــــە
ئاوێنەی ئەم ژبانـــــە٠

دەزگای رۆشنبیری وبلاوکردنەوەی کوردی
بەغداد / شەقامی الخلفاء / مەیدانی خەلانی
هاوکاری
تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥
پێنجشەمە